من تینوێتیم بەگڕ ئەشکێ

1974

گینگڵ

بۆ هاوڕێم "حسەین عارف"

بۆت ئەگەڕێم و نیوەشەو لەناو بێژەنگی گومانی ساتەکانیا،
سوڕم ئەدا.. بیرەکانم: ئەمبێژنەوە.
سوڕم ئەداولەچۆڵێکا کەئاو:خەوی ئاسمانێکە نەزۆك،
جێم ئەهێڵێ. قاچەکانم: ئەمگێڕنەوە
جێم ئەهێڵێ و خێڵی ترسی جێنیشتە لەناو قوڕگی نەهەنگا،
ئەمدۆزنەوە. دەستەکانم: ئەمڕننەوە
ئەمدۆزنەوەو بەستوونی یەك بەیەکی دەوارەکانی تاوانا،
ئەمبەستنەوە. لەشم لە سەرم ون ئەبێ
سەرم کتێبێکی کۆنە لەناو تاقی مێژوویەکا دانراوە.
تۆزی شپرزەیی ئەیخوا- سەر لەسەر سەر هەڵچنراوە-
خەتەکانیان داون.. ئەلکێن بەقاچی جاڵجاڵۆکەی ڕۆژەکانا
لەشم خوانێکە لەژووری نەوسەکانما ڕاخراوە.
بۆت ئەگەڕێم و نیوەشەو هەرێمێکە بێدەنگیی داگیری ئەکا
٭خەوە خۆری ئەم هەرێمەی خەساندووە
خەو بکوژن.. خەو لەم هەرێمەدا دەرکەن!.

بۆت ئەگەڕێم‌و نیوەشەو ڕەو بەشیعرەکانم ئەکات..
ڕەوێك.. سنووری نەخشەکان ئەسڕێتەوە.
ڕەوێك.. زەمانی بەستۆتە پشتی هەنگاو.
گەشتێك.. "جێگا" لەکۆڵ ئەکات.
بۆت ئەگەڕێم‌و شێوەی تۆم نەبینیوە..
بۆت ئەگەڕێم‌و ئەبینم: زەریاکانیش لێم تێناگەن
"من مەبەستم لەزەریایە‌و ئێوە ئەڵێن لێت تێناگەین"[1]
*دە ڕایژەنن، ئەو ئازارانە ڕاژەنن کە هەوێنی،
گینگڵ دانی شاعیرێکن نەهێنییەکان ئەیپشکنن.
نەهێنییەکان چنگی شەنن، لێکدانەوەم لەوەرزێکا بەبا ئەدەن
کە هێشتاکو گوڵەگەنم نازانێ ئەو بۆچی ئەڕۆێ!.
کە هێشتا چاوم نازانێ- تەماشای- بۆچی ئەکوژرێ!
بۆچی ئەمرم؟! بۆچی ئەستێرەکان نامرن!.
بۆت ئەگەڕێم‌و تەماشام بەسێدارەی نیوەشەودا هەڵواسراوە.
بۆت ئەگەڕێم‌و
لەپرسەی بوونی خۆما لەبەر نەهێنیت هەڵئەسم.
نەهێنییەکان بیابانن.. مێشکم لمی تینوویانە
لەم چۆڵەدا کاروانی پرسیار ڕێچکەیان،
ڕووەو کارێزەو نایگەنێ
رابەرەکان هاتن.. ون بوون.. پرسیاریان کرد
یەك لەدوای یەك چۆڕانەوە‌و بوونە هالاوێ لەقوبەی،
ناو تەلیسمی پرسی تردا.
"سەرم بالیفی گەردوونە‌و هەموو شەوێ

دەرزی ئاژنی خۆی ئەکات.
هەموو شەوێ کۆچێ ئەکاو ناگاتە جێ.
هەموو شەوێ لەبەردەمی دادگایەکا،
بڕیارێکی هەڵهاتووە!"
بۆت ئەگەڕێم و نیوەشەو خەرەندێکە (2) دەس ئەنێتە بینی وشەم.
بۆت ئەگەڕێم ونیوەشەوتابوتێکە جیهانێتیا راکشاوە
"تاریکیی پاچێکی رەشە بناغەی کۆشکی گومانم ئەداتەوە،
لەتاریکیدا.. نامەی رۆژ ئەخوێنمەوە"
بۆت ئەگەڕێم ئەی کیشوەری چاوی ون بووی خۆشەویستیم
ئەی ئەستێرەی خوانشینی نەدۆزراوە.
وا لەم شەوەدا "گلگامش" دێتە سەر باڵی سیمرخی داستانەکەم
جارێکی تر ئەفرێتەوەو ئەم کەڕەتە گومان ئەکات لە "ئەنکیدۆ"
ئەم کەڕەتە هەڵۆی چاوی ئەودیو ئاسمان بەدیی ئەکا.
گومان ئەکا!
گومان ئەکا!
گومان ئەکا!
*کێ ئەڵێ "ئۆدیب" رەوانەی دۆزەخ کراو پەشیمانە؟
کێ،کێناڵێ داوێنی دایکی،بەچڕنوکی جرجی شەهوەت،
کە ئەڕنی، نەی ئەناسی؟!
* ئەی کێ ناڵێ.. ئەی کێ ئەڵێ.. ئەی کێ ناڵێ؟!
*لەگەڵ بانگی مەلای مزگەوتی سەلجووقا
بەیانی بوو.. کە ئالۆشێ لەهێلانەی،
ئارەزووی ژووری حەرەمی- خەلیفەدا-

سەری لەرەحما ئەجوقا.
*هاورێکەم سەرەك هۆزێکی شاریی بوو
هەموو رۆژێ لەگوزەری بانقەکانا،
بەکڵاو دیناری ئەگرت!
"هەیە کاڵەو پێتاوی بۆ لەپێ ئەکاو ناشیگرێ"
هاورێکەم هەموو شەوێ کاژێکی تازەی دەرئەداو،
پێستێکی کەی لەبەر ئەکرد
بۆ بەیانیش لە وانەکانی "مارکسا"
بەرماڵەکەی "محەمەد"ی ئەکردە کۆڵ.
جاڕی ئەدا:
کە "یەهودا" بێ گوناهەو،
"مەسیح" سەر، سەری خۆی نەبوو!
*ئەی کێ ئەڵێ.. ئەی کێ ناڵێ.. ئەی کێ ئەڵێ؟!
بۆت ئەگەڕێم‌و نیوەشەو واشەیەکە لەسەر لاکی رۆژەکانم هەڵئەنیشێ.
بۆت ئەگەڕێم‌و گالیسکەی ئەم شەوەزەنگە سەرەو لێژ:
ترسی کۆیلەم.. بەدوای خۆیدا ڕائەکێشی.
ترسی کۆیلەم.. زامەکانی بەبێ تفرن* و ناهێڵێ
ئازارەکان لەناو پێخەفی پشوودا بێ‌خەم بنوون.
"چۆن ئەهێڵێ ئەم شانۆیە تابلۆکان بشارێتەوە
چۆن ئەهێڵێ مێژووی ئەکتەر لەژێر دەمامکی "مەکبەثا"
وەك "مەم" بدوێ..
چۆن ئەهێڵێ گیای هەناسەی "دەیدەمونە"،
لەزەلکاوی سییەکانی پیرێژنی فەرهاد کوژەی،

رقا بڕوێ.. چۆن ئەهێڵێ"
*دەمامکەکان هەڵبەنەوە ئەم شانۆیە هەرەس دێنێ.
دەمامکەکان هەڵبەنەوە ئەم شانۆیە هەرەس دێنێ.
بۆت ئەگەڕێم و نیوەشەو گۆڕهەڵکەنی شاری خەوە.
بۆت ئەگەڕێم و گومانم ئەسپ سوارێکە هاتووە.. ئامادەبێ
لەژوانی یەك ناسینی لەدایك بوون و مردنما..
ئەسپ سوارێکە هاتووەو نەهاتووە..
سمکۆڵ ئەکاو دابین ئەبێ، دابین ئەبێ و سمکۆڵ ئەکا.
جڵەو ئەگرێ و جڵەو ناگرێ!
بۆت ئەگەڕێم و گومانم تەورداسێکە درەختی ساڵەکانم،
ئەکا بەچەند کەرتێکەوە:
لەکەرتێکا: وا ئەتبینیم چاوت بۆتە یانەی هەموو سەرخۆشەکان
مەمکت بۆتە قوبەی هەموو مزگەوتەکان.
لەکەرتێکا وائەتبینم قاسەیەکی و کلیلەکەت ناتکاتەوە،
ناتکاتەوە تا بەڵێنی چەند لیرەیەکی پێنەدەی.
وا ئەتبینم خەنجەرەکەی "پرۆتۆس"ی و،
دەساو دەس دنیا تەی ئەکەی!
"گومان ئەکەم، گومان ئەکەم"
*ئەی نابینی رووبارەکان هەڵساونەتە سەرپێ و بانگی،
بیابان ئەکەن کە لێیان بخۆنەوە.
ئەی نابینی کە شاخ بەدوای بەفری لێدزراویا وێڵە.
ئەی نابینی باڵندەکان بەکۆمەڵ مانیان گرتووە،
لەنیشتنەوە.

درەختەکان لەسەوز بوون.
ئەی نابینی بروسکەکان لەناو چاوی هەورەکانا،
تەرمی باران بەشانی خۆر ئەگوێزنەوە!
لەدووکەڵا زەردەخەنەی نەمامەکان ئەدۆزنەوە.
ئەی نابینی؟ ئەی نابینی؟
پەنجەی بێدەس لەناو فێستیڤاڵی خوێنا شمشاڵ بۆ مردن ئەژەنێ
ئەی نابینی:
ئەم گەردەلوولە چۆن زەریا ڕائەژەنێ!
"گومان ئەکەم.. گومان ئەکەم"
*ئەی نابینی هەر دەرگایەك لەرووی تیشکێکی ئاوارەو،
راونراودا.. بکرێتەوە.. تەورەکان چۆن مۆری ئەکەن!
ئەی نابینی هەر نامەیەك بۆ بارانو نانو گوڵی،
یار بنووسرێ.. مقەستەکان چی لێئەکەن!
ئەی نابینی هەر نیگایەك بڕوانێتە ئەودیوی سنووری بینینی
سوژنەکان،چی لێئەکەن
ئەی نابینی ..ئەی نابیسی:
هەر "زمانێك" لەنگەری قسە لەگوێچکەی،
دیوەخانی شاردا نەگرێ، گوێزانەکان چی لێئەکەن!
"ویستم ئەوە لەزەریایەك بگەیەنم
گەر جۆگەکان نەبن.. ناژی
-خنکاندمی-
ویستم ئەوە لەبروسکە بگەیەنم
گەر هەورەکان نەبن.. ناژی

-سوتاندمی-"

-تۆ کێی.. تۆ کێی؟

-هەتاوێکم بەبێ ئاسۆ!

-دەرکراوی؟

-لەوکاتەوە دڵنیایم بەستۆتەوەو لەسەرە ڕێی،

گشت کەسێکدا، نیشانەی کاسە سەرێکی نوێم داناوە!.

-چۆن هەڵئەکەی؟

-نان بەبێشەرمی ناوچەوان نابرژێنم.

-منت دیوە؟

-کە مردنم لەلێواری ترسا بینی.

-ناوت چییە؟

-ناوت چییە؟

بۆت ئەگەڕێم و ئەمشەوە لەوێرانەی زەمینێکا رەنگی گومان،

بەچوار دەوری ئاینزاکانا ئەڕێژێ.

دەنگی گومان ئەدا بەگوێی ئەو سەرانەدا کە لەشیان

سەر ئاوی- ئاموون- کەوتووە.

"بەرد هەیەو ئاو نییە.. ئاو هەیەو بەرد نییە

گەر لێرەدا ئاو هەبوایە ئەوەستاین ئەمانخواردەوە"*

بۆت ئەگەڕێم ئەی کیشوەری چاوە وێڵ و ون بۆکانی خۆشەویستیم

ئەی ئەستێرەی خوانشینی نەدۆزراوە!

ئاسۆم بەرێ.

*ئاسۆ هەیە؟!

-کە چاوی خۆم ئەکەمە کوانووی بڵێسەی نەهێنییەکان

کاتێ "سووتان" بەرزم ئەکاتەوە بۆ لای،
ئێشی مەرگی سوێ بوونەوە..
-چی ئەبینی.. چی نابینی؟
-ئاوێنەکان تیشك دانەوە خوار ئەکەن
ئاوێنەکان ناچنە بەردەمی رووخسارێ ، چاوەکانی
خرابنە دۆزەخەوە.
ئاوێنەکان بێ —ئاوێنە، ناخەنە ڕوو
ئاوێنەکان درۆ لەگەڵ هەتاو ئەکەن
لەنیوەشەودا نابینن.
1-ئاوێنەیەکی شارەکەم ئەو دەمو چاوەی شاردەوە
کە یاسای مەیتخانەکەی بەخوێنی دەمی مۆر ئەکرد،
ئاوێنەکە: رەنگی زەردی ئەخواردەوە.
2-کە "پیکاسۆ" کەوتە ئاڵتوونماڵیی کردن
لەئاوێنەی تابلۆکانیا خۆی ئەبینی:
میرێکە سواری فڕۆکەی پارە بووە
-دراوسێکەی وێنەکێشێ بوو کە بانقی،
خوێنی پاریس، هەفتەی جارێ
بەچەند فرەنگێ چەکێکی ئەدایە دەس
لەجێی خوێنی هەڵهێنجراوی!.
3-بڕوانامە ئەگۆڕنەوەو لەشەوێکا ئاوس ئەبن
ئەوەی ئەبێت نیوەی مارەو نیوەی ئینسان.
4-کاروان کوژە کە کاروانەکان ئەکوژێ
لەپرسەشیانا فرمێسکەو دائەنیشێ.

5-ڕێك ئەكەویی؟!
چاو بە گەنم
خورما بەگازی ژەهراویی
توتن بەکۆشکی سەرەتا یان کۆتایی
ڕێك ئەكەویی
6-کە نانیان کوشت ئەبوایە هۆزی گڕ بچن
بەپیر داسی بێدەستەوە.
کە ئاویان کوشت ئەبوایە هۆزی دارستان
هەڵسن.. بچن
بەپیر گەرووی زەردەشتەوە!.
7-کوللە لە ئەشقی چاوی گوڵەگەنمە
گەرا لەهێلانەی برسێتیدا ئەخا؟
ئەو دڵدارە؟!
8-ئەی نیشتمانی خۆڵەمێش! گەر تۆ ئاگردانی شەوبی
خۆشەویستیی من پەنگرە*
گەر تۆ قوڕگی گڕەی هاواری تینوو بی
منیش تاسەم ئاوی سوولە*
ئەی نیشتمانی خۆڵەمێش!
*دەمامکەکان هەڵبەنەوە ئەم شانۆیە هەرەس دێنێ!.
ئەی کێ ئەڵێ.. ئەی کێ ناڵێ.. ئەی کێ ئەڵێ؟!
ئەی کێ ئەڵێ.. ئەی کێ ناڵێ.. ئەی کێ ئەڵێ؟!
ئەی کێ ئەڵێ.. ئەی کێ ناڵێ.. ئەی کێ ئەڵێ؟!
بۆت ئەگەڕێم و رووتەنیی ئەم زەمینە مێروو لەناو،

شاره گومانی تەمەنما ئەوروژێنێ
بۆت ئەگەڕێم‌و چاوی خۆم بەدوای برژانگیا ئاوارەی،
گریانی ناو پێڵویەتی..
"لەم شەوەدا وەردیانی بەندیخانەی هەناسەکان،
بەپۆستاڵی گوێزانەوە بەسەر ڕاڕەوی ناو سنگما،
دێن‌و دەڕۆن.
لەم شەوەدا ئازارەکانم لەپشتی هاوارەکانم بەستووە"
⋆چاوت گومان لەبینینی ئەکات.
با لێرەوە سەرەتایەك لەگڵۆڵەی یاخیبوونم بەرەڵاکەم،
بەرەڵڵابە ئەی ئەو بازەی باڵەکانت لەئەستێرکی،
ژانی رۆژگارم وەرئەدەی..
بەرەڵڵابەو بەدەنوکی تیشکەکانت چاوی ئەم شەوە دەربێنە!.
⋆گوێچکەت گومان لەبیستنی ئەکات .
-بۆ کوێ بڕۆم چاوەکانم ئاسمانێکیان هەڵگرتووە
پڕن لەتەرمی ئەستێرە.
بۆ کوێ بڕۆم کە سەرم شوێنم نەکەوێ
بۆ کوێ بڕۆم کە ئاسۆکان-هەڵفڕینیان،
لەباڵ قەدەغەکردبێ.. بۆ کوێ بڕۆم؟
لەشت گومان لەهەستانی ئەکا
بۆت ئەگەڕێم‌و نیوەشەو تونێلێکە شەمەندەفەری بێداریم،
هەڵئەلوشێ.
بۆت ئەگەڕێم‌و نیوەشەو قرژاڵێکە،

خۆی لەبنجی وشەکانم ئالاندوەو،
هەتاوی گشت حەرفەکانم هەڵئەمژێ!.
بۆت ئەگەڕێم و نیوەشەو لەناو بێژنگی گومانی ساتەکانیا،
سوڕم ئەدا، سوڕم ئەداو لەچۆڵێکا کە ئاو: خەوی،
ئاسمانێکە نەزۆك جێم ئەهێڵێ، جێم ئەهێڵێ و خێڵی،
ترسی جێ نیشتە لەناو قوڕگی نەهەنگدا ئەمدۆزنەوە،
ئەمدۆزنەوەو بەستوونی یەك بەیەکی دەوارەکانی تاوانا،
ئەمبەستنەوەو سەرم لەلەشم ون ئەبێ.
بۆت ئەگەڕێم ئەی کیشوەری چاوە وێڵ و ونبۆکانی خۆشەویستیم
ئەی زەمینی خوانشینی نەدۆزراوە..
بۆت ئەگەڕێم
بۆت ئەگەڕێم
بۆت ئەگەڕێم..

1-سان جۆن پێرس لەچامەی -زەریا-وە.
2-خەرەندە: دوو دیواری دەربەندێکی تەنگی هەڵچووی هەزار بەهەزارە کە لەژێرەوە ئاوی پێدا بڕوات "رەواندز".
*تفر: قەتماغە.
*ت.س. ئەلیوت لەچامەی -وێرانە خاك-وە.
*پەنگر: پشکۆ
*سوول: ئەو جۆگە ئاوەی بەراستەشاخێکی سەختا دێتە خوارەوە.

جارێکی تر "سمکۆ" ناچێتەوە
سەر خوانی مردن!

٭بەهۆرەی تفەنگی کاروانی بن بنار لوتکەکان:
ئەستێرەی پشکۆیان
رژانە ناو چاوی بەیانی بەفرەوە.
چەمەکان.. بەرزە پێ هەڵسانو هەلگیرسان.
ئەسپەکان.. لەبێشەی ئاگردا.. ئاو دران.
هۆرەیە.. وا "شوکاك" رەشەبا زین ئەکات
بەقاچی گەردەلوول،
ئاوزەنگی لافاوی باڵ گرتوو.. لێ ئەدات!.
هۆرەیە.. هۆرەیە
ئەشکەوتی گوێی شاخی.. بە مسی تاریکیی.. ئاخنراو
وا بەربوو کەوتە بەر
تەوژمی رووباری خۆرەتاو.
هۆرەیە.. وا "شوکاك" رەشەبا زین ئەکات
بەقاچی گەردەلوول.. ئاوزەنگی،

لافاوی باڵ گرتوو.. لێ ئەدات.
★ڕەگ ئەبێ چۆغەی ژان لەبەر کات
بۆئەوەی لەبەردا گوڵ بڕوێ.
ئاو ئەبێ خۆی تاڵ کات، بۆئەوەی
پەلو پۆی تینوویەتی.. خۆر بگرێ!
★سەیرم کەن! بە ڕمی نیوەڕۆی داخ کراو لەدەستما
چۆن سەری مردنی ئەم شەوە.. هەڵئەگرم.
سەیرم کەن! ئەمجارە بەیداخی
مەرگی خۆم.. هەڵئەبڕم
مل ئەنێم.. بەرێگەی دۆزەخا بۆ بەهەشت
مل ئەنێم
غار ئەکەم، کلکی غار
کلافەی چەخماخەی.. سەرپشتی کێوانە.
غار ئەکەم.. دەشتەکان لەگەڵما غار ئەکەن
غار ئەکەم.. سوپاکان لەبەرما.. بار ئەکەن!
کە ئازار تاو ئەدەم.. لەدواوە برینم تۆز ئەکا!
کە جڵەو بۆ هۆرە شل ئەکەم..
لەڕێگای .. "قەتار"دا
ڕێبواری هەناسەی حەیرانو لاوکم.. پێ ئەگا
بمبینن! من مانگی دزراوی،
ئاسمانی کوردستان.. دێنمەوە.
بمبینن! من کۆتری تۆراوی ،

چاوانی دەزگیران . دێنمەوە
سەیرم کەن ئەزانن.. تەونێکم: تۆڵەتان چنیومی.
سەیرم کەن تێئەگەن.. پرسێکم: وەرامتان بینیومی
★رەگ ئەبێ چۆغەی ژان لەبەر کات
بۆئەوەی لەبەردا گوڵ بڕوێ..
ئەی سوارەی پێشەنگی کاروانی برووسکە!
بەر لەوەی تاو بدەی بەئازار.. پرس کە
پرس کە.. لەو دەنگەی لەگەرووی مێژوودا.. پێکراوە
پرس کە.. لەو ئاوەی لەئاوا خنکاوە.
پرس کە.. لەو گڕەی لەگڕا سووتاوە.
★من.. چەمی "خوڕ خوڕە"م کردووە بەدەمی،
دەربەندی "قوتور"دا
هەواری "چاریە"م لەگۆمی ورمێدا.. هەڵداوە
هەیاسەی "زۆزان"م لەپشتی سەقزا.. بەستووە
لە سابڵاخ شاییمەو.. دەستم لە.. سنە دا.. گرتووە!
دیواری ئاوێنەی ئەو خوێنەم:
کە قژی نەورۆزی لەبەردا داهێنام
پەنجەرەی برینی.. ئەو ژووری خورشیدەم،
کە نامەی فرمێسکی.. خاوەری بۆ هێنام.
سەیرم کەن! ئەزانن: چۆن تاوێر لەلوتکەی چیادا،
ئەوەستێ و ناکەوێ
سەیرم کەن.. تێئەگەن.. چۆن ڕووبار،

لەکۆشی وەنەوزا.. شەکەتەو ناخەوێ.
٭ڕەگ ئەبێ چۆغەی ژان لەبەر کات
بۆئەوەی لەبەردا گوڵ بڕوێ!.
ئەی سمکۆی پێشەنگی کاروانی برووسکە
بوەستەو.. سڵ بکە:
"تاران"ی پشیلە، خۆی لەکام شانو مل هەڵئەسوێ؟
پایتەختی پشیلە، نایەتە سەر رانی گوندی تۆ!
چرنوکێك.. دوو چرنوك.. دە چرنوك!
٭نێڵە نێڵ.. نزارێك لەسنگما سوتانی لرفەی دێ
ئەی پووشووی پێدەشتی خەمەکان دە بیگرن!
هاژە هاژ.. لافاوێ لەسەرما هەواڵی گرمەی دێ
ئەی پردی بەربەستی ئێسکەکان.. مەیگرن!
سەیرم کەن.. وا هەورە تریشقەی ،
ژێر سمی ئەسپەکەم ..
سامناکیی ..ئەڕوێنێ.
سەیریکەن..ئەوا شا بەیداخی سەرسپی،
بەپیری بەیداخی سورمەوە.. ئەهێنێ.
سەیرم کەن.. من ماسی گۆمێکم.. تۆڕ ئەگرم!.
سەیرم کەن.. ئەزانن چۆن برین.. تیغ ئەبڕێ!.
سەیرم کەن.. تێئەگەن چۆن گریان.. گوڵ ئەگرێ!.
تینووبووم.. ئاو گەڕا بەشوێنماو
هاتە لام.

هەویری نانێ بووم..
ئاگر خۆی گرتمیو پێوەی دام!.
٭ئەی سمکۆی پێشەنگی کاروانی برووسکە
سڵ بکە.. سڵ بکە.. سڵ بکە!
چڕنوکێك.. دە چڕنوك.. سەد چڕنوك
مەچۆرە.. سەر خوانێ کە مردن لەسەرای
"شنۆ"دا.. رای ئەخا.
مەچۆرە.. سەرخوانێ.. کەوچکی قاپی خۆی
داغ ئەکا!.
ئەی سمکۆی پێشەنگی کاروانی برووسکە
میوانی.. خوانێکی.. کە نانی ژەهراویی،
ئێشکچی ژوورێتیو وەستاوە
مەچۆرە ئەو ماڵەی.. کە شێوی تاوانی
لەسەری بڕاودا لێناوە.
مەچۆرە.. بەر کەڵبەی تفەنگێ قۆناغی خۆی بخوات.
مەچۆرە.. سەربانێك جنێو بە: بناغەی خۆی بدات.
مەچۆرە، سەر فەرشی، گومانێ
کە سەرهەنگ لەسەرای مردنی شنۆدا
ڕای ئەخات.
ئەی سمکۆی پێشەنگی کاروانی برووسکە
سڵ بکە.. سڵ بکە.. سڵ بکە!
٭تا "شنۆ" جێ دێڵم

ڕێ ئەدەم.. چەکەکان: سەرەو خوار بەشانی کڕبوونا،
هەڵواسن!
تا شنۆ.. جێدێڵم..
ڕێ ئەدەم.. زامەکان.. چەقۆکان بناسن!
*ئەی سوارەی پێشەنگی کاروانی برووسکە!.
ڕێ مەدە.. سڵ بکە.. ڕێ مەدە.. سڵ بکە!.
چڕنوکێك.. دە چڕنوك.. سەد چڕنوك!!
*بەهۆرەی کەژاوەی گریانی بن بنار.. لوتکەکان:
قەتارەی فرمێسکیان
ڕژانە ناو چاوی حەیرانی شەوەوە.
چەمەکان نووستن‌و لافاوی لاوکەکان: نیشتنەوە.
ئەسپەکان: جڵەوی حیلەیان
بەمێخی تارانا.. بەستنەوە.
ئاوزەنگی: جۆلانەی مانگێکی کوژراوە.
قاچەکان بەسکی ژانێکا.. ئەنووسێن
کە نێزە لەناویا سەرچۆپی کێشاوە.
هۆرەیە.. بە ڕیزە، وا سەری هەڵکەنراو،
بەپردی "شنۆ"دا..
گڵۆپی خوێنێکن.. بەرۆژیش ئەسوتێن.
سەیریکەن.. ئەزانن بۆ چاوی کارێزی هەڵبەستم
لێڵ بووە.
سەیری کەن.. تێئەگەن.. بۆ هۆرەو قەتارو حەیران‌و لاوکم
وێڵ بووە!

تۆ هەوریتو ئەتبارێنم

لەسۆراخی کانییەکا.. زەریاکانم لەخۆم تۆران.
لەسۆراخی بارانێکا.. سامالی ئاسمانم تۆران.
لەسۆراخی منالێکا. گەورە گەورەکانم تۆران.
بۆ پریشکێکی چاوی تۆ
ڕقی شەوەزەنگم هەستان.
بۆ سرووەیەکی دەنگی تۆ
رەشەبای مەرگم وروژان.
لەبەر.. هۆزی قوتیلکەی تۆ
دلی چەند کارگەی چلچرام لەخۆم رەنجان.
لەسەر.. کوختی گریانی تۆ
قاقای کۆشکی پێکەنینم پێدا رژا.
لەسەر حەسیری ژێر لەشی زستانی تۆ
بەهاری ئۆرتەی ژێر پاشام هات بەگژا.
کوردستانم!
لەناو نیگای خۆرنشینی هەژارەوە تۆ ئەبینم.
لەمانگی داسی گیراوی جوتیارەوە تۆ ئەبینم.

کوردستانم!
ئەوە هەورازی ژانی من پیا سەرکەوە.
ئەوە پەیژەی باڵای کەنەفتی شیعری من
پیا سەرکەوە!
ئەوە.. ئەوە سەهۆڵ بەندانی ئاوێنەی،
لەرزلێهاتووی چاوەکانم.. تیا دەرکەوە
ئەوە پێوەندی رۆژانی بەندکراوم
پەراسووی سنگی شەوگاری بەندیخانەی پێبپێوە
"ب ی د ر و ر ە وە"
بیدرورەوە. ئەو برینەی بەدارشەقی خامەکانم
قۆناغی شەختەی دەربەندی سامەکانی تۆی بڕیوە.
ئەو برینەی ئێشەکانم شاباش ئەکاو،
لەزەماوەندی پەیکوڵی ئاخەکانما هەڵپەڕیوە.
ئەو برینەی کارێز کەنو کارێزیشە
ئەو برینەی رێبواریشو رێبازیشە.
کوردستانم!
تۆ تاسەی ماچی خەوێکیو لێوەکانم ئەتهێننە دی!
کوردستانم!
تۆ هەوریتو ئەتبارێنم
تۆ کێڵگەیتو منیش پەڵەی،
دەنگی سەوزت تێدا ئەدەم.
تۆ شانۆیەکی هەتاویو منیش پەردەی،

سێبەر.. لەسەر، داستانەکانت لائەدەم.
تۆ.. منیتو.. منیش لەگەڵ،
هەنگاوەکانی سەرنجما ئەتگەڕێنم.
نیشتمانم!
لەپایتەختی سێدارەدا.. لاشەکانم
بوون بەسنەوبەری گڕو بەرەو ئاسمانی خوێن هەڵچوون.
بوون بەکۆڵەکەی بارووتی سەر ژیلەمۆی،
ئەو شەقامانەی مێژوویان تەقانەوە.
بوون بەرێگای ئەو رێبوارە چەقۆیانەی
برینی نوستوی زیندانیان هەستانەوە.
هەریەکەیان بوونە سەرلقێ لە ڕیزی
لەشکری خەنجەری رقماو روانەوە.
بەهەموویان بوون بەقەیاغێ لەناو زێی،
شەوەکانماو بەرەبەیانیان پەڕانەوە.
رقەکانم.. تەنینەوە
وەکو بێشەی شێرپەنجەیەك
بەناو لەشی تاریکیا تەنینەوە
بە پایتەختی سێدارەدا تەنینەوە.
نیشتمانم!
لەناو هۆڵی دادگای سەری ئەژدەهادا
دادپرسەکان..
مردنیان کردە چاویلکەو سەیریان کردم.

دادپرسەکان.. لەقەفەزی ئێسکی دەرهێنراوی خۆما
ڕایان گرتم.
تەرازۆکە.. زریکەی خاکی سەنگ ئەکرد
تەرازۆکە.. بەخۆڵەمێش،
دووکەڵی مافی ئەکێشا!
لەو هۆڵەدا قوربانییەکانی "سییارە"
ئالآی چاوی "دێریاسین"یان لەسەر گردی،
شانی سووری "مای لای" هەڵکرد
کۆدەتایەکیان بەرپاکرد.
-تاریكو ڕوون-
ئێستگەی گەروومیان کردەوە
بەیانی ژمارە یەکی سەدەی بیستیان
تیا.. خوێندەوە.

⋆

نیشتمانم!
خۆشەویستیت باڵدارێکە بەباڵی زامەکانی من ئەفڕێ.
دارمێوێکە بۆڵی گلێنەی شەوانی شیعرم ئەگرێ.
خۆشەویستیت هەژارێکە نانی خەمەکانم ئەخوات.
سروودێکە بەرگی نۆتەی سەنگەرەکان لەبەر ئەکات.
لوتکەیەکە کلاوزەڕی شەفەقی یار لەسەر ئەکات.
خۆشەویستیت ڕەشماڵێکە کە ئازارە کۆچەرەکان
لەسەر سنگی "فەیلێکانم" هەڵیان داوە

فوراتێکه لەکانیی لەشی —حسێن-ی
کەژەکانما.. هەڵئەقوڵێ
خۆشەویستیت مناڵێکه "وان" بوویەتی‌و،
مەهاباد مەمکی ئەداتێ!
خۆشەویستیت قوڵنگێکه وا بەدەستی بوومەلەرزەی
فەرهادە رەشەکانەوەو هەڵگیرساوە.
خۆشەویستیم لاولاوێکه لەبلێسەو بەدیواری
تاریکیتا.. هەڵگەڕاوە.
دەزگیرانم!
بانگت ئەکەم دامگیرسێنەو بەتەیمانی دەوری گوندی
سووتاوی سنگ‌و مەمکتا هەڵم واسه!
بانگت ئەکەم دامگیرسێنەو بمده لەو قژەی تەنیایی
لەبەر ئاوێنەی شەپۆلتا دای ئەهێنێ.
بانگت ئەکەم.. بانگ کردنم تۆوی چەخماخه ئەڕوێنێ.
بانگ کردنم.. هەورە سوورەی کفنەکانەو
بەسەر مەرگا ئەگرمێنێ.
بانگ کردنم.. ساوای ماچێکی پشکۆیەو،
خۆی بەسنگی دایکەکەی بابه گوڕگوڕدا ئەنووسێنێ.
دەزگیرانم!
نیگام دەستەو گوڵی گۆرانیی لەباخی،
تیشکەکانت ئەکاتەوەو ئەیخاتە ناو،
گوڵدانەکانی بووکێنی شەبەقتەوە.

نیگام دەستەو بازنی گزنگ ئەكاتە
مەچەكی ئەرخەوانتەوە.
نیگام "شام"ەو مەولانەی تیا وەنەوز ئەدا .
من مەولانە دەمو چاومەو شار چەمۆڵە!.
ناگوێزمەوە.. من ئەمەوێ چەمۆڵەكان
لەسەر بەردە نوێژی ناوچەوانم بڕوێن
شمشێرەكان ئاهەنگ لەلەشما بگێڕن
ناگوێزمەوە.. من ئەمەوێ لەگەڵ تەتەری گوللەدا،
ڕاسپاردەی هەژارانم پێ بسپێرن.
نیشتمانم!
زەردەپەڕت گریانێكە لەسەر چیای پێڵوم ئەنوێو
لەئەستێركی خەوەكانما كەزیی فرمێسك شانە ئەكات.
زەردەپەڕت ئاڵتونێكە شاخەكان لە خۆری ئەكڕن
شاخەكان ئەیدەن لەسەری پێكەنینە كوژراوەكان.
نیشتمانم!
-من زەردەپەڕتم خۆش ئەوێ-
چونكە سیمای هەژارەكان ئەكاتە بەر قەڵەمەكەم.
چونكە گوللەی پێشمەرگەكان ئەخاتە بەر هەڵبەستەكەم.
نیشتمانم! چاوم لێتە:
دێیتە دەرێ و بەپلیكانەی گوێزانی رۆژ ژمێرتا
رووەو ڕوانگەی هەتاوت هەڵ ئەكشێی
چاوم لێتە دووكەڵێكیو لەدووكەڵ كێشی زەمانی

کارگەکانی نەقلیاتی
گوێزانەوەی کاسەسەرا
دێیتە دەرێ و.. هەڵئەقرچێی
چاوم لێتە کتێبێکی‌و بۆ پیتی یاخیت ئەگەڕێن
بیدۆزنەوەو تەقەڵ لەناو چاوی هەڵدەن
چاوم لێتە کتێبێکی‌و پەڕەکانت تاتەشۆری
ئەو خامانەن مەشخەڵی نووکیان هەڵئەکەن.
چاوم لێتەو گوێشم لێتە..
حەریقێکی.. لەشەقامی حەپەساوی
شاری ترسا.. ئەزیرێنی
حەریقێکی.. بۆری ئاوی ئاگرکوژێنەوەش ئەسوتێنی.
چاوم لێتەو گوێشم لێتە:
ئوتومبیلێکی ئیسعافی‌و لەدایک بوون‌و مردنت
بەیەکەوە سوارکردووە.
ئوتومبێلێکی ئیسعافی‌و شۆفێری خوێنی حوزەیران،
لێت ئەخورێت‌و "کۆیەو غەززە"ت بەیەکەوە هەلگرتووە!.
نیشتمانم!
شەست‌و یەك بوو.. لەژێر کەپری هۆنراوەیەکی برسییما
کە سێبەری بۆ وشە ماندۆکان ئەکرد
دانیشتبووین بەیەکەوە بازیانمان
بەرەو رووی بەردەقارەمان ئەکردەوە
دانیشتبووین بەلێنێکمان بیری یەکترئەخستەوە

که دابوومان بەچیرۆکە شەهیدەکان
که دابوومان بەسامالّە گیراوەکان
ڕووت تێکردم.. پیتەکانم کەوتنە لەرزین
نەڕەکانت لەسەر ترسم دائەبەزین
لەناو دەمما زمانم سەرسمی ئەدا
شەرم چاومی بەبەرپێما دائەکوتا:
که پێت وتم: هەرد تووڕەیەو بەدانی بەرد
لێوی کەندەڵانەکانی خۆی ئەکرۆژێ.
ووتم ها سەرم بیکە بە بنەو بنکەو قوللەی ئەوێ .
وتت: مێژووم بورکانێکەو پەنگی لەناو،
گۆمی سالّما خواردۆتەوەو هەناسەی رێی نییە دەرچێ
وتم: ها.. خۆلّەمێشی باررووتی هەزار سالّەی
ئێسقانەکانی ئەم کوردەو سییتم بەرێ!.
وتت.. هانێو بەیەکەوە تەقاینەوە.
لەو ڕۆژەوە.. خۆرمان کردۆتە بارەگای هۆنراوەکان.
لەو رۆژەوە.. مانگمان کردۆتە جۆلانەی کوژراوەکان.

★

دەزگیرانم!
لێمت ون کەن.. لێم ون نابی.. هەناسەم شوێن "با"ت ئەکەوێ
وشەی لاوم شوێن کچی ناوت ئەکەوێ!
نیشتمانم
لێمت ون کەن.. لێم وون نابی.. ئەتدۆزمەوە

لەهاواری دەمی قڵیشی دەستو پێی رووتەکانا. ئەتدۆزمەوە
لەهێلانەی کۆنەشاخی کۆترە کێوی داخکراودا.. ئەتدۆزمەوە
لەنامەخانەی گریاوی "کەنەفانی"و "جەمال عیرفان"ا ئەتدۆزمەوە
لەگەڕەکی زنجەکانی "واشنتۆن"ی، نزیك خانووە،
قوڕەکانی سلێمانیو تەنیشت ماڵی "بابەکری" ناو خەرتوما،
ئەتدۆزمەوە.
بینەرانم!
ڕێم کەن قوڵینەی سەرسەری چیرۆکەکەم
خۆری جەرگی هەزار پیرێژنی تیایە.
ڕێم کەن.. ڕێم کەن!
رێم کەن.. پۆستەی ئەسپی گڕی بەتاوهاتووی گۆڤارەکەم
نامەو بروسکەی نەهێنیی نیشتمانی خوێنی تیایە
بینەرانم!
ئەگەر نەخشەی ناوچەوانم..
رێی تەماشاتانی ون کرد.. بیسڕنەوە.
گوێگرانم!
ئەگەر ڕەزی دەنگەکانم
هێشووی بیستنتانی نەگرت.. بیبڕنەوە.
خوێنەرانم!
ئەگەر کەشتیی حەرفەکانم،
تاریکایی پەڕانەوە.. بیخنکێنن.
گەر دیواری شیعرەکانم

لەبەر خەزنەی پاشاکانا نووشتایەوە

بیرۆخێنن.. بیرۆخێنن

بینەرانم.. گوێگرانم.. خوێنەرانم!.

من تینوێتیم بەگڕ ئەشکێ

ئاوم.. ئاوم
ئاوی تینووم..
سەرچاوەکەم لەدەمی شەوێکی، سوێردا
هەڵئەقوڵێ
جێ پێی شەپۆلی خنکاوی
خۆی هەڵئەگرێ.
ئاوی تینووم..
ڕووباری ئاواتی ماندووی روەو زەریا..
-سەرهەلگرتووم-
بەژێر پردی شەهیدی نۆ ساڵەو
سبەینێدا.. تێئەپەڕم
ڕۆخی خوێناویی خۆم ئەسڕم.
ئاوی تینووم
هەتا سەر بەرەو خوار بڕۆم
تا دەمو چاوی غەریبیم
لەرێگەی دوورترا بشۆم

لەتینیوێتیم ئەخورێتەوەو.. خۆم هەر تینووم!
هەتا درێژتر بمەوە..
هەتا باوەش بۆ داهاتووم بگرمەوە،
بواری ترسم.. لەچاوی مەلەوانە پیرەکانا
قوڵتر ئەبێ..
هاژەی گەرووم.. لەگوێی کەشتیەوانە
کوڕەکانا.. بەگوڕترو خوڕتر ئەبێ.
ئاوی تینووم..
جۆگەیەکم.. لەکەنارما خەم شین ئەبێ
ئازار ئەڕوێ‌و گوڵ دەرئەکا
چڵ تاجی گڕ لەسەر ئەکا
خوێن بولبولەو بۆی ئەخوێنێ.
ئاوی تینووم..
خم خۆرکی خوێی زامەکانم.. ئەمخواتەوە!.
پێستی قڵیشاوی دێمی
لەشی وەرزی ساڵەکانم .. ئەمخواتەوە .
من .. فرمێسکم .. چاوەکانم ئەخواتەوە !.
من.. گریانم.. پێکەنینم ئەخواتەوە!.
گۆمی بێدەنگیم.. هاواری چەمەکانم ئەخواتەوە!.
پرسەکانی حوزەیرانم،
جەژنەکانی مانگی مارتم ئەخواتەوە!
ئاوی تینووم..
من.. تینوێتیم ئەمخواتەوە

شپرزەییم.. دڵنیاییم هەڵئەمژێ.
هەناسەم.. سییم هەڵئەمژێ.
برینەکانم.. جێی ساغم سارێژ ئەکەن.
زیندانەکانم: ڕووناکی هەڵئەهێنجن
گوناهەکانم.. نوێژ ئەکەن.
شەوەکانم ڕۆژو ئەگرن!.
-ئاوی تینووم-
نانی برسییم! هەژارەکان تێرم ئەکەن
خۆری دیلم،
دیلەکان ئازادم ئەکەن.
کرێ گرتەم.. لەخانووی تاپۆکراوی
پشتاوپشتی شاری خۆما..
من نەدیدەو نەناسیاوم،
لەناو هۆزو کەس‌وکاری.. دیاری خۆما.
چاوم.. لەباخی زستانا پشکوتووە.
لەدارستانی ئازارا پێم گرتووە
دارەوانێکم.. بەداری سێدارەما
بەپەتی بەر قەنارەما..
بەمردنما.. هەڵئەگەڕێم.
شاخەوانێکم.. بەشاخی ژانەکانما،
هەڵئەزنێم.
من.. تینوێتیم ئەمخواتەوە..
من.. تینوێتیم بەگڕ ئەشکێ..

بۆیە هاتووم.
بەسواری ئەسپی رەشەبای شیعر هاتووم
هاتووم.. هاتووم
ئاگردانی —ساردەوەبووم-
بۆ پشکۆی هۆنراوە هاتووم.
تۆوی وشەم.. بۆ لای کێڵگەی بیرم هاتووم.
لق و پۆپم.. بۆ لای رەگ و ریشەم هاتووم.
-لەش-م: بۆ لای سەرم هاتووم.
ئاوێنەم.. بۆ سەیری شێوەی
شێواو و وێڵی خۆم هاتووم.
نامەیەکم بەرێی پۆستەی خەما هاتووم.
بەناونیشانی شەهیدێك کە گۆڕەکەی
هەتا ئێستاش لەگۆڕهەڵکەن رائەپەڕێ.
بەناونیشانی شەهیدێك کە گۆڕەکەی
ئەبێتەوە بەسەنگەرێ.
کە چەکەکەی
ئەچێتەوە دەس دروێنەی جەنگاوەرێ.
بەناونیشانی شەهیدێك کە کفنەکەی
مێرگەو.. گوڵاڵەی نەورۆزی لەسەر ئەڕوێ
نامەیەکم.. خوێن نوسیومی
دەستی گوللە.. هەڵی گرتووم.
برووسکە.. پێچاومێتێوە
لەگەڵ هەوری بارانێکی سوورا هاتووم.

نامەیەکم.. لەبەندیخانەی گیرفانی نامەبەردا
هێشتا بەندەم.
نەگەیشتم.. بەیارەکەم.. نەگەیشتم.
لەوساکەوە.. بەتەنیا هەر:
زەرفەکەم.. ئەمخوێنێتەوە.
لەوساکەوە.. چاو لەمستم
تابلۆیەکم.. لەسنووری چوارچێوەکەم
دەرباز ئەبم.
ڕەنگەکانم.. ناگرمە خۆ.
شووشەی ڕووپۆشم ئەشکێنم.
ئەم روخسارەم ئەسڕمەوە
من.. سەر لەنوێ
-بەنەوەی نوێ-
ڕەنگەکانم ئەگرمەوە.
شەقامێکم.. لەقەراغی خۆم بێزارم.
خەنجەرێکم.. لەکێلانی خۆم بێزارم.
هەڵبەستێکم.. لەزمانو ڕێزمانی خۆم بێزارم
ئاوی تینووم..
بەشوێن شەپۆلی خنکاوی خۆما هاتووم.
چرایەکم.. بەشوێن گڕی خۆما هاتووم.
لەگەڵ پەپوولەی فرمێسکی سەرکارێزی،
چاوی ئاڵی.. بەرەبەیانی ئاسۆدا
کەوتوومە ڕێ.

لەگەڵ کۆتری ، دەنگی سپی برینداری
"پیکاسۆ"دا کەوتوومە ڕێ.
لەگەڵ دووکەڵی هەواڵو.. بۆکڕوزیی
جەرگی سووتاوی سابلاخا کەوتوومە ڕێ.
بەفڕۆکەی سەنگەری –بارزانیی- هاتووم.
لەفڕگەی خوێنی –ڤێتناما- ئەنیشمەوە.
لەماڵی شیعری کۆچەری
"مەحمود دەروێش"دا ئیتر ئەبم بەمیوان
-جیکۆر- ئەکەم بەدەزگیران.
دەس لەگەڵ –بایرۆن-دا ئەگرم.
لەشایی خوێنی –لۆرکا-دا هەڵئەپەڕم.
بەژێر پردی ئێسکی شەهیدی نۆ ساڵەو،
سبەینێدا.. تێئەپەڕم.
رۆخی خوێناوی خۆم ئەسڕم .
ئاوی تینووم..
-بابە گوڕگوڕ بەگوڕ هاتووم-
من تینوێتیم بەگڕئەشکێ
بۆیە هاتووم.
وەرە.. ئەی گڕ
وەرە.. شەختەی قوڕگی گەلیی ترسەکانمان
بتوێنەوە.
رووپۆشی سەر دەمو چاوی ئاوەژوومان
بسوتێنە.

تاریکییمان بخوێنەوە.
گڵۆپی مەمکی کوژاوەی دایکەکانمان
هەڵگیرسێنە.
پشکۆی نووستووی ژێر خۆڵەمێشی مێژوومان
هەڵبسێنە
وەرە.. ئەی گڕ
خۆشەویستیی.. تاڵمان بەرێ
شانەی هەنگوینمان لەگەڵای
داری ژاڵەو –بیدا- بەرێ.
چەپکە گوڵمان لەئینجانەی دڕکا بەرێ.
پێکەنینمان لەناو شاری رقا.. بەرێ.
وەرە ئەی گڕ!
وەرن.. ئەی شاعیرانی گڕ..
وەرن.
ئێشکی چاوی ناو ژیلەمۆی ساڵی تازەی
شیعر بگرن!
ئێشکی وشەی،
نەزاوی ناو –مناڵدانی-
بیری سبەینێتان بگرن.
وەرن..
ئەی شاعیرانی گڕ وەرن!
سەرچۆپی لەگەڵ بڵێسەی زەماوەندی
زاوای ناو دۆزەخا بگرن.

وەرن لەبەر:
مانگەشەوی هەڵهاتوو لەناو پەنجەرەی
کۆشکی هەورا
کە پۆپەشمینی تریفەی زەردی داوە
بەسەر گڵکۆی بووکی بەفرا
شیعر دانێن.
وەرن لەبەر:
کڵپەی بێشکەی ساواکانی گوندەکانا
لەبەردەمی هەتاوی کلاورۆژنەی،
ماتو پەستی، ناو زیندانی بەندەکانا
شیعر بڵێن.
وەرن لەبەر:
میکرۆفۆنی سەری، بەنیزە هەڵگیراوی "ڤێت کۆنگو"ی
پێشمەرگەدا.. شیعرەکانتان بخوێننەوە
وەرن.. لەکۆڕی دڵدارە برسیەکاندا
لەژێر کەپری بێ سێبەری ماندووەکاندا
تێچریکێنن
چەخماخە بن، بگرمێنن
لێزمەی بارانی شۆڕشێ ببارێنن!.
ئاوی تینووم..
ئەو چیرۆکەم، بارانی بەهار دایناوم.
لافاو.. لەشاری خنکاوا ناوی ناوم.
ئاوارەکانی سەرزەمین
بۆ یەکتریم ئەگێڕنەوە.

ئاوی تینووم..

هیوایەکم مەترسیم پێش خۆم خستووە.

بێداریم.. بۆتە رابەرم

لەهەر شوێنێ شەهیدەکان بمخۆنەوە

لەهەر شوێنێ کە "چوارچرا"و،

"قامشلی"و "وان"ێکی.. لێ بێ!

لەهەر جێیەك وەکو ئێرە:

گڕ .. تیماری برین بکات

برین.. بەپیر زەردەخەنەی،

هەڵپڕوکاوەوە بچێ!

لەهەر جێیەك:

قوربانیی.. بەشوێن چەقۆدا راسپێرێ

دەغڵ.. لەدووی داس بگەڕێ

مل.. بەشوێن پەتی سێدارەو

قەنارەی خۆیدا بنێرێ.

لەهەر جێیەك.. قەڵەم ببێتە منارەو

پێشمەرگە بانگی تیا بدا

لەهەر جێیەك.. سپێری خۆر

دەستی بڕڕاوی.. –گیڤارا-ی هەق هەڵبــڕێ.

لەهەر شوێنێ.. مردن: بمرێ!.

ئاوی تینووم..

فوارەی خوێنی مێژووی هەڵچووم.

ئەوەتەی هەم.. لەتینوێتیم ئەخورێتەوەو

خۆم هەر. تینووم.

-داری بەڕووم-

هەزار تەورم خستە گریان

من بەپێوە.. من بەڕێوە

ئەبێ بمرم ئەی: تەورەکان!.

ئاوی تینووم..

نەورۆزێکم.. هێشتاکوو نەکراومەتەوە

نێرگزێکم هەتاکوو ئێستە نەڕواوم

بەفرێکم نەتواومەتەوە

پرسەیەکم.. هەڵنەساوم!

جۆگەیەکم.. لەکەنارما خەم شین ئەبێ

ئازار.. ئەڕوێ و گوڵ دەرئەکا

چڵ.. تاجی گڕ لەسەر ئەکا

خوێن بولبولەو بۆی ئەخوێنێ!.

*ئەم هۆنراوەیە لە "22"ی مارتی 1972دا لەشاری کەرکوکو لەیەکەم میهرەجانی شیعری کوردیدا خوێنرایەوە.

دەنگو ڕێگایەکی کەڕ

بۆ هەڵبەستو هەڵۆ

-بابە.. بابە!

-بانگم ئەکەن! لەودیو دیواری بیستنی

گوێی شەوەوە.. بانگم ئەکەن.

لەودیو دەرگای تەموومژی

دانەخراوی ناو خەوەوە.. بانگم ئەکەن.

-بابە.. بابە!

-بەدیم ئەکەن.. لەودیو، سووتانی بینینی

ڕێگەی ماندووی چاویانەوە.. بەدییم ئەکەن.

لەو دیو .. سنووری دەنگەوە 2

لەودیو.. روخساری رەنگەوە

بانگم ئەکەن.. بەدییم ئەکەن.

ماچیان ئەکەم.. ماچەکانم: وا لێوم ئەهێننە گریان

ماچیان ئەکەم.. ماچەکانم:

بەدەمی خۆما ئەچزێن .

ماچەکانم وەکوو بەفرێ، لەبەر هەتاوی دوورییا
پێش گەیشتن ئەتوێنەوە.
-بابە.. بابە!.
-بانگم ئەکەن.. دەستی دەنگیان،
بەناو ڕێگەیەکی کەڕا.. درێژ ئەبێ
بەدییم ئەکەن. چۆلەکەی چاوی فڕینیان
لەهێلانەی ناوچەوانی غەریبیما.. هەڵئەنیشن.
لەسەر تارمەی باڵەخانەی.. ناو خەیاڵما
وچان ئەگرن.
دەنووك لەدانەوێڵەی ڕژاوی
پیتەکانی شیعرم ئەدەن.
-بابە.. بابە.
-رۆڵەکانم..
لەمابێنی ئێوەو.. خاکا
من ترسێکم.. خۆشەویستیی راوم ئەنێ
هاوارێکم.. کەس نامبیسێ
لەمابێنی ئێوەو خاکا.. گومانێکم
لەدڵنیاییدا خنکام
چیتان ئەوێ رۆڵەکانم؟!
-بابە.. بابە:
وەرە.. وەرە دەس بەسەری
سبەینێماندا بهێنە.

-لەمابێنی دەنگی ئێوەو. سبەینیٚدا
سەرە گێژەی هەنگاوەکان،
لەکۆلاٚنی دەرنەچوودا.. یەخەم ئەگرن.
لەمابێنی دەنگی ئێوەو.. سبەینیٚدا،
کوشتن.. ئەگاتە ژیانم!
لەمابێنی ئێوەو خاکا.. رۆڵەکانم
خۆم بەقاچی شەمشەمە کوێرەی رێکەوتا
هەڵواسیوە.
لەمابێنی ئێوەو.. خاکا
نیوەشەوێکم.. نەبەیان نە ئێوارەم
نەناسیوە!
لەمابێنی دەنگی ئێوەو.. سبەینیٚدا
من وێڵێکم.. رێگاکانم لەگەڵ خۆما ون کردووە.
من ئاخێکم.. جێگەی سنگم گواستۆتەوە
بۆ پێدەشتی هەژارەکان..
چیتان ئەوێ.. وردیلەکان؟
-بابە.. بابە.. تۆمان ئەوێ 28
تۆمان ئەوێ.. کەی دێیتەوە؟
-کەی دێمەوە؟ کە زامی "بابە پێشمەرگە"
لەدەرگای بەربەیانی دا
کە کۆتری باڵ کراوی شاخەکانمان فڕینەوە
من دێمەوە.

کەی دێمەوە؟.. کە ماچی بابە گیڤارا
لەسەر گۆنەتان سەوز بوو.
من دێمەوە.
کەی دێمەوە؟.. کە کارژۆڵەکانی "سەقز"
ئاویان لە "وان"دا خواردەوە
من دێمەوە.. من دێمەوە کاتێ مناڵی —ڕەشەکان-
لەناو بەفری، گەرمیانی سەرزەمینا
یاریان کرد
من دێمەوە.. کاتێ "عیسا" بۆ لای مۆمی
کوژاوەی ناو کڵێسەکان.. گەڕایەوە..
من دێمەوە.. من دێمەوە.. وردیلەکان
کاتێ.. باوکە دزراوەکان.. دۆزرانەوە.
کاتێ.. تەرمە بێناوەکان.. هێنرانەوە.
من دێمەوە وردیلەکان..
کاتێ.. دڵۆپە خوێنی پچڕاوەی ژێر سەردابە تاریکەکان
لە دەزووی پرشنگی خۆرا.. کرانەوە.
بۆ ملوانکەی ملی دایکی شەهیدەکان.. هۆنرانەوە.
من دێمەوە رۆڵەکانم.
-بابە.. بابە.. لەکوێ ئەنووی؟
خەومان نییە!
★"بنوو بەخۆشی هەتا بەیانیی
خەوی ژێر پەردەی پاکی یەزدانیی

گریانی چیتە.. تۆ چی ئەزانی
تۆ تازە خونچەی باخی ژیانی
رۆڵە لای لایە شێرکۆ لای لایە
یاخوا شێرانە بێیتە ناو کایە"*
-بابە.. بابە.. گریانم دێ!.

*

"ئەگەر وەك باوکە حەسرەت،
دیدەکەت زەهرت بچێژایە،
زەمان گەردی ئەمەلتی گشت
بەدەم باوە ببێژایە..
هەفت بوو بێوچان بگریت،
بەسەر تاوانی باوکیما.
بەحر.. پڕ کەیت لە تف بیدەیت،
بەناوچەوانی باوکیما"*
-بابە.. بابە.. پێمان ئەڵێن:
باوکتان چییە؟..
-باوکتان!.. باوکتان! ئارەقی ناوچەوانێکە بەلاجانگی
ڕۆژەکانا.. دێتە خوارێ.
پێچکەیە.. لەنووستنیشدا خول ئەخوا
باوکتان دەرمانێکە دەردی.. تێکەڵ ئەکرێ.
خەمەکانی.. وەك هەجیجیی
کۆڵێکەو دنیا ئەگەڕێ.

باوکتان.. ردێنی قەرزێکە، قەت تاشینی تەواو نابێ!
باوکتان.. باوکتان
جگەرەیەکە.. بەلێوی هەڵبەستێکی بێکار ـ ەوە
گیرفانی بەتاڵ.. ئەیکێشی.
خوێ ئاوێکە.. زامەکانی خۆی ئەیچێژێ.
باوکتان.. پیاڵەی "مامە خەمە"ی چایچییەکە
هەموو "مامەیارە"یەك پێی ئەخواتەوە.
رۆڵەکانم!.. باوکتان ڤیری سەرشەقامی،
یەق دراوەی، هاوینی، خوار ئەفریقایە
پرتەقاڵێکی یافایە
هەر بەدارەوە مژراوە.
★-"کە جوانکیلەو کە مناڵ بووم
گوڵ ماڵم بو..
کانیی.. دەریاچەی ساڵم بوو
گوڵ بوو بەزام
کانیش بەتینوێتی لەلام"*
-بابە.. بابە.
-بانگم ئەکەن، لەودیو دیواری بیستنی..
گوێی شەوەوە.. بانگم ئەکەن
بەدییم ئەکەن.. لەودیو سووتانی بینینی
رێگەی ماندووی چاویانەوە. بەدییم ئەکەن
لەودیو سنووری دەنگەوە

لەودیو روخساری رەنگەوە

بانگم ئەکەن.. بەدییم ئەکەن..

-بابە.. بابە.. بابە.. بابە.. 29

*پارچەیەکە لەشیعری —شێرکۆ لای لایە—ی بێکەس.

*پارچەیەکە لەشیعری —بۆ هیوا—ی گۆران.

***پارچەیەك لەشیعری —کە منالّ بووم—ی شاعیری فەلەستینی مەحمود دەرویش.*

خوێنه کۆلا

کورد.. دووکەڵو دووکەڵکێشی
چوار کارگەیە..
"خوێنه کۆلا" دروست ئەکەن
خوێنه کۆلا..
لەئەنجومەنی ئاشتییا ئەخورێتەوە!
"ئاخ.. زەمانی خوێنه کۆلا
کێ قوڕ ئەدا بەدەروازەی کارگەکانتا؟!"

مايكۆڤسكی

-1-

گوێ گرن لێم! دەنگم ئەپرژێنمە چاڵی.. چاوتانەوە

مۆمی چاوتان.. لەدەنگما دائەگیرسێنم.

تاریکییتان.. ئەخۆمەوە.

تەنیایەکم.. شۆستەی شەقامی نیوەشەو

لەمۆسکۆدا.. دەرم ئەکات.

چەق بەستنتان.. راوم ئەنێت.

بێجێیتان.. داڵدەم ئەدات.

تەنیایەکم.. هەمووتانم.

-2-

گوێ گرن لێم.. گوێ گرتنتان وەك رەشەبا هەڵم ئەکات.

گوێ گرتنتان.. روانینێکەو وشەکانم بەدیی ئەکات.

وشەکانم.. سەرمایانە

سەرمایانەو هەڵناڵەرزێن.

-گوێ گرن لێم.. هەر وەك گوێ لەزەریا ئەگرن-

تەنیایەکم.. شەوەکانتان.. پەنجەرەن بۆ شیعرەکانم

ئەیانکەمەوەو هەناسەی

ئەستێرەکانتان هەڵەمژم.

تەنیایەکم.. "پاریس" لەدڵما ون بووە

تەنیایەکم.. هەمووتانم.

-3-

تەماشام کەن.. تەواو نابم:

ئەکوڵێم.. هەڵمم

کە ساردبوومەوە.. بارانم

لەبەینی هەڵمو بارینا..

لەدایك بوون.. شیعرەکانم!.

-4-

من ئەمەوێ -مەحاڵ- بگرم

دەرگا لەسەر —گومان- داخەم.

-5-

ئەمجارەیان.. گەشتێك ئەکەم..

تەنیاتان کات

لەگەڵ شەوێکا.. کۆچ ئەکەم

خەوتان.. لێخات.

بەغدا

بەغدا.. قفڵێکە داخراو
کلیلەکەی لەگیرفانی
دڵدارێکی ون بودایە.
بەغدا.. نانێکی سووتاوە
لەناو قورگی برسییەکاندا.. هاوار ئەکات.
بەغدا.. بەغدا.. هەسانێکە بێ چەقۆیە
چەقۆیەکە بێهەسانە. 2
گەرداوێکە خەولێکەوتوو
پانکەیەکە.. بێ.. -پەروانە-

★

لەسکی ماسیی دیجلەدا
ماسیی -سیروان- ئەبینمەوە!

بێ کۆتایی

گوێم گرت لە.. شاخ

باسی زەریای بۆ ئەکردم.

زەریا.. پەخشانی پێدەشتی

خوێندەوە بۆم.

سروشت.. داستانی هۆنراوەی

سەر شانۆی ئادەمیزادی پێنیشاندام!

کاتێکیش گوێم لەزەمین گرت!

باسی "گەردون"ی بۆ کردم!

نەهێنییەکان: رایان ژەنیم

وەك منالْ خەویان لێخستم!

ئەی سنووری بێ کۆتایی

کەی ئەتگەمێ؟!

مامە خەمە

مامە خەمە.. قسەی گڕە
کۆڕی پیاوە خەساوەکان.. ئەسوتێنێ.
رستەکانی.. تەور داسە
نێرگەی زمانە لووسەکان.. ئەبڕێتەوە!
مامە خەمە... برینێکە
لەسەر چەقۆ دائەنیشێ.
پێخەفێکە:
شەهیدەکان لەسەر سنگی رائەکشێن! 2
مامە خەمە: کتێبێکە،
چاوی شار.. ئەخوێنێتەوە
زنجیرێکە.. بەندیخانە پێوەند ئەکات
مامە خەمە.. ئەجەلێکە:
بەرەو مەترسیی رائەکات!

دووگ

رێگەی سپی: چاوەکانی لەناو دڵی خوادا هەڵدێن
ئەی ڕێبواری ڕێگەی سپی! شەیتانەکان:
جەواڵیان پڕ لەخورمایە..
ڕێگای سپیش.. تێشووی نییە!
ئازار ئەخۆی؟ یاخود خورما؟
-ئەمانەوێ ڕێگەی سپی، قاچی قوڕاویی نەگرێتە
تەمەنی خۆی..
دەمو چاوی هەرگیز نەشوا!
ئەمانەوێ.. پێمان بڵێن: شەیتان یان خوا؟
ئەمانەوێ پێمان بڵێن: هەق پێڵاوێکە تاکەوتاك لەدەم بکرێ؟!
-ڕاستەوانە.. چەپی نییە
چەپەوانە.. ڕاستی نییە
-تاکی ون بو.. وا لەقاچی مێژوودایە!.
-ڕێگەی سپی وا لەناو دڵی خوادایە
ئەی ڕێبواری ڕێگەی سپی! شەیتانەکان:

هەڤی "ڤیتۆ" بەپەراسوی برسییەکاندا هەڵئەواسن!

جامبازەکان: دووگیان ئەوێ لەهەر کوێ بێ.

-رۆژگارێکە.. دەرمانخانە دەرد ئەچێنێ

ناڵبەندەکان.. دان ئەکێشن!

رۆژگارێکە.. مامە "تەکتیك" ئەزانێ چۆن،

بەچینگاڵی چێشتخانەی بەرژەوەندێکان!

هەڵمان ئەگرێو دامان ئەگرێ!. 3

-دووگیان ئەوێ لەهەر کوێ بێ

-ڤێتنام.. سیلان.. فەلەستین یان:

بەنگلادیش‌و کوردستان.

دووگیان ئەوێ..

-ئەمانەوێ.. پێمان بڵێن خوا یان شەیتان!!

شتنەوەو.. ناوچەوانم

-1-

ئەیشواتەوە.. چۆڕاوگەی سەربانی لێژی ساڵەکانم
-دیواری ژووری قوڕینیی
بێگوێسوانەی کرێچێتیم ئەشواتەوە
ئەیشواتەوە.. ئاوی مردووشۆری کولآو:
تاقی پێشوازیی.. زیندۆکان ئەشواتەوە.
دروشمە بەرئاوەژۆکان.. ئەشواتەوە.
"ئەم سەردەمە.. گەرماوێکە:
پاکەکان.. پیس ئەکاتەوەو پیسەکان پاك ئەکاتەوە"
ئەم گلۆفن.. لەسەر سەکۆی کۆنکرێتی سوپاگەیەکی دەرسیما
ئەم گلۆفن.. ئەم گلۆفن
هەڵم ئەخەن بەتەنافی راکێشراوی
سەر ئاسمانێکی کون بوودا، لەسابلآخا
هەڵم ئەخەن
"فڕۆکەکان..

فڕۆکە -دەنگ بەزێنەکان-
فڕۆکە چاو قوت دەرەکان
ئاسمانی ڕاستییان کون کرد
-تا خوای لێ کەوتە خوارەوە-."

★

لەدەرسیما.. ئەمگلۆفن
لەسابلاخا.. هەڵم ئەخەن.
"لە.. تەشتی ئەم سەدەیەدا
سپی ڕەنگ.. ڕەنگ ئەداتەوە!"

-2-

ناوچەوانم کێڵگەیەکە
گاسنەکانی سەردەمی "ناپاڵم"ە.. کێڵاویێتی
خوێن تۆوێکە.. تیا ئەچێنرێ.
دەغڵ سوورە، داسی برسییم
گەروویەکە دروێنەی برسێتیی ئەکات.
خەرمان سوورە..
شەن.. چنگێکە.. بێنینۆکە.. داخ کراوەو
زامەکانم بەبا ئەکات.
جەنجەڕی شەو.. ڕۆژەکانی ناوچەوانم
گێرە ئەکات.
ناوچەوانم –لاکێشێکە-

لەناو —بازنەی- زەمینی گێژو وڕا

دێتو ئەچێ!

ناوچەوانم.. بەڕەیەکە:

لەبەر پێی پۆستاڵەکانا ڕاخراوە.

ناوچەوانم. پەنجەرەکەی دانەخراوە

دزەکان پیا دێنە ژووری!

خەتەکانی ناوچەوانم.. ڕێی ئاسنی ڤیتارێکە

ئێستگەی حەسانەوەی نییە!

ناوچەوانم.. ناوچەوانم.. نوێنێکە

شکاویشەو داگیرساوە!.

هۆزی گڕ

رای پەڕانم..
دەنگی غارکردنی، ئەسپێ، رای پەڕاندم
کە سوارەکەی پێی لەئاوزەنگیی رەشەبای
شەوێکا بو.. ترسی ئەدوان
⋆"توولەی ڕاوچییەکانی ژیان
ئاسکی چاوم.. راوئەنێن"
ڕای پەڕانم.
دەستی کڵپەی، هۆزی گڕێ، رای پەڕانم
کە: دەموچاوی رووناکیی تیا ئەسووتا
لەسووتانا.. ژان چێژێ بوو،
تامی —مردن-ی تیا ئەکرا!
⋆"ئەوە منم.. ئەوەش هەموو رێ وێڵەکان،
ئەچینەوە سەر.. دووڕیان:
دڵنیایی.. یان.. نەسرەوتن"
رایپەڕانم..

هاژەی چەمێ، رای پەڕانم
لەسەرچاوە یاخی ئەبوو
ئەڕژایە ناو دۆڵێکەوە.. وشكو برنگ
وشكو برنگ وەك دەمی بەر سەنگەرەكان
وەك ئەو —داد-ەی لەتەرازووی پشت دادگادا،
-هەڵواسراوە-!
دادێ.. لەبەر چنگی هێزا گرمۆڵەیە
دادێ.. خاچی وا لەكۆڵا..
دادێ.. دادێ.. پێڵاوێكە:
وا لەپێی بەرازەكانی ناو دارستانی ڤێتناما
★"ئەوە منو ئەوەش دڵداری فەلەستین.
دڵدارانی یار رفێنراو:
داد بەرینە بەر كام دادگا؟
ئابڕو لەكام جۆگەو چەما بشۆینەوە؟
دووڕیانەو نابێ بەسێ
سوتاندن، یان.. خۆ سوتان"
هەڵی سانم..
دادپەروەریی. هەڵی سانم!
گەردەلوولێك.. رای پەڕانم:
كە بێ "سەرەتا" هەڵئەكات!
كە بێلوورە ئەچێتە ناو، گەڕەكەكانی مەرگەوە..
گەردەلوولێك.،. هەڵیسانم:

شەهیدەکان تیا خول ئەخۆن

★"ئەوە منو ئەوەش خوێنەکەی –کەنفانی-

دوو ئاوانە.. نابێ بەسێ

پەڕینەوە.. یان.. خنکاندن"

هەڵی سانم:

برووسکەی چاوێکی کوڵراو.. هەڵی سانم

کە نامناسێ و کە نایناسم!

رایپەڕانم:

بێدەنگییەك.. رایپەڕانم

کە –لافاو-ی تیا ئەخنکا!

سەرچۆپییەك لەسووتانا

دەرگای بەهەشتی "گاتاکان".. داخراوە
دۆزەخ: ئەدوێ
ئاگر: ئەڕوێ
دەرگای بەهەشتی "گاتاکان".. مۆرکراوە.
بەمۆخی سووری –مەزدە-کان.. مۆرکراوە.
شەیتان.. لەپێخەڤی خوادا ئەنوێ
ئەژدیها.. بەری سەرچاوەی گوندەکەمانی گرتووە
★"کێ ئەتوانێ ئاو ئازاد کا؟
کێ ئەتوانێ مردن لەپێش وەختا بانگ کا؟
کێ ئەتوانێ..
کێ.."
دەرگای بەهەشتی گاتاکان.. داخراوە
دەمی کوللە وا لەچاوی هەموو گوڵە گەنمێك دا!
هەتاو.. پشتی کۆماوەیە
لەژێر باری تاریکییا کۆماوەیە،

لەچاوی کلاورۆژنەی برینەکانی خۆیەوە،
ئەڕوانێتە –خاکی شەهید-
ئەڕوانێتە.. مانگی کوژراو
ئەڕوانێتە .. مەمکی بڕڕاو
ئەڕوا..
⋆"هەتاوی کۆماوە تەنیا لەناو،
ئاسۆی خوێندا ئەبێ پشتی راست بێتەوە"
دەرگای بەهەشتی گاتاکان.. داخراوە
کێ بەناو دۆزەخا ئەڕوا؟
کێ ئاگر ئەکا بەچەپك،
ئەیخاتە سەر زامەکانمان؟
کێ "خۆر" ئەکاتەوە بەری رۆژەکانمان
کێ.. کێ؟
دەرگای بەهەشتی گاتاکان داخراوە
ڕق.. دیوارێکە بناغەی لەگۆڕدایە.
ڕق.. خواردنی بتەکانە.
شار.. پاسەوانێکە هەتا 3
دەفتەری چاو ئەپشکنێ.
شار.. دایکێکە
شیری منداڵەکانی خۆی.. ئەڕژێنێ!.
مەچەکێکە.. پەنجەکانی خۆی راوئەنێ!
شار.. چاوێکە

گلێنەی خۆی دەرئەهێنێ.

مزگەوتێکە.. منارەی خۆی ئەڕوخێنێ

*"کێیە.. هەنگاوی ئاوارەی "مەولانە" کۆبکاتەوە؟

جارێکی تر،

هەناسەکانی بژمێرێ..

کێیە؟ کێیە؟ .."

-لەچاویا بوو.. کە هەوریان کوشت!

-لەدڵمانا.. هیچ نەباری!

زەمین: شایی.. لەناو پرسەی شەوەکانی

خۆیدا.. گێڕا

-ئەی کاتێ بارانیان بەند کرد؟

-لافاو لەبیری ئێمەدا بۆ هەڵنەسا؟

بۆ.. هەڵ نە..

دەرگای بەهەشتی گاتاکان داخراوە

لقو پۆپی درەختی زڕ.. سێبەر بۆ تەمەنی کوێری

هاوینەکانی.. خاك.. ئەکات

-خاکی شەهید چاوەڕوانە-

چاوەڕوانە.. کەمەری وەرزەکانی ئەو خۆری پیاکەن!

چاوەڕوانە.. رووبارەکان هەڵگیرسێنن!

ئاگر.. بکەنە ژێری داری زڕو

-چاوتان رم بێو بەمردنا بیچەقێنن-

بانگی کەن بۆ: ئاهەنگی ناو بەستەڵەکێ

هاوین خۆی تیا فێنك بكاتەوە..

★"كاتێ هاوین دڵی فێنك ئەبێتەوە

شەهیدەكان.. تینوێتییان شكێنرا بێ"

-پادشاكان- لەهێڵەكدا ئاو بۆ بۆرەپیاو ئەهێنن.

بەگوێی كەڕدا ئەچرپێنن.

سوڵتانەكان.. چاویان وا لەناو ورگایەو

ورگی یەكتر ئەدەمێنن..

★"ئەی سەردەمی هەور كوشتن

باران بڕان.. لەئاسمانی خوێندا هەیە؟

ئەی سەردەمی هێڵەكو ئاو

تینووین، خوێنیش ئەخۆینەوە!

ئەی سەدەی گەنمی ژەهراویی

برسێتیی كوا لێ بوردنی لەلا هەیە!"

دەرگای بەهەشتی گاتاكان.. داخراوە

ترس: كۆڵانەو خۆی لەشارەوە پێچاوە

دڵدارەكان پیایدا ئەڕۆن.

دڵدارەكان: بەنیوەشەو بەرەبەیان هەڵئەسێنن.

دەرگای بەهەشتی گاتاكان ئەكەنەوە:

لەساماڵا.. ئەگرمێنن.

بەهار لەناو پایزدا ئەڕوێنن.

بۆ گوڵی زستان ئەخوێنن.

★"مامە خەمەم.. رەشەبای ئازاری وێڵە،

فوو بەگەرووی دەنگما ئەکات.

لەسەر بانی هەموو ماڵێکی.. شەهیدا،

وەکوو ئاڵا.. هەڵم ئەکات

-مامە خەمەم.. چاوەڕوانم:

بۆئەوەی من سووتاندنم

رۆشنی کات

جێگە پێی، ڕێی

سەرکەوتنم

چاوەڕوانم بۆئەوەی من کفنی بەرم:

سوور ببێ بۆ:

دەستی سەر چۆپی گرتنم-"

بەنگلادیش

-1-

دوورپیانی چاومان.. لەناو:
دڵێکا یەکیگرتەوە
قوربانێکان ڕێبواری بوون.
لەشەوێکا یەکمان ناسیی
تاریکیی قسەی ئەکوشتین..
لەشەوێکا.. ئەستێرەکان ڕفێنرابوون
یەکمان ناسیی، لەکاتێکا
-مردن خۆی بەژین ئەناسیی.

3

-2-

لەیەك ئەچن:
بەرگی ئازاری هەردووکمان.
بەقەد یەکن:
بەژنی خوێنمان.

وەکوو یەك وان، تەختی ئاڵی ناوچەوانمان.

دووانەیەکین:

بەیەك سکی برسیو تینوو لەدایکبووین.

-3-

لەشاییتا.. شەهیدێکم هەڵئەپەڕم.

لەساڕێژ بوونی برینتا.. من درەختێکی گریانم:

بەری —بزە- بۆ تۆ ئەگرم!

مۆرو.. ناوچەوانە ڕەشەکان

تۆ لەکوێ بووی؟ کە ڕێگاکان دڵیان لەمشتی قۆناغی
مردنا بوو، دائەگیرسان، ئەچوونە ناو:
ئەمستەچاوی تاریکیی داستانەوە، ئەتوانەوە
ئەتوانەوە.. ئەمردنو ئەژیانەوە!
"پوازەکان لەسەر لقی درەختەکان سەما ئەکەن
ئەستێرەکان ئەخرێنە ناو زەلکاوەوە"
تۆ لەکوێ بووی کە نان لەدەما ئەگریا.. ئەیقریشکان؟
تۆ لەکوێ بووی کە برینە ڕێبوارەکان
ڕێچکەی کاروانێ بوون.. ماندوو
بەهەورازو گردی خوێدا هەڵئەگەڕان؟!
"کۆترەکانت لەناو خودەی ئاسنینی سەربازێکا،
هەڵئەنیشتن.
تووله مار دانی ژەهراویی بۆ ئەڕشتن"
*کوا کوڕەکەم دزیوتانە بمدەنەوە!
* . . . . .

★کوا مێردەکەم؟

★بارمتەیە لەجێی برنەوێ کە راوی یەکانەکانی پێ ئەکرێ!

★کوا شیعرەکانم؟

★لەدادگادا شایەتێکە مۆری کوشتنی پێئەکرێ!

تۆ لەکوێ بووی کە جوتیارە بێجووتەکان لەبانیژەی،

سەری گوندی سەربڕاودا، تۆویان ئەکرد

بەکێڵگەکانی خوێنەوە؟!.

رووتەڵەکان بەگڕ خۆیان دائەپۆشیی

تۆ لەکوێ بووی کە مامزی چاوی کێویی دڵخوازەکەم

تانجییەکانی "مشیرئاغا" راویان ئەنا!

"بەغدا.. دەڵەدێوێ بوو ئەوساکە

لەناو لنگیا خۆت حەشاردا

تۆ لەوێ بووی؟!"

نەخشەیەکی هەڵنەواسراو

لەدەرگام دا شەو گۆمێ بوو چرای دەنگی تیا ئەخنکا.
لەدەرگام دا.. چاوەڕوانیم:
لەناو ئەڵقەڕێزی دەستما مەیی
شێوەم لەسەر دیوارەکان شین بوو.. رووا.
لەدەرگام دا
لەدەرگام دا
ناوم دڵۆپێ وشە بوو
چەمی فەرهەنگە زەردەکان قووتیان ئەدا.
وەرام.. پرسیارێکی دز بوو.. بەدار تەلی
سەرشەقامی شیعرەکانما هەڵئەگەڕا.
لەدەرگام دا.. لەدەرگای کوردستانم دا
شەو گۆمێ بوو چرای چاوی تیا ئەخنکا.
*کێ لەماڵە؟
حوزەیرانی سلەیمانی پشکۆیەکە لەئاگردانی زستانی،
سەقزدا ئەگەشێتەوە!.

دەرسیم چیرۆکی شەوانەی
هەندرێن ئەگێڕێتەوە!.
⋆کێ لەماڵە؟
نێزەی سایگۆن پاسەوانی کۆشکی زێڕینی تارانە.
سەری قودس وا بەلەشی سابلاخەوە.
"نومێری" جووتێ پۆستاڵی بزمار ڕێژە
سوپاگاکانی ئەنقەرە لەپێی ئەکەن.
شام شمشێرێکە پاکستان هەسانێتی.
⋆کێ لەماڵە؟
گلێنەکان کاتێ ئەکرێن بەپەتەوە
تەزبیحێکن ئەکرێنە مل قەزافی ئەم جیهانەوە
لەدەرگام دا.. شەو گۆمێکە.. خنکاوەکان ئەیخۆنەوە
لەدەرگام دا.. لەدەرگای سەرسنگی خۆم دا:
کێ لەماڵە؟
کێ لەماڵە؟

کێڵگەی قوڕگێکی کێڵڕاو!

بۆ مەحمود دەروێش

دۆزیمەوە!
پێناسەکەت، لەگیرفانی هەڵبەستێکی بێ داڵدەدا
کە زستان ئەدا بەخۆیداو.. برسێتی ئەکا بەسەرین.
تەنیا ئەنوێ، لەژێر چەتری.. پینەکراوی شەوێکا
کە تاریکیی هەڵی ئەدات
تەنیا ئەنوێو خەو ئەبینێ:
"چۆلەکەکان.. لەبەر پەنجەرەی هەتاوا.. باڵەفڕێ،
بۆ زەیتوونی چاوی یافای رێژراو ئەکەن
مێرگەکانی "بەنی عامر" لەجۆگەی گەردنی خۆردا 3
شەپۆل ئەدەن..
لەناو کلافەی هەورەوە.. تاڵی رەنگاورەنگی باران،
قژی لیمۆکان ئەبەستن بەسەرنجی ئەستێرەوە!.
بەڕێوەیە ..
کەژاوەیەك بەڕێوەیە گریان گۆرانیی تیا ئەڵێ

گریان شمشاڵێکه ناسك، شوانی بزه.. فووی پیا ئەکات"
دۆزیمەوە..
پێناسەکەت "سەرحانێکە" لەواگۆنی،
شەمەندەفەری.. ئازارا
جارێك.. دەستگێڕی رۆژنامەی زامەکانە.
جارێك.. هەواڵی خنکاوی ئیستگەکانە.
جارێکی تر.. ئەیبینمەوە.. "مەوالێکە"
لەگەڵ رووباری ئوردنا سەر بەرەو خوار ئەبێتەوە..
لەکێڵگەی قوڕگی کێڵراوی ناو "جەلیلا"
بەدوای بارانا ئەگەڕێ
مەوالێکە.. پاسەوانەکان ئەیگرن.. ئەیخەنە ناو:
قەفەزی ئاڵتونی شاوەو.. زامدار ئەبێ.
پێناسەکەت.. گوێزانێکە
"سعود" ریشی پێئەتاشێ!
خاولییەکە.. شاژن لەشی خۆی پێئەسڕێ
سەرم، سەرت: قەنەفەیەکە لەهۆڵی بانقەکانا دانراوە
"فیشی" یاسا ورگنەکان دێن لەسەری دائەنیشن!.
پێناسەکەت..
ناوی تۆی لەسەر نووسراوەو وێنەی منی پیانراوە
کاتێ.. بزمار بەسەر سنگی هۆنراوەتا دائەکوتن،
هۆنراوەی من خوێنی لێ دێ!.
دۆزیمەوە.. نیشتمانت:

ماسییەکە لەناو تۆڕی زەریای سپی ناوەڕاستا
گەرا.. لەدەمی قولاپی مەرگا ئەخات.
کەشتییەکە، بێ بەندەرە،
خنکاوی بیست ساڵ بار ئەکات.
تەنیا ئەنوێ.. لەژێر چەتری.. پینەکراوی شەوێکا،
کە تاریکیی هەڵی ئەدات
تەنیا ئەنوێ و خەو نابینێ:
"بەڕێوەیە، واشەی چاوی لەئاسمانی قوڕقوشمەوە بڕیوەتە،
زەرنەقووتەی ناو هێلانەی بێدەرگاکان. واشەی چاوی قولاپێکە،
تۆڕی شەو فڕێئەداتە ناو روباری هەتاوەوە تا -دەنگ- بگرێ.
ئەفڕێو ئەفڕێ باڵی مسی شەڕی گێتیی سێهەمینی هەڵگرتووە. 32
بەدەنووکی ئاسنینا ئاڵای رایخی چوارەمی هەڵکردووەو دوکەڵێکە،
ژەنگ خواردوێتی. ماری دووکەڵ، پێچ لەسکی دارستانی رقا ئەخوا.
ماری دووکەڵ بەفیکەی گڕ لەکونی زیندانی مەرگا دێتە دەرێ"
ئەی.. هاوڕێ
دۆزیمەوەو نەمدۆزیوە.. پێناسەکەت.

بڕیاری گولله

جێت ئەهێڵم‌و بمناسە
هەنگاوێکم لەهەڵنووتانی پێمەوە ڕێگەی چاوم
ئەدۆزمەوە.
جێت ئەهێڵم‌و بمبینە کڵپەیەکم لەناو بەفرا
ئەسپی گەردەلوول زین ئەکەم
لەجۆگەی تیشکە دیلەکان ئەخۆمەوە.
جێت ئەهێڵم‌و ئەمجارە،
درەختێکم ئەبزوێم‌و لەگەڵ خۆما،
ڕەگی وشە لەزەمینە رووتەکانا دائەکوتم.
جێت ئەهێڵم‌و بزانە،
گووللەیەکم خوێنی بێناو تەقاندوومی
گولله ئاوڕ ناداتەوە.. جێت ئەهێڵم!.

كه.. بووم

لەدایك بووم..

لەگەڵ هەڵكەندنی هەموو، گۆڕەكانی

سەرزەمینی بێئاسمانا لەدایك بووم.

لەناو گەڕەكی گوللەدا لەدایك بووم

لەژووری پۆستاڵی یەكێك لەژەندرمەی

هیتلەرو مۆسۆلۆنیدا.. لەدایك بووم.

لەدایك بووم..

كاتێ كارێزە روونەكان.. نەوتی رەشیان

ئەكرایە ناو، چاویان ئەبوو

بەدووكەڵكێش..

پێستی لەشیان،

بەتەپڵەكی جگەرەی -ئیڤابراون-!

*كاتێ.. خواكان لەناو هێلكە شەیتانۆكەی،

گوێ بەندەری بێ زەریادا، سەریان

لەشەودا ئەجوقان.

کاتێ.. رووبار راوەستابوو!.
دڵنیایی، لەئێوارەی بەیانیانا، دەس کێشێکی
ئاسنینی لەدەستا بوو!.
لەپرسەی ئاسایشا بوو.. لەدایکبووم.
مەمکی بێگوێ دایکێکی بێشیرم مژی
بێشکەم: تەندووری دەبابەی شکاوی سەر،
تەلبەندێکی ئەوروپا بوو.
دۆعای سەرقۆچکەکەم.. نزای
ناو دەستەکانی پاپا بوو
لەدایك بووم.. لەگەڵ دایکما
هەموو دنیاش زەیستان بوو
باوکم لەبەر قوتیلکەیەکی بێنەوتا
هەڵبەستێکی
شەهیدکراوی.. دائەنا!
خزمەکانم.. حەزیان ئەکرد:
لەچروتەکەی مستەر "چەرچڵ" بکێشن
چاویلکەیەك لەچاو بکەن لەچاویلکەی
"رۆزفلێت" بچێ!
لەدایك بووم.. لەگەڵ بۆمبای ئەتۆم دا بوو
لەدایك بووم.
مامانەکەم. پیرێژنی فەرهاد کوژ بوو
بەری دەستی.. تووکی مێژووی.. لێهاتبوو

مێردەکەشی.. –گۆڕهەڵکەنی- ئەهرەمەن بوو

★

لەدایك بووم..

کاتێ کە "لۆرکا" کوژرا بوو

"مەحمود دەروێش" تازە زمانی پڕا بوو!

ونبوون

لەئەشکەوتی.. هەزارمێردا، کاسەسەرێکی باپیران
لەدوای گریان بەسەر تەرمی یادگارا کەوتە دووان:
چاوی ئاگر.. کاتێ کوێربوو.. کە ئاگردان
داری تەڕی لەدەروونی خۆیا سووتان
شارە دووکەڵی.. لەچرای
گیان.. وروژان.
لەو شەوەوە لەوڵاتی.. خۆڵەمێشا
لە کەشتیی وشەی خنکاوا
وێڵین.. بەشوێن پشکۆی چاوا.
بەدوای نەورۆزی دەنگێکی هەڵگیرساوا.
بەشوێن سروودی.. مەلێکی،
بەر هێلانەی.. پۆپەی درەختی هەتاوا.
ئەگەڕێین بۆ.. سیمای ونی هەزار ساڵە
بۆ پەیامی بێرابەرمان
بۆ دروشمو ناونیشانی دڵی خۆمان
بۆ پەنجەمان..
بۆ رەنگ.. بۆ دەنگ.. بۆ شێوەمان
بۆ کیشوەری بێنەخشەمان!

خەمێکی سوور

براکانم!

لەناو شاری زامەکانما.. وشەکانم،

نمەن..

نمەی بارانێکی تینوو.

بارانی ژانی هەورێکی سەرهەلگرتو.

بارانی خەمێکی سووری..

گڕ.. تێبەربوو..

ورد.. ورد لەگەڵ:

فرمێسکی دەنگی "قەتار"ی ئاوارەما دێنەخوارێ

ورد..

ورد..

بەسەر..،

تاڵی زەردەی، قژی "لاوك"و "حەیران"ی،

"مەمو زین"ی پەشۆکاوی ئێوارەما.. دێنە خوارێ.

کێلەکانی یادگاری خەوی دوێنێی

وڵاتی بێ زەردەخەنەم ئەشۆنەوە

لەتینوێتیم ئەخۆنەوە!

براکانم!

لەکاروانی زامەکانما.. هەمووتانم

هێنایە ناو:

ژووری گلێنەی چاومەوە

هەمووتانم هێنایە.. ناو،

"حوزەیران"ی هەناومەوە

لەسەر سنگی تاتەشۆری ترسەکانم

ریزم کردن.

لەگەڵ تاریمایی مردنا

وێنەم گرتن

بەپلیکانەی ئازاری ناو دەرونما

بۆ هەورەبانی ناو تەمی سەری ماندووم

سەرم خستن

براکانم!

من دووکەڵی ئێسکی سووتێنراوی ئێوەم.

من دووکەڵی ئێسکی سووتێنراوی ئێوەم.

براکانم!.

شەش وێنەی نەگیراو

-1-

لەناو سەرما.. کارگەی وشە شپرزەکان
کارگەی بیرە یاخییەکان
تابوتی شەو.. دروست ئەکەن
بۆ تەرمی رۆژە.. مردوەکان.
تەم.. ئەکەنە بەری درەختی سەر رێگا
نەزۆکەکان..
کلپەی خوێنی دەمو چاویان
ئاگردانە بێتینەکان ئەسوتێنێ
تاریکایی.. ئەتۆقێنێ.

-2- 32

خۆشەویستم!
یەکەم رێبوار من بووم بەرێی چاوەکانتا
تێشووی دڵم بەستە پشتم.
گلێنەم لەناو دڕکەزی ترسا رووان.
گوڵی خوێنم دا لەقژی بەربەیانت.

گوارەی تیشکم کردە گوێچکەی،
خۆری ماتی ئێوارانت.
شیرینەکەم!
وا ڕێبوارە بێگلێنە تێرەکانی سەر ڕێی چاوت
ئەیانەوێ جێ پێکانی سوارەی وشەم بسڕنەوە
هەتاو.. لەمەمکی درەختی
شیعرەکانم.. ببڕنەوە.
گەوجن.. گەوجن.. ئەیانەوێ
دەنگ لەگەرووم بدزنەوە
سەرنج لەچاوی داهاتووم.. بدزنەوە
شیرینەکەم!.

-3-

لەدووترین ئەستێرەدا
کە نایبینم..
خۆم.. ئەبینم!

-4-

تەپڵی نوستوو
تەپڵی خاکە دیلەکانی زیندانی ناو:
ئەم دنیایە
بەلێدانی دوو دەستی بەندو وەردیان
دەنگی نایە..
-وەکوو من دەنگی نایە-

ئەی بەندیەکان: من دەستێکم بۆ هێناون
هەر بەو دەستە تەپڵی نوستوو
رائەچڵەکێ..
هەر بەو دەستە.. پەیکانی خۆر
دڵی —زینانتان- ئەپێکێ
ئەویش دەستە بڕڕاوەکەی:
دەستی چەپی گیڤارایە!

-5-

دە ساڵ.. دە ساڵە بەرداشی لمی نەوسن
داربەڕووی لەشم ئەهاڕێ
دە ساڵە من
پێستی گووراو..
بۆ ئاردی بەر ئاشی خوێناو ئەگرمەوە
کە دایانمێ
کە کردمەوە
سوتووی ئاردی لەشی داربەڕۆکەی خۆم بوو.

-6- 3

لەو رۆژەدا.. کە راستیی لەناو تەندووری
شارەکەما.. کۆڵەوژ بوو..
لەو کاتەدا کە قوڕگی گوڵبێنە بۆ نان..
دووکەڵ مژ بوو..
لەو رۆژەدا:

هەر پیاوانی بێوەژن بوون.. ریزیان ئەگرت
خۆیان لەمێژووی سۆزانیی
مارە ئەکرد!

لەئاوێنەی درز بردوودا

-1-

لەئاوێنەی درزبردوی وەرزەکانی ئەم شارەدا
دەمو چاوی هەڵەوگەڕاو..
دەمو چاوی ژێر سێبەری داری زڕی بێ‌رەنگو ئاو
دەمو چاوی —سەر پێ‌نەماو-
زمان.. لەپڕیشکی خوێنی منی سووتاو
دەرئەکێشن..
زمان.. ئەکەن بە کەرەتە
تا پێڵاوی بەرازەکەی حوزەیرانی پێهەڵکێشن.

-2-

لەئاوێنەی درزبردووی چاوەکانما
لەخم خۆرکی.. ژانی مێژووی دێرەکانما
گەڵای پیتە وەریوەکان.. ئەخزێنە:
ناو کێلانی خەنجەری ژەنگ گرتوومەوە
ئەو خەنجەرەی —ناوکی- لەدایك بوونی بۆ بڕییم
ئەو خەنجەرەی خوێنی کڕییم!

-3-

لەئاوێنەی درزبردووی، رۆژەکانی:
وڵاتی کەڕەواڵەما

لەسەردەمی چاخی کوێری

پڕچزوی شارە زەردەواڵەما

لەفەرهەنگی روتو قووتی بەر دڵۆپەی ئەمجارەما:

ئەبینم جۆگە بەرەوژوور گەڕایەوە.

بەفر لەچلەی زستانو سەرمادا بوو کە توایەوە

ئەبینم نان دوای پێوەدان..

ئەبێتەوە بەهەویری ژێر پێی شێلان!

ئەبینم خوێن دوای هەڵگیرسان

ئەبێتەوە بەدووکەڵی ژێر مەنجەڵی نەوسنەکان!

-4-

ئەمجارەیان لەدرزەکانی ئاوێنەی بیرمانەوە

شاگردەکانی –خەلیفەی- خوالێخۆش بوو..

بەهایوهوو.

بەدەم ویردی دەسنوێژەوە.. هاتنە دەرێ

پەڕیینەوە..

بەسمێڵی بادراوی هەمومانا پەڕیینەوە

بەجامانەی لار بەستراوی هەموومانا پەڕیینەوە.

-5- 33

لەئاوێنەی درز بردووی ئەم شارەدا

"یەك دەمو چاو".. ئەبێ بەدووان!

ئەبن بەسێ.. ئەبن.. ئەبن.. هەتاکوو سەر:

لەئاوێنەکەش تێك ئەچێ.

دڵداری ناو شارێکی مردوو★

دڵدارەکان!

دڵدارانی چاوی وشەی.. باخی ئاگری هۆنراوە.

دڵدارانی.. گوڵی بارانی وەریوی

درەختی خۆری رووتاوە.

دڵدارانی نۆ ساڵی ناو وەرزی خوێنی

ئەم-خاکە شەهیدکراوە-

دڵدارەکان!

دڵدارانی چرای زامی.. ناو چیرۆکە کوژراوەکان

دڵدارانی ماچی تینوی ناو شەپۆلە خنکاوەکان

دڵدارێکم:

دڵدارێکم لەبەهەشتی خۆشەویستیما ئەسوتێم.

دڵدارێکم بەدۆزەخی ناوی خۆما..

بەسەر ئەستێرەی کشاوی چاوی خۆما

هەنگاو ئەنێم.

دڵدارێکم گۆرانیی بۆ:

گەردەلوولی بەهاری ناو ئازار ئەڵێم.

دڵدارێکم.. ئاوێستاکەم یاخیبوونە.

دڵدارێکم.. ژوان بۆ یار
لە ژێر ئاسۆی ئەرخەوانیی نۆی حوزەیرانا دائەنێم
تارای گڕی، بابەگوڕگوڕ، ئەدەم بەسەر:
بووکی ناکامی نەورۆزداو
بۆ مارەیی خوێن ئەگەڕێم.
دڵدارێکم.. بەردەکەی "سیزیف" لەسەر شان
بەتوولە ڕێی سەر هەورازی
سەدەی بیستا هەڵئەگەڕێم
لەتاریکیی شپرزەییم، لەبرووسکەی
هەوری ژانم
بارانی سوور، دڵۆپی گڕ..
بەسەر دورگەی بیابانی،
بەفرکوژدا.. ئەبارێنم!
دڵدارێکم.. بەشانەی پەنجەی سووتاوم
قژی مێژووی هەڵپڕواو.. دائەهێنم.
شاعیرێکم.. ئەسپی خەوێکی بێ جڵەو
هەڵی گرتووم.
پەیژەی ناسۆری شارێکی بێ کۆتایی
بۆ سەرەتای ون بوونی خۆم.. سەری خستووم.
شاعیرێکم.. بەدوای قاچی پیتەکانما
تەرمی خنکاوی غەریبم رائەکێشم
گۆڕ لەناو گۆڕا ئەنێژم!
من غەریبی بەر ئاوێنەی ئەو ژوورەم
تیا لەدایك بووم.

من غەریبی ئەو ڕێو بانەم،
کە پشتوێنی یادی بەستووم!
من ئاوارەی بیابانی دەنگی خۆمم
من لە بیرچووی
نەخشەی شێوەو ڕەنگی خۆمم.
من ئاوارەی ئەو کیشوەرەم:
ڕۆژ ژمێری ڕۆژەکانی ون کردووە
ناونیشانی ماڵەکانی ون کردووە.
من ئاوارەی وڵاتێکم:
شارەکانی.. بێ پەنجەرەن
شەوەکانی.. بێ ئەستێرەن
ڕێگەکانی..
قەیتانی پێڵاوی بیری گرێ کوێرەن.
من ئاوارەی وڵاتێکم جادووگەریی:
لەئەشکەوتی یاساکانیا
لەگەراجی.. پاسەکانیا
لەگیرفانی جانتای پارەی.. شینو سووری پیاوەکانیا
لەکیسەی مەمکی لاستیکی ژنەکانیا
لەمنارەی درۆکانیا:
پێشمەرگەی وشە.. ئەکوژن
قەڵەمە جەنگاوەرەکان.. ئەخنکێنن
مێشکی "کاوە" ئەپژێنن
"ژان دارک"ی ڕستە یاخییەکان.. ئەسووتێنن.

★

دڵدارەکان!

دڵدارانی حیلەی ئەسپە ئاوارەکەی،

دەربەندی خوێنی بازیان.

دڵدارانی خۆری زامی.. هەڵهاتووی سەنگەری ئاسۆی

سنگی بەرزان.

جادووگەرانی سەر شانۆی سیحربازیی

ئێستەش هەروەك جارانی ناو

ئەشکەوتی کۆن

گڕی ئەفسانە قووت ئەدەن.

مارو دوپشكو شەوگەردی تۆپیو ئەخۆن.

نووشتە لە "ئەپۆلۆ" ئەکەن!

ئێستەش هەروەك جارانی ناو

ئەشکەوتی کۆن..

خەو بەکۆپانی "جەجاڵی" دنیای چۆڵەوە ئەبینن!

دەرزیی لەیەخەی جنۆکەی

گرانەتای منداڵ ئەدەن

موو.. بۆ دێوی گردی رەشو

حەوت قوللەی قاف ئەپڕوزێنن

مەنجەنیق بۆ:

"گالیلۆ"ی زانست دائەخەن!

★

دڵدارەکان!

دڵدارانی.. تریفەی چاوی خانزادی مانگی خنکاو

دڵدارانی.. لێوی تیشکی.. پشکۆی ئاگردانی هەتاو

کاتێ.. لەپشتەوە، پێکرام
کاتێ لەسەر بەرماڵەکەی —حەللاج-
نوێژم بۆ کورد ئەکرد، کوژرام.
ئەوسا ناوم:
میری گەورەی رەواندز بوو
ئەوسا.. چاوم
ئەوسا بیری بەهەنگاوم..
سوژنێ بوو..
شاڵی ئاسمانی لەت لەتی
چۆغەی زەمینی لەت لەتی
کوردستانی بەیەکەوە ئەدوورێوە
سوژنێ بوو..
تەقەڵی قرچۆکی جبەی
خەلیفەکەی ئەستەمووڵی هەڵئەوەشان.
ئەوسا لەژێر سمی تاوی، ئەسپەکەما
بەغای —والیی- ئەیزریکان
"بابی عالیی".. گرێ ژنەی قاچەکانی
لەچاڵی مەرگا.. لەرزۆك بوو
تاقەکانی کۆشکی -یلّدز-
بۆ شیوەکانی رەواندز
لەسەر چۆك بوو!.
پێکرام.. لەپشتەوە.. پێکرام
هەر بەو تیغە ژەنگاوییەی
کە "بەدرخان"ی پێکوژرا.. منیش کوژرام.

تیغی جاڕی شەیتانی سەر منارەکان
تیغی زمانی ماری سەر:
بەردەنوێژی مزگەوتەکان
خنکام.. لەدووکەڵی فەتوای ناو مێزەری
توونی بابای.. پیلانەکەی،
"مەلای خەتێ"دا بوو خنکام
سووتام.. لەگێژاوی گڕی دەمی ئەژدیهای حەوت سەری
"مەلای خەتێ"دا بوو.. سووتام
دڵدارەکان!
ئێوەش هەموو لەگەڵ منا،
پێکران.. خنکان.
ئێوەش هەموو لەگەڵ منا،
سووتان.. کوژران.
دڵدارەکان!
دڵدارانی حیلەی ئەسپە ئاوارەکەی،
دەربەندی خوێنی بازیان.
دڵدارانی.. خۆری زامی هەڵهاتووی سەنگەری ئاسۆی
سنگی بەرزان.
ئەوا.. دیسان
گەڕانەوە..
کولله کوێرە بێ باڵەکان.. گەڕانەوە
ژیانەوە..
تووڵەمارە سەرسپێکان.. ژیانەوە
ڕووانەوە..

کەڵبەکانی مەلای خەتێ.. رووانەوە
دڵدارەکان..
ئەمجارەیان.. شارەکەمان، سەری نایە
سەر ڕانی شەو
دەستی گۆجی،
کردەملی کێلی مردووی سەیوانی خەو
گەڕەکەکان:
ئیستگەی بانگی مەرگەوەڕی قاژووی ماڵ بوون.
کۆلانەکان:
دارەمەیتی لاشەی ئەفسانەی جەجاڵ بوون.
گڵۆپەکان:
خنکاوی ناو تەمی چوخمی جنۆکە بوون.
نامەخانەو کتێبەکان:
کەشتیی پرسەی، گوێ بەندەری
وشە سەربڕڕاوەکان بوون.
شیرینەکان،
فەرهادەکان،
کوشتەی دەستی.. پیرێژنی،
جادووگەری چەرخ‌و فەلەکی شەیتان بوون!

★

دڵدارەکان!
دڵدارانی.. ئەو گریانەی زەردەخەی تیا ئەپشکوێ.
دڵدارانی.. ئەو شەوانەی گوڵی شەبەقی تیا ئەڕوێ.
ئەمجارەیان.. لەشارەکەی خەزانی ناو حوزەیرانا

لەگوومەزی خەمو ژانا
لەکەژاوەی چرای بیری:
"جەودەتو جەمال عیرفانا"
نەوەکانی مەلای خەتێ
شاگردەکانی بەتلیسی..
چقڵی پەنجەی گوڵ کوژەیان
ئەکرد بەچاوی ژیانا..
بەچاوی هەڵبەستی سەوزی:
"حەمدیو بێکەس و گۆرانا"..
ئەمجارەیان.. قەڵەمەکان
قەڵەمە ترسنۆکەکان
قەڵەمە نووك جنۆکەکان..
لەشەقامی کەڕو لاڵی شارەکەما
کلکی ترسیان کلاڤە کرد!
کەوتنە چینە،
لەکەلاوەی خێوەکانا کەوتنە چینە
بەدەلاقەی دەرگای برینی تەمەنی،
سارێژنەبووی لەشی کوردا..
کەوتنە دادرۆونی پینە!
ئەمجارەیان.. لەشەقامی کەڕولاڵی شارەکەما
-رۆشنبیران-
بەکلاوەکەی "سحری جن" زۆریان گیران!
جێیانهێشتین.. وەك پێکی خاڵیی سەر مێزی
شەوی سووریان.. جێیانهێشتین.

جێیانهێشتین.. لەدارستانی شمشێرو،
زرگی چڕی.. شەلو کوێری نەپارێزا
جێیانهێشتین..
لەتۆڕی چنگی قرژاڵی دزەکانا.. جێیانهێشتین
جێیانهێشتین کە بینییان:
وشەکانمان..
ناکەین بەدەنکە تەزبیحی سەر بەرماڵی جادووگەران
رستەکانمان..
ناکەین بەڕیزە گوڵۆنکەی مشکیی سەری ریاکەران.
جێیانهێشتین.. وەکو ئیمزای کوژاوەی سەر،
پاکەتی خاڵیی گیرفانیان.. جێیانهێشتین.
وەك چاویلکەی زەڕە بینی..
شکاوی پاروپێراریان.. جێیانهێشتین.
جێیانهیشتین کە زانیان:
"ئاگرە سوورە..
گڕ لەدەوری ئێمە ئەخواو
لەوان دوورە"..
جێیانهێشتین کە زانییان:
قاچی دینار..
لەرێی ئاشەبەتەندورێ
کار وا بڕوا
ئەکەوێتە هەنگەشەلێ!.

★

دڵدارەکان!

دڵدارانی ئەو چراوگەی لەخوێنی شەوی "حاجی"یا

کڵپەی ئەکرد..

دڵدارانی ئەو شەبەقەی لەپێڵووی چاوی کۆیەدا

جێ پێی "مەولانەی" هەڵئەگرت

دڵدارانی ئەم خامانەی لە "هەندرین"ی وشەدا

شەهید کران!

بەسێدارەی حوزەیران و چوارچرای‌شەوا هەڵخران

دڵدارێکم.. بەسەر دەمی پردی گوێزانی ئازاری

شارەکەما.. دێم و ئەڕۆم

چاوم.. لەگۆمی ڕووناکیی..

وەرزی پێنجەمیندا ئەشۆم.

دڵدارێکم.. دڵم گۆپکەی مشتۆی سەر ئەو:

خەنجەرەیە.. سوارەکەی بەردەقارەمان

دایە دەس سوارەکەی بەرزان

دڵدارێکم.. ژوان بۆ یار

لەژێر ئاسۆی ئەرخەوانیی..

نۆی حوزەیرانا دائەنێم

تارای گڕی بابەگوڕگوڕ ئەدەم بەسەر:

بووکی ناکامی کەرکووکا

بۆ مارەیی خوێن ئەگەڕێم!

*ئەم هۆنراوەیە لەرۆژانی بەستنی کۆنگرەی دووەمی یەکێتیی نووسەرانی کوردا لەهەولێر خوێنرایەوە، دوا بەدوای هێرشی کۆنەپەرستانەو خۆشاردنەوەی قەڵەمە ترسنۆکەکان.

برووسکەی سروودێکی زامدار

-1-

لەگەرووتانا ڕەشەبای سلەیمانین
لەسەر سنگتان تاشەبەردی
ئاگری داغین.
لەچاوتانا..
شالآوی بابەگوڕ گوڕین.
لەدڵتانا..
سەهۆڵبەندانی سابلاخین.
لێتان.. لێتان نابینەوە
وەك چۆن هەڵۆ لەنێچیری نابێتەوە.
وەك تۆڕ
چۆن لەماسی نابێتەوە.
وەك ئاگر چۆن:
لەکاو پووشو نابێتەوە
کاوە.. لەچارەنووسی ئەژدەهاك
گۆڕ.. لەمردوو
لافاو لەهێزی ڕامالین،

سەرکەوتنمان.. لەهەندرێن نابێتەوە
لێتان.. لێتان نابینەوە.

-2-

جێ ناهێڵین..
جریوەی ئاڵی ئەستێرەی زامەکانمان.. جێ ناهێڵین.
پەنجەرەی ژووری گریاوی ماڵەکانمان.. جێناهێڵین.
کەوی.. دەنگمان
بەفری –رەنگمان.. جێناهێڵین
وەك چاو.. بینین
وەك رەگ.. زەمین
وەك کات.. سەعات
وەك هاژە.. چەم
وەك زمان.. دەم.. جێناهێڵن
ئێمەش خاکی سك سووتاومان..
پیتی داخ کراوی ناومان..
جێناهێڵین!
جێناهێڵین!
جێناهێڵین!

ببــورن

کیژۆڵەکان!
لەبەر ئاوێنەی دیوانی ئەمجارەما.. شانەی شیعرم
زەردەپەڕو شەوی قژتان داناهێنێ.
دەمی وشەم.. لەجۆگەی روونی گەردنتان ناخواتەوە.
پەنجەی خامەم
پەنجەرەی پشتو کەمەرتان ناکاتەوە.
قۆپچەی دەرگای سوخمەکانتان.. ناترازێنێ
دەستی چاوم
کەروێشکی سرکی مەمکتان.. راناهێنێ
پەپوولەی چرپەی سەرلێوی باڵ لەرزیوم..
بۆ سەر شووڵی –تەزووی سووری ماچەکانتان،
هەڵنافڕێت
کزەبای دەنگی.. ئاسمانی بێ سروەتم
هەوری لەشی ئارەزووتان.. نابارێنێ!
شیرینەکان.. ببوورن لێم.. ئەمجارەیان:
نە ملوانکەو نە موستیلەو نە گوڵ ئەستێرەی سەر سنگتان
دەست ناکەوێ
ئەمجارەیان.. کیژۆڵەکان!
لە "شەقامی خوێن"و "ئاوێنەی ئاگردا"..
چاوتان بەخۆتان ئەکەوێ

پەڵکەرەنگینەی هۆنراوەیەك

-1-

ئەو کتێبەی شەیتان لەرۆژی یەکەمی هەفتەکەدا
لەچاوی سووری ئەستێرە شینەکەدا
بۆ ئادەمی ئەگرتەوە
کتێبێ بوو: نەهێنیی بەهەشتی لەخوا
نەشاردەوە..
دارسێوی نەکرد بەژاڵە
لەکانیی ناو دەمو مەمکی روونی "حەوای"
نەخواردەوە
بەڵام.. ئەنجام ریسواش کرا!

-2-

لەگەڵ بوونما.. گەرای مردنیشم پێ بوو
رێی گۆڕەکەم:
لەبێشکەوە چاوم لێبوو
ئەمرم بۆ ئەوەی ببمەوە
جارێکی تر بۆ ناو لانکەی
-بوون- بچمەوە!.

-3-

باران.. لەژانی بەخشینی هەور دایە

گەنم.. لەزامی هاوینی زەوی دایە

سەربەستی لە: کفنی مەرگی شەهیدایە

وشەش لای من:

لەراچەنینی ئازاری راستیدایە.

-4-

لەسەر بانی.. دەممانەوە

دەزووی چاومان،

بەپشتاوپشت،

بۆ کۆلارەی درۆکانمان.. بەرەڵڵا کرد

دەزوو.. پچڕا

کۆللارەمان.. لەسەر توتڕك گیرسایەوە

دەمو دانیشمان لەحەوشەی

خەڵکی ترا.. هێنایەوە.

-5-

وتیان: پلەی تەرمۆمەتری

گەرمای شاری سلەیمانی

لەسەرمانا..

لەناو خانەی سفرا ئەگریی.

بەتەنیا من لەو کاتەدا.

لەناو ژووری مەمکەکانیا

گەرمام.. بۆ خانەی سەدهەمی
تەرمۆمەتری لەشم ئەفڕی.

-6-

ناونیشانمان:
شاری: پارە.
گەڕەك: دەهۆڵ.
شەقام: تەڵە.
کار: مامۆستای وانەی هەڵە.
قوتابخانە: باوکی درۆ.
ئارەزوو: پاشقول لێگرتن،
لەگەڵ ریا گۆڕینەوە
تەمەن: بەقەد منارەکە.
تەلەفونمان بەهۆی "بەددالەی" کەڕەوە
ناوی تەواو: شەممەی کوڕی یەك شەممەی.. دووی
سێی.. چواری. پێنجی.. "هەینی"یە!

-7-

یاسا.. وایە
"سەرۆکی دەوڵەتێ بمرێ..
بەیداخ هەتاکوو نیوەی دار.. دائەگیرێ،
گیانە.. کە تۆش پایتەختی خۆشەویستیی من
جێئەهێڵی..

بەیداخی.. هەڵبەستەکانم..
نەك تا نیوەی داری دڵی چاوەڕوانیی
هەر تەواو گرمۆڵە ئەکرێ.

-8-

نیشتمانی وشەکانم غەریبییە
ئاڵای: شێوەو ڕەنگی نییە
ڕێگەی: خوێنی هەڵگیرساوە
شاخەکانی: کاسەی سەری شەهیدانە
پەساپۆرتی: ڕەشە بایە
سەربازەکانی: قەڵەمی برسێتییە
بەرگی بەری: چۆغەی ئاگرو سەرمایە
خۆشەویستی: سەرچاوەیە
سنووری: ناو دڵی خوایە
وەرزەکانی: هەمووی ناوی حوزەیرانە!

لەدورگەی خەوی زڕاوی شاعیرێکا

1- پەستیی:

پەستم..
پەستم وەك كێڵگەیەك.. هەور
زیاد لەجارێ
بەسەر سەریا تێبپەڕێ،
تێبپەڕێت و نەبارێ!.
پەستم..
پەستم وەك ئەو قومە ئاوەی لەسەنگەرا،
رژاو.. نەگەیشتە دەمی،
پێشمەرگەیەك.. شەهیدكرا.
پەستم وەكوو سەرچاوەیەك: لیخن كرێ.
وەك مەچەكی هۆنراوەیەك
زنجیر.. كرێ
پەستم وەك ئەو پێكەنینەی:
كە داگیركەرم ئەیگرێ.

پەستم.. پەستم
وەك سەعات پێنجی ئێوارەی
بیستو نۆی مانگی "نۆ" پەستم!

2-مانگ:

دوای گەشتەکەی "ئەرمسترۆنگ"یش
مانگ.. هەر یارو دڵخوازمە
ئەمجارەیان: یارێ.. نییە
گێلۆکە بێ و نەخوێندەوار
ئەمجارەیان: شۆخو شەنگو رۆشنبیرە
مانگی نازدار.

3-لەیەك كاتا:

لەیەك كاتا
خۆم تیغمو خۆشم بڕین.
دەردم وەك چۆن دەرمانیشم.
پێکەنینم.. هەرواش گرین.
لەیەك كاتا

4-دەنگ:

دەنگم ئەسپێکی گلاوی گردی رەشە
پێی لە ئاوزەنگی هاواری،

خۆی گیراوە.
دەنگم.. گۆمێکە، کە پردی
سەدەی بەنگێشی بیستەمی
تیا خنکاوە.

5-چارەنووس:

چارەنووسم.. لەو دۆزەخی خوێنەدایە
لەو بڵێسەی شەوەدایە:
زیاتر.. رەگی بوونی ئێستام بسوتێنێ
زیاتر.. پێستی تەپڵی درۆی
دەهۆڵ ژەنی پرسەی ئارام.. بسوتێنێ
چارەنووسم.. چاوەڕوانی نێزەیەکە:
سەری "نوستنم" هەڵگرێ
چاوەڕوانی لافاوێکە..
باڵەخانەی سەرشەقامی شاری مردووم
لەگەڵ هاژەی خۆیدا.. بەرێ

6-کەڵەشێرە بێ پۆپنەکان:

لەسەر دیواری بێ دەرگای شاری نووستووی،
نیوەڕوانا..
لەولاتی، دەمی مێشك.. رۆژوانا
لەمەزاتخانەی دەسو چاو فرۆشانا

لەپایتەختی مردوانا:

کەڵەشێرە بێپۆپنەکان.. ئەقوقێنن.

بەسەر پارەی کرکەوتوا.. ئەقوقێنن.

بەسەر چاڵی جەرگی هەزار،

"پیرەمێردو پیرێژنا".. ئەقوقێنن.

بەسەر قژی درەختی سەر،

شەقامی پرسەی، رنراوا، ئەقوقێنن.

لەبەر ئاوێنەی بێپشتی،..

جیوە مردووی، کرێنراوا.. ئەقوقێنن.

کەڵەشێرە بێپۆپنەکان:

بەسەر "گارینی" ئێمەدا..

ئەقوقێنن!.

بۆ بارزانیی

خۆشمان ئەوێی
بەقەد ڕقی شمشێری ناو چاوی ئەوان
خۆشمان ئەوێی.
بەقەد پیتی داخ لەدڵی ناو رۆژنامە،
زەردەکانی ئەوساو ئەمڕۆ. خۆشمان ئەوێی.
بەقەد کینەی گوللە تۆپو،
کوێرە بۆمبای فرۆکەیان.. خۆشمان ئەوێی.
بەقەد بێشەڵانی بوغزی سەری سونگی،
سوپاکانیان.. خۆشمان ئەوێی.
بەقەد ناڵەی تەقینەوەی "تی، ئێن، تی" ناو،
جانتاکانیان.. خۆشمان ئەوێی.
بەقەد داوی پیلانی ژێر مێزەرو جبەی پێراریان
خۆشمان ئەوێی.
بەقەد.. بەقەد
ژمارەی چاوی جاسوسی سەروخوارو
ڕۆژهەڵاتو رۆژئاوایان.. خۆشمان ئەوێی
چەندیان "ناوەکەت" خۆش ناوێ.. خۆشمان ئەوێی

ئەمانەوێی

وەك گوللە بۆ چەکەکانمان.. ئەمانەوێی.

وەك چەك بۆ پێشمەرگەکانمان.. ئەمانەوێی.

وەکوو پێشمەرگە بۆ کەژو کێوەکانمان.. ئەمانەوێی.

وەك باران بۆ کێڵگەکانمان

ئەمانەوێی.

هەر بۆ "مەرگ"ە نامانەوێی،

ئەی بارزانیی!.

★

خۆشم ئەوێی!

ئەوەندەی برسیی نانی خۆش ئەوێ

ئەوەندەی تینوو ئاوی خۆش ئەوێ.. خۆشم ئەوێی

خۆشم ویستی..

لەکاتێکا.. قەڵەمەکەم،

بەگەڕەکی ڕستەکانما.. راوئەنرا

خۆشم ویستی. لەرۆژێکا بەنیوەڕۆ،

خۆشەویستیت لەشەقامی شارەکەما.. سەرئەبڕڕا ،

لەرۆژێکا.. کاسەی سەرم بەدروشمە

ڕەشەکانا هەڵئەواسرا.

لەکاتێکا.. قسەکانم لەناو دەمما دەس بەسەر بوون.

خۆشم ویستی لەشەوێکا بەنیوەشەو،

خۆشەویستیت.. قەدەغەبوو،

ناوهێنانت پشکۆیەك بوو زمانی شیعری تازەمی،

پێ داخ ئەکرا.

خۆشم ویستی لەکاتێکا خۆشەویستیم
خەرمانێ بوو.. ئەسوتێنرا
سووتانێ بوو.. ئەسوتێنرا.

★

لەکاتێکا کتێبخانەی چاوەکانم ئەپشکنرا
بۆت ئەگەڕان.. بینییانی:
چیرۆکێکی دەماودەم لوتکەی شاخەکان ئەتگێڕنەوە.
لقو پۆپی درەختەکان بەگۆرانیی ئەتلێنەوە.
بینییانی:
تابلۆیەکیت گڕ ئەتکێشێو خانەقین ئەتکا بەسنگی
کەرکووکەوە..
بینییانی.. لەناو چاوی منالانی گوندەکانا.. بینییانی
لەرەشەبای هەردەکانا.. بینییانی
لەلافاوی چەمەکانا.. بینییانی.
ئەی بارزانیی!

★

ئەی بارزانیی لەگەڵتاین چۆن بنار لەگەڵ،
لوتکەدایە.
لەگەڵتاین چۆن چاوت لەگەڵ سەرنجتایە.
هەناسەت لەگەڵ سییتایە.
دەنگت لەگەڵ گەروتایە.
لەگەڵتاین چۆن خەنجەرەکەت لەگەڵتایە
ئەی بارزانیی!.

*هـەر دوا بـەدوای ئـەو پیلانـە دزێـوو بەنەفرەتـەی کـە رژێمـی تاوانکـەران بـۆ لـەناوبردنی خوالـێخۆش بـوو "بـارزانیی" گێڕایـان. هێـشتا بـۆنی بـارووتی ئـەم رووداوە نـەڕەوییبۆوە، یـەك دوو كۆپلـەی ئـەم شـیعرەم نووسـییو بـەكوردیو بەعەرەبیش بڵاوبوونەوە. ئەوەی من لەم شیعرەدا دەرم بڕیوە، هەر ئـەو ئـەوینو رقو خۆزگەو ئومێدانە بون كە لەدەرونو گیانی زۆربـەی زۆری كۆمـەڵانی خـەڵكی كوردستانداو لەو سەردەمەدا پـەنگیان خواردبـۆوە. شـیعریش ئاوێنـەی رۆژگـاری خۆیەتی.

دواتـر ئـەو شـیعرو هەڵوێـستانە بـۆ خـۆم مایـەی دوورخـستنەوەو دەربـەدەریی‌و دەردەسـەریی بـوون. سـاڵانی دواتـر هەنـدێ شـیعری دوای هەرەسـی "1975"یـشم، هـەر رەنگدانـەوەی بـاری دەرونیـیو فیکریـی ئـەو سـاتانەی گەلەكەم بون، ڕاسـتیی شـیعرم لەگـەڵ راسـتیی ئەوانـداو چەوتیـشم هـەر لەگـەڵ چـەوتیی ئەوانـدا بـووە!، خۆشەویـستییو رقـی هەڵبەسـتم، لەسەرچـاوەی دڵـی ئەوانـەوە هـەڵقوڵیوەو هـەڵ ئـەقوڵێو هـەر گیـانی ئـەوانیش پێوانـەن بـۆ هـەموو سەردەمێك.

ش. ب 1991

دیوارو دەنگی خوێن

(تابلۆیەکی گفتو گۆی هۆنراوەیی سەر شانۆیە)

"دیمەن: جێگای بەندیخانەیە، کات شەوە، سێ ژووری زیندانیی لەڕیز یەکەوە دیارن، لەناو هەر زیندانێکا بەندێك، بەکۆتو زنجیرەوە، لەهاتوچۆکردن دایە، لەبەردەمی هەر ژوورێکیشا یاساولێکی چەتەولی ڕووگرژو مۆن ڕاوەستاوە.

بەندی یەکەم:

چیرۆکی من.. لەگەڵ چیرۆکی زەمینا
لەگەڵ.. پشکوتنی چاوی ساوای ژینا
لەگەڵ.. گرمەی ژانی هەورا..
لەگەڵ مژدەی،
تۆفو ڕەهێڵەی بارینا..
لەگەڵ یەکەم چاوترووکەی،
وەرزی ناسۆرو ئازارا
لەگەڵ شالاوی ئاگرا
لەگەڵ لوورەی ڕەشەبادا
دەست پێ ئەکا!.
"وچان"

برووسکە بووم.. بۆ شەوەزەنگ.
گەروو بووم بۆ هاوارو دەنگ.
تاریکیی بووم بۆ سەر تاوان.
زەردەخەنە بووم بۆ ژیان.
(وچان)

وشەی ناو پەیامی بیرم.. گەشاوە بوو
خۆری ئاڵام.. شەکاوە بوو
کێوی هێزم.. لەهەنگاوی بزووتنا
بوومە لەرزەی ڕاچەنین بوو..
ناوچەوانم لەئارەقی ڕەنج ڕشتنا
جۆگەی بۆ تینوو هەڵئەبەست.
گردی خەرمانی بۆ برسی دروست ئەکرد..
بەهەشتێکی ئەدایە دەست.
وابووم.. لەدێرینا.. وابووم.

یاساوڵی یەکەم:

بەڵام ڕووناکیی دێرینی خەوی ڕۆشتوو..
خۆشیی بەهەشتی ڕابردوو
خەرمانی ناو خەیاڵی.. زوو
شکۆی مردوو..
تروسکەیەك ناخەنە ناو زیندانتەوە.
تنۆکێ ئاو ناکەنە ناو ،

دەمی وشکی ژیانتەوە.

بزەیەك نادەن.. بەلێوی پڕ شیوەنت.

وس.. بێدەنگ بە

وس.. وس.. وس بە!

بەندی یەکەم:

دڵنیابە..

هەتا زامی لەشی مێژووم جێی قوڵتر بێ

هەتا کسپەی پڕ زریکەی،

قایمتر بێ..

هەتا شەوگار درێژتر بێ

-رۆژ- خۆشەویستر ئەبێ لام..

بێدەنگ نابم!

بەندی دووەم:

" لەدیواری ژووری بەندی یەکەم ئەدات":

بێ هودەیە.. بێ هودەیە.. گوێت لە منە

ئەوەی ووتت کاتی بیستنی بەسەرچوو

بەداخەوە.. شوورەی مابێن

دیواری ڕەشی مردنە

گوێت لە منە؟..

بەر لە دیوار..

بەر لە پۆلاّی هاوار خنکێن

بەر لەوەی لەش کوت کوت کرێ

ئەم قسانەت بکردایە..

گوێت لە منە؟

شوورەی مابێن.. دیواری ڕەشی مردنە..

ئەوەی ووتت کاتی بیستنی بەسەرچوو!..

برام.. بنوو

من وا ئەنووم!.

یاساوڵی دووەم:

ئەگەر چاوی بینین.. لێك نێی.. بسرەوی تۆ

گوێت بە تاریکیی ئەم شەوە بئاخنی

کڕنووش بۆ دیواری مابێن بەری

بیرکردنەوە لە بەیانیی فەرامۆش کەی،

پاداشتی تۆ.. لە منەوە

زنجیرێکە ئەیکەمەوە

هەتا زووتر چاوی مێشکت بکەیتە خەو

زووتر زنجیر ئەکەمەوە..

لە بەندی شەو!.

بەندی دووەم:

وتم.. ئەنووم

دەس ئەکەمە ملی خەوێ ڕەنگاوڕەنگ بێ

گۆمی سرەوتی زۆر مەنگ بێ
وتم.. ئەنووم
ئەنووم.. ئەنووم!.
(پاڵ ئەکەوێ)

بەندی سێیەم:

"لەدیواری ژووری بەندی دووەم ئەدات":
منیش چاوم.. لە باوێشکی ناو وەنەوزا
وا ئەخنکێ
کەشتیی بیرم.. لەناو مێشکێکی کەنەفتا
وردە.. وردە بەرەو بنی
نائومێدیی.. هەڵئەخلیسکێ.
کێ ئەتوانێ.. بەگژ دیواری مردنا،
ئیتر بچێ؟.. کێ ئەتوانێ؟
بڕیارم دا.. منیش بنووم
ئای کە ماندووم
منیش.. ئەنووم!.

یاساوڵی سێیەم:

هەر تەنیا خەو ئەسپی هیوات بۆ زین ئەکا
بۆ کوێت بوێ.. ئەتفڕێنێ
هەر تەنیا داسی تیژی ئەو
دڕکی خەفەتو پەژارەت دروێن ئەکا

چیت لێ بوێ

بۆت ئەهێنێ.

هەموو شتێ لەناو ئەوا.. بێ ڕەنج ئەخورێ

تا داری زڕیش.. بەر.. ئەگرێ

خەو.. هەر تەنیا خەوە کە گوێ

لە تۆ بگرێ.

ئەگەر شوێن ئەو ئەسپە کەوتی

بە پشتی ڕووت هەڵی گرتی

ئەگەر دیوار پرخەی بیستی

ئەگەر شەوگار خۆشی ویستی

ئەوا منیش چەند ئەڵقەیەك لە زنجیرت،

ئەترازێنم!.

بەندی سێیەم:

ماندووم.. ئەنووم

ووتم.. ئەنووم

شەڕ لەگەڵ ئەم دیوارەدا بە من ناکرێ

تاشە بەردی ئەم گێچەڵە،

بۆ سەر لوتکە بەمن نابرێ

ئای کە ماندووم..

دیوار گوێت لێبێ.. وا ئەنووم!

(پاڵ ئەکەوێ)

بەندی یەکەم:

"بەشپرزەییەوە"

نەکەن.. نەکەن

نەکەن بڕوا بە ئەفسانەی شەوەزەنگی

پەپوو.. بکەن.

نەکەن لەگەڵ ئەهرەمەنا بنوون

نەکەن دەس تێکەڵی خوێنی،

فریشتەکەی ئاوێستا کەن

نەکەن.. هەتاو لە دەروونی،

هیوا دەرکەن

نەکەن.. نەکەن!

یاساوڵی دووەم:

"بە پێکەنینەوە"

شەقەی قامچی لەسەر پشتی ئەنجنی تۆ،

قوڕگی ئازاری نانوسێ

ئامانجی ڕێگەی ونی تۆ

لاڵە.. ئیتر چۆن ئەپرسێ!

هاواری تۆ.. مێشکی خەوتو.. هەڵناسێنێ.

دڵی دیواری ئەم بەینە نالەرزێنێ.

بنوو وەکوو ئەوان نوستن.

بنوو هەتا ماری دیوار.

نەکەوتۆتە فیشکە کردن.. بنوو.. بنوو!.

مرد ئاوێستای مێژووی ڕزیو
مرد دەنگی تۆ
کوژایەوە خۆری پێشو

بەندی یەکەم:

خۆرێکیتر.. دەنگێکیتر.. هەڵدەهێنم
دیسانەوە لەنووکەوە دەست پێ ئەکەم
گەڵای کۆنی درەختی پیر ئەوەرێنم.
هەر لە زەویی ئاویستاکەی لەوەوبەرا،
دیسانەوە.. خوێن ئەچێنم
خوێنی تازە.
ئەوسا.. ئەوسا
تۆوی خوێنم.. گوڵەگەنمی.. بەیان ئەگرێ
زامی زەوییم.. دەغڵی مژدەی تیا سەوز ئەبێ
هەوری ئاسمانی شۆڕشم
بەتاو لێزمەی بارانی خوڕ،
دڵۆپی گڕ
بەسەر شەوی دێمی تینووی چاوەڕوانما،
ئەبارێنێ و
ئەبێ بە شایی شەهیدان !

یاساوڵی دووەم:

لەلای ئێمە مۆتەکەی خەو،

چۆکی لەسەر سنگی بەندی شەو.. داداوە

ئاسمانی دیوار بێ هەورە.. پێئەکەنێ

دەس بەسەری کاس و وڕی

شاخی نوستوودا ئەهێنێ

لەلای ئێمە.. چەمی سروشت.. بێ لافاوە

قەڵبەزەکان وەك گۆم مەنگن

کلاورِۆژنەی دەربەندەکان بێ هەتاون

پەڵکەزێڕینە بێ ڕەنگن!.

یاساوڵی سێیەم:

لەلای منیش، جاڵجاڵۆکەی ناو گوێی، کەڕبوون

لەشاری نوستوو. لە مێشکی

خەساو.. بەربوون!

لەلای ئێمە نەك هەر نوستوون

بەڵکو دنیای دارەمەیتی

زیندووی.. مردوون!

لەناویانا.. ڕێچکەی مێرولەی ناکۆکی

بۆ شیرینیی خوێنی ڕژاوی یەکتری

هەڵپە ئەکەن..

چاوی یەکتری ئەدزن..

ماڵەکانیان.. بە گلگەچی خوێنی یەکتریی

سواغ ئەدەن!

بەندی یەکەم:

"بەتوندی لە دیواری مابێن ئەدات":

نەکەن.. نەکەن

دەس لە تۆڵەی گلێنەی خنکاو هەڵگرن

نەکەن دەس لە لقی داری بەڕووی

بەیان.. بەربەن

نەکەن فرمێسك لەبەرچاوی

دیواری ڕەشا هەڵڕێژن

نەکەن.. گۆرانیی ڕووناکیی

لە سنگی خەما.. بنێژن!

(وچان)

"لە دوای ئەوەی هیچ دەنگێك نابیسێو دەس لەهیوای وەرام دانەوەی ئەودیو دیوارەکان ئەشوات.. بەکزیەوە":

دەنگیان لەناو خەوا خنکا

بیریان بە دیواری ڕەشا.. لکا

چرای چاویان پڕ بوو لەئاو

یاساوڵی سێیەم:

کەواتە ئیتر ئاسنی سارد کوتانە،

ئەم قسانە.

کەواتە ئەم کۆڵی تاریکییە

بۆ هەڵئەگری؟

دەستت بەردە.. لە دەرگای "بیر"

لەژێر سایەی دیوارا بە
بژی وەك دیوار ئەیەوێ
وەك شەوی ئازار ئەیەوێ.

بەندی یەکەم:

تا ئاسنی سارد کوتانیش.. بزووتنە.
ئاو ڕاوەستا.. ڕائەوەستم!
ئەڕۆم بەسەر شەوا ئەڕۆم
بەسەر مەیتی خەوا ئەڕۆم..
ئەژیم.. وەك-هەسان-ئەیەوێ
ئەژیم.. هەتاکوو ـ نووستن‌و شەو ـ ئەنوێنم
"دوای پشوویەك: بێدەنگیی ئەو دیو دیوارەکانی بیر ئەکەوێتەوە":
نووستن. خوێنیان ساردەو مەییو
نووستن.. باخی گیانیان.. وەریو
نووستن.. خوایان فەرامۆش کرد.. هەتا تاوان
-هەتاکوو بت تا بتەوان-
شاری سپی فریشتەکان.. قەڵاچۆکەن.
تا لە دەوری دۆزەخەکەی پیرەشەیتان،
بەزم خۆش کەن..
تا لەدووکەڵا ئەستێرەی دەم‌و چاوی،
مناڵ.. ون کەن!
(وچان)

کە.. خامۆشیی کەوتە زەنگ لێدانی مردن

ژیایەوە: وەرزی زڕی بت پەرستن

هەنگاو.. لەناو قسەی ساردا،

بەستیو چەقی

نائومێدیی.. لە گشت لاوە،

سەری گریانی دەرهێنا

خەم: ڕاچڵەکی

کە مەرگەوەڕ بەسەر "مەم" دا

بەسەر گوڵی "زین"دا زاڵ بوو

کە ڕێبواری ئاوارەبووی دەروونی چۆڵ

نەهاتەوە.. بێ هەواڵ بوو.

دیوارەکان.. بتەوانی دیوارەکان

لای ئەهریمەن-مێخ-یان هێنا

مێخی تاوان..

لەسەر سنگی مەزدەی یەزدان

لەسەرچاوەی وشەی شیعری

زەردەشتەکان..

لەسەر مەمکی دایکی کۆرپەی،

فریشتەکان.. دایان چەقان.

"هەڵمی خوێنی.. ئەم دنیایە

هێشتا چاوەڕێی سەرمایە"

یاساوڵی یەکەم:

هەتاکو دیوار تێت بگا:
بگری بەسەر تەرمی مێژووی جوانەمەرگا
بەسەر درەختی سوتاوا
بەسەر یادی-ئاویستاکەی-
داڕوخاوا!
بگری.. بگری هەتا نووستن
سواری ئەسپی ورەت ئەبێ
بگری هەتا چەقۆ لەناو خوێنی گەرما
بۆ خەوی قووڵ.. شەکەت ئەبێ!
(وچان)
تا کوێرە ڕێی ئەم بوردنەش نەگیراوە
تا دەرفەتی کڕنووش بردن..
-بۆ بت ماوە-
تا شارە زەردەواڵەکەی هەر سێ دیوار
نەوروژاوە
زووکە.. زووکە
ملی ئاگر، بۆ ناو زەلکاوی بەزینت..
شۆڕکەو.. کەچ کە!

یاساوڵی دووەم:

بۆ ئەوەی دیواری یەکەم دڵنیابێ

هەتاو.. لای ئێمە بەزیوە.
بەندەکانم نەك هەر خەوێ،
هەزار خەوی خۆشیان دیوە.
پرخەی مێشك، لەناو بەندیخانەی منا
نەك هەر گۆڕێ، گۆڕستانی هەڵکەنیوە!.

یاساوڵی سێیەم:
بۆ ئەوەی دیواری دووەم بێگومان کەم..
لای من پرسەی خەوی دیلی
لە سێبەری بیرچوونەوەی ناونیشانا
لە قەفی کۆتو زنجیری بەندەکانا:
بەدیی.. ئەکەم.
بۆ ئەوەی ترسی سبەینێ بخنکێنم
چاویانم کرد بە خەڵوزان
ڕوناکییم تیا کوژاننەوە!.
یاساوڵی یەکەم:
دیوارەکان چارەنووسیان لە خەتێکا..
لە ئەڵقەی گرێی پەتێکا..
لە ئاهەنگی.. دۆزەخێکا..
بە یەك ئەگا!
یەك بڕبڕەی شەوەزەنگن
ئەگەر درزێ جێی کردەوە بۆ دڵۆپە

لەناو شانی یەکێکیانا..

دڵنیابن هەمان —درزە-

لەناو شانی هەموویانا

(وچان)

کەواتە ئەی بتەوانی دیوارەکان

چاوی دیواری هەر سێکمان

هەر یەك چاوە..

با ئەو چاوە بە پەرژینی چەقۆ بگرین!.

یاساوڵی دووەم:

چۆنی بگرین؟

یاساوڵی سێیەم:

چۆن بیگرین؟

یاساوڵی یەکەم:

لەدەماری بەندەکانمان داو ئەچنین

یەك ئێشکی دیواری یەکتر،

بۆ یەك ئەگریین!

من ئازارت بە خوێنی گوڵێ ئەشکێنم

تۆ بە مۆخی-مۆمێ- هی من

ئەو چاوێکم.. بۆ بنکەن کا،

من درۆینەی سەرپەڕاندن.. تێگەیشتن؟

یاساوڵی دووەم:

تێگەیشتین..واتە هەموو

بۆ ڕاوی خوێنی سوور ئەچین!

یاساوڵی سێیەم:

دیوار ئەڵێ: بەوە ئەژیین!.

(وچان)

بەندی یەکەم:

"بەگەرمی ئەکەوێتە لێدانی دیوارو، لێو کرۆشتنی ڕق":

هەستن.. هەستن.. هەستن.. تاوان

وا دەم ئەژەنێتە دڵتان

هەستن.. هەستن.. فریاکەون

فریای خوێنی ژیان کەون

فریای تیشکی خۆری گیراو!

فریای.. باران

فریای.. نوزەی دەغڵی سوتاو

هەستن.. هەستن ئەوا تاوان

-جلی زەردەشت لەبەر ئەکا-!

هەستن .. دیوار بڕوخێنن

هەستن.. هەستن.. خوا ڕزگار کەن!.

بەندی دووەم:

"وردە وردە ئەکەوێتە جوڵانەوەو چاو ئەکاتەوە":

لە گوێی وڕێنەی.. ناو خەوی بزڕکاوما

لەدەروونی بن سێدارەی هەڵتوتاوما..

دەنگ ئەبیسم ئەڵێ.. دیوار

ئەڵێ شوورەی بەردی ئازار.. بڕوخێنن

مۆتەکەی خەو.. بسوتێنن.

کام هەوری دەنگ بوو.. گرمانی؟

بەگژ دیوارا چۆن بچین؟

بت چۆن بگرین؟

بەندی سێیەم:

گوێی خەواڵوم، پەردەی کاسی لەرایەوە.

زامی چاوم.. بە ڕوناکیی.. کزایەوە.

ئاسۆگەی دەنگ.. لە تاریکیی،

زیندانا.. زرنگایەوە.

دەنگ ئەبیسم.. دەنگی زیندوو

دەنگی ئەو دیو دیوارەکان

دەنگی.. ئەستێرە سوورەکان

بەڵام! دیوار چۆن ئەڕوخێ؟

بت چۆن ئەشکێ؟

بەکام پەیژەدا سەرکەوین؟

قەڵای بتەوان چۆن بگرین؟

بەندی دووەم:

کام هەوری دەنگ بوو.. گرمانی؟

بەگژ دیوارا چۆن بچین؟

بەندی سێیەم:

بت چۆن ئەشکێ؟
دیواری ڕەش چۆن ئەڕوخێ؟

یاساوڵی یەکەم:

"بەتەوسەوە":
بەشیری خەو.. بت بشکێنن
لە نوستنا بە پرخەی —بیر-
دیواری ڕەش.. بڕوخێنن!

یاساوڵی دووەم:

دیوارەکان چاویان.. یەکە
هێزی دەسو قاچیان.. یەکە
شەوەزەنگی دڵیان.. یەکە
چنگی خوێناوییان.. یەکە

یاساوڵی سێیەم:

دیوارەکان.. بۆ ئەهرەمەن
لەیەك کاتا کڕنووش ئەبەن
شوێن دەنگی خنکاو مەکەون
بە دوای ئاگری دۆزەخا چۆن ڕائەکەن؟
مەکەن.. پەنجەی سوتاو.. بۆ بت ڕامەکێشن
وەرن.. بژین
لەگەڵ دیواری ئەزەلدا وەرن بژین!

بەندی یەکەم:

هەستن، هەستن، هەستنە سەرپێ
بەدوای پەیامی ون بوودا بکەونەڕێ.
بیدۆزنەوە.. هەتا پەیام نەدۆزنەوە
لەڕوخانی.. دیواری ڕەش.. مەپرسنەوە!

بەندی دووەم:

بۆ کوێ بڕۆین؟
لەکام شوێنا بۆی بگەڕێین؟

بەندی سێیەم:

شەوگار دەروونی تاریکە، چۆن بگەڕێین
بۆ کوێ بڕۆین؟

بەندی یەکەم:

لەسامالّی چاوی ڕوونی منداڵانا..
بۆی بگەڕێن.
لەباخی سنگی سوتاوی ئافرەتانا
بۆی بگەڕێن.
لەو شوێنەدا بۆی بگەڕێن کە برسێتی
تیایا.. ئەگری.
لەو شوێنەدا.. کە درەختی

سەوز.. وەریی.
لەو جێیەدا.. وشەی پاکی.. لێ هەڵواسرا
پێغەمبەری.. چاك پەرستی،
تێدا.. کوژرا
لەو شوێنەدا.. بۆی بگەڕێن.. خۆشەویستی
تیایا.. ئەژیْ.
(وچان)

لەکام لاوە هاوارو دەنگی خوێنتان بیست
چرای ئالآی مەزدەتان دیی
بەرەو ئەوێ
بکەونە ڕێ.

بەندی دووەمو سێیەم بەیەك دەنگ:

خوێن دەنگی کوا گوێمان لێی بێ؟

بەندی یەکەم:

دەنگی ئەنجامی سەرکەوتن، دەنگی بەهار
دەنگی تریفەی ئاسایش
دەنگی خۆری مژدەی هاتوو.
دەنگی ڕووخاندنی دیوار:
وا لە گەروی سووری ئەوا
وا لە گرمەی هەوری ئەوا

وا لەچاوی ئاڵی ئەوا

وا لە لرفەی گڕی ئەوا

بەندی دووەم و سێیەم بەیەك دەنگ:

چۆن بیناسین؟ چۆن بیبیسین؟

بەندی یەکەم:

مەنوونەوە، ئاوی سارد بکەن بەخەودا

چقڵ بکەن بەگلێنەی زەرووی شەودا

پێبکەنن بە ئازاری زامی لەشتان.

پواز بکەن بە.. کۆتەرە

خۆشەویستی.. بەناونیشان

ڕێ بە بەڵێنی نەوەستان!

یاساوڵی یەکەم:

گەر ئەمجارە، دیوار لە خۆ بووروژێنن

ئەنجام.. چوار مێخە کێشانە

یاساوڵی دووەم:

لەسەر پشکۆ ڕاوەستانە!

یاساوڵی سێیەم:

درۆینەیە.. درۆینەیە!

بەندی دووەم:

گوێ گرن لێم:

نانوومەوە.. بەشوێن پەیاما ئەگەڕێم

خۆم بەدەنگی خوێن ئەناسم
نانوومەوە..
شەو.. بە درەختی هەتاوا،
هەڵئەواسم،
نانوومەوە جارێکی تر..
نانوومەوە!

بەندی سێیەم:

منیش هەڵساومەتە سەرپێ
نانوومەوە تا دیوار کرمەڕێز نەبێ
تا خەم گریانی نەوەرێ!.
نانوومەوە..

بەندی یەکەم:

ئەی هاوبیران..
هاوبیرانی ئەودیو دیوار
لەگەڵ دەنگی خوێن بیستنا
لەگەڵ پەیمانی ڕۆشتنا
لەبیرتان بێ چاڵە نەوسەکانی نەوت
نەوتی.. باڵا
نەتان خەنە هەڵدێرەوە لە بیرتان بێ
لەبیرتان بێ!

بەندی دووەم:

مێشەکانی سەر چاڵە نەوت

ورووکاون..
لەناو یەکا لەیەکتری ورووژاون
ڕەش ئەچنەوە..
نەوس داوی بۆ ناونەتەوە،
لەبیرمانە!

بەندی سێیەم:

تێگەیشتووین، هێزی دیوار، لەگەڵ بتا
لەگەڵ بازووی بتەوانا
لەگەڵ کەڵبەی ژەهراویی پیرە شەیتانا،
وان لەهێزی جانەوەری چاڵی نەوتا
تێگەیشتووین لە بیرمانە!

بەندی یەکەم:

دەسا ئیتر بەرەوپیری هاواری خوێن
بەرەو چرای ژیان.. ژاوێن
بەرەو بانگی زەوی بزوێن
بەرەو دیوار ڕاماڵ کردن
بەرەو بەرەو بەرەو مردن،
هەتا بژین.
(وچان)

"مۆسیقایەکی مارشی سوپایی لێ ئەدرێ، یاساوڵەکان ئەشڵەژێن، گوێیان ئەگرن، هەرسێکیان خۆیان ئەخزێننە پاڵ

یەکـەوە، بەنـدەکان ئەکەونـە جموجـۆڵو بزووتنـەوە، کـۆتو
زنجیری دەستو پێیان ئەپچڕێنن.."

بەندی یەکەم:

لای منەوە.. خوێن وروژا
لای منەوە.. زەویی مێژوو
ناخی هەژا
لای منەوە.. مردن بەزیی!.

بەندی دووەم:

لای منەوە.. بتی تاوان.. تەختی لەرزیی
دەنگی خوێن دێ.. دەنگی بەسام
دەنگی پێکەنینی ئەنجام
لای منەوە.. هاواری خوێن
گوێی شەیتانی شەڕی کەڕ کرد
لای منەوە ڕەشەبای خوێن
ئاڵای هەڵکرد.
لای منەوە چاڵە کوێرەکانی نەوت
نەوسیان.. تیا مرد!

بەندی سێیەم:

دەنگ دێ.. دەنگ دێ.. دەنگی خوێنە
دەنگی کەللەی بت پژێنە..
لای منەوە داری زڕی هەزار ساڵە
ژیایەوە..

لای منەوە زەردەشت دیسان

جارێکیتر هەڵسایەوە..

لای منەوە بوو بە باران!.

بارانی ژین.

" هەرسێ یاساوڵەکە.. بە پەلەپروزێ دەرباز ئەبن، بەندەکان دیوارەکان ئەڕووخێنن هەرسێکیان باوەشی یەکگرتنەوە بەیەکدا ئەکەنەوە، لەم کاتەداخۆر هەڵدێت.

- پەردە داکشا-

لەژێرەوە

لەژێر کەشتیی شارەکەما

لەژێر مێزەری گەورەیا

لەناو قوببەی منارەیا

رۆژی هەزار بەچکە ڕێویی

چاو زییت ئەزێن

ڕۆژی.. هەزار

ڕۆژی.. ملیۆن

سوێندو بەڵێن..

بە تەنافی بەنەخوێنی ئابڕویەوە..

هەڵئەواسرێن!

دزیین

لێیان دزیم.. ڕەنگی تابلۆی زامەکانی،
هەڵبەستەکانیان.. لێ دزیم.
لێتان دزیم.. گلێنەی چاوی ساماڵی،
مناڵەکانتان.. لێ دزیم.
هەناسەی سنگی شەقاری،
سنگتان دزیم.
دەستان.. دزیم
قاچتان.. دزیم
هەتا.. گۆڕو.. هەتا.. کفنی:
شەهیدەکانیشتان.. دزیم.

"24" سەعات

1-شەو:

لەدوای تەقە.. دوای کوشتنی
هیوای گیانی برایەتیی
دوای خواردنەوەی خوێنی دڵی
دایکی بڕوای.. کوردایەتی.
لەدوای خەوی،
پڕ وڕێنەی هەڵبزڕکاو.
لەدوای شەوی،
بێ ئارامی.. دڵ هەڵتوتاو
لەناو پێخەفی ناسۆرا
لەبەیانیی بەبێ خۆرا..
وەکوو دوێنێی لەش ساردو سڕ
وەکوو هەموو ڕۆژێکی.. تر
زستانی چاو.. بکەرەوە
لاپەڕەیەك لەتەمەنی
سوتاوی کە.. هەڵبەرەوە!.

2-فەرمان:

لەفەرمانا بۆ نانی تاڵ
نانی ڕەشە خێزانی ماڵ
یەخەی گێرمەو کێشە بگرە..
بکەوەرە.. چەنەی بەتاڵ
وشەی سواو بنووسەوە
بنێشتی قسەی تفتو تاڵ..
هەر وەکوو خۆی.. بجورەوە،
ساڵ لەدوای ساڵ!

3-چایخانە:

سەعات ژمێر.. ورد ورد ئەڕوات
تەمەن.. لەگەڵ خۆیدا ئەبات
پیاو.. لەسەر کورسیی تەمەڵیی
هەموو گیانی باوێشك ئەدات
ڕەفتار.. دووشەشی تۆپیوە
قسە.. زیتو ڕاپەڕیوە
بینین.. چاوی کوتو کوێرە..
دەس.. دەنکی تەزبیح ژمێرە
خەیاڵ.. ئازاو.. پۆشتەو.. تێرە!.
وا باڵی گرت.. سەعات فڕیی
نیوەی ڕێگای زەوی و مانگی،

دووری بڕی..
بەڵام هێشتا لەلای ئێمە
-کۆڕی ئەزنیف‌و دۆمینە-
بە شوێن چەند خاڵێکی بەختا
دۆش دامێنە!

4- ڕۆژنامە :

ڕووی لاپەڕەی زەردی نەخۆش
چاوی قسەی پڕ فرمێسکە..
دایکی هەواڵەکان.. ڕەش پۆش
خەم.. سەرپشکە.

★

خوێنی دێڕی ڕژاوی کورد
جۆگەلەی کرد،
بەسەر ناوچەوانی باسا
واتێکەڵ بو.. لەگەڵ گۆمی
-خوێنی لاوس‌و ڤێتناما-

★ 3

ڕووی لاپەڕەی سوری خوێنین..
وشەی دڵیان پڕ لە سۆزە
لەپاش کوشتن.. هێشتا ئەژین
مەشخەڵی دەسیان.. نەورۆزە.

★

وێنەی- زیندوی-خوێن مژەکان،
چاوشۆڕی دامێنی پەڕن.
وێنەی-مردوی —شەهیدەکان
سەیری ئاسمانی.. بەرز ئەکەن.

ڕۆژ ژمێری پێشمەرگەیەك

-1-

هەورازی قووچ.. چاوی زاتمان:

ئەترسێنێ.

ڕێگەماری.. شەوی دوژمن

بەسەرمانا ئەفیشکێنێ.

یەکەم هەنگاوی بەرەو ژوور

بۆ لوتکەی بەرز، بۆ لوتکەی دوور

ئەژنۆی ڕۆشتن.. ئەلەرزێنێ.

بەڵام ئەڕۆین.. چونکە ئەسپی،

شەهیدانی لوتکەی بێ سوار،

بەسەرمانا.. ئەحیلێنێ!

-2-

پێمان ڕووتە.. دڕكو داڵە

دەممان وەك گەڵای داری "بی"،

تفتو تاڵە..

بەڵام ئەڕۆین. چونکە ئامانج:
تێشووی هەر چوار وەرزی ساڵە.

-3-

وەك دلۆپەین:
لە ئاسنیشا دائەدەین
بە تکەی ئارامی باوەڕ،
پشتی ژێر دەستی کون ئەکەین!.

-4-

جێگە زامی قووڵ.. کوانووە
خوێن.. مەشخەڵی گڕ گرتووە
تا ئەو زامو خوێنە هەبن
شاخ.. پێدەشتە بۆ سەرکەوتن!.

-5-

لەسەر "صەلیبی" کوردستان
لەبەر چاوی هەموو جیهان
ڕۆژی دەیان مەسیحی کورد:
ئەکرێن بە قوربانی ژیان.

-6-

مافی مرۆڤ.. درۆیەك بوو
ڕۆژێ لە ڕۆژان لەدەمی:

هەڵوەریوی..
مێژوو.. دەرچوو

-7-

لە دوای ساڵێ..
بێ تەل.. هەواڵێکی دامێ
ووتی: دوێنێ بەیەك بۆمبا
ماڵەکەتیان سەرنگون کرد
کەست نەما!
ووتم: کەواتە هەر بژی
ئەنجومەنی بەرزی ئاشتی!

-8-

لە ئەشکەوتا.. پرسەم دانا
بۆ ئەوانەی تا گۆڕیشیان،
نییە لەناو کوردستانا!

-9-

تەنیا لە لوولەی تفەنگ دا
ئازادیی چاوی هەڵدێنێ..
هەق بانگ ئەدا.
تەنیا هەر لەئاستی چەکا
داگیرکەر ملی کەچ ئەکا!

-10-

ئەمڕۆ بەیانیی کە لەمسەر

کەوتینە ڕێ بەرەو سەنگەر

ژمارەمان ئەگەیشتە

سی.. جەنگاوەر

کاتێ ئێوارە خۆرنشین

بۆ: دابەزین

بەرەو بنکە گەڕاینەوە

کە دانیشتین خۆمان ژمارد

دە.. ماینەوە!

-11-

من شاعیر نیم..

بەڵام ئەگەر.. لێیان پرسیم

کام هۆنراوە پەسەند ئەکەی..

ئەڵێم ئەوەی:

لەسەر لێوی وشەکانی زەردەخەنەی مناڵانی

ڕووتو قووتی کوردی تیایە

ئەو هۆنراوەیەم خۆش ئەوێ:

وەك پێشمەرگەی تینوو.. وایە!

-12-

لە نامەی ماندوی شارەوە

لە دەنگی کەسو کارەوە

گوڵی هەواڵی پچوڕکاو
دێڕی گریاو..
گەیشتە لام
نۆی حوزەیرانی شەستو سێ
بوو بە نەورۆزی میللەتێ!

-13-

ئەوەی ئەپرسێ ئێمە چین؟
چۆن بەسەر پلەی مردنا..
بۆ سەربەستیی سەرئەکەوین؟
ئەوەی حەزئەکا بزانێ..
بۆ.. نابەزین؟
با پرسیار کا.. لە "هەندرێن"!

-14-

ئەمشەو نۆرەی ئێشك گرتن
هاتە سەر من..
ئەستێرە.. ویستی بمنوێنێ
بێ هوودە بوو
کە بەرەبەیان تەماشام کرد
ئەو.. نوستبوو!

-15-

لەنهێنیی.. شاراوەدا

تەرمی داگیرکەر ئەبینین:

لەناو نامەی پێچراوەدا.

-16-

دەنگو باسی ئیستگەی جیهان

بەپەلە ئەمەی ڕاگەیان:

کە.. گیڤارا

بە دەسڕێژێ کەوتو کوژرا

بۆ وەرامی ئەم هەواڵە

کە چاومان بۆ کەژ هەڵبڕی

هەر گیڤارای پێشمەرگە بوو:

بە دوژمنان پێئەکەنی!

-17-

لەگوندێکی سەرە ڕێدا

کاروانی زستانی ماندو

بۆ شەو لای دا

کاتی.. نوستن

ماڵە جوتیاری.. هەژاری

خانە خوێ کەم

تەنیا لێفەیەکیان هەبوو

ئەویشیان بە زۆر دا بە من!

-18-

میلی رادیۆی ڕۆژانی زوو

بۆ هەواڵی کورد تینوو.. بوو

بەڵام ئیستە بۆ هەر لایە:

ڕووی وەرگێڕێ

چاو ببڕێتە هەر جێگایە

دەنگی.. نەڕەی ڕاپەڕینی

ئەوی تیایە..

-19-

لەناو گۆڤارێکی کۆنا

وێنەیەکم کەوتە بەر چاو..

لێی نوسرابو: لەم ڕۆژەدا

لە گۆڕەپانی چوارچرا

لەسابڵاخا!

چوار هەڵخرا.

-20-

ئەم بەیانییە.. خۆرم دی

بۆ دوا ڕۆژی نەوەی هاتوو:

پێئەکەنی!.

نێرگزی زستان

له دووره ڕێگای مێژووا
له لاپەڕەی ڕابردووا
تاسەم کردی: گیانی" خانیی "
شەهیدێکی: وشەی بڕوام.
"مەم"ێکی ناو سلێمانی.
هیوایەکم دڵ پڕ له زام،
بۆ یادی نەورۆزی ئەمساڵ
هاتوومە لات.. بەمیوانیی
ئەوەش چەپکێ.. نێرگز.. دیاریی.
ئەی عاشقی گەورەی جوانیی!.
-ئەی "مەم" ی شاعیری ماندوو
ئەی فرمێسکی نەوەی هاتوو
مژدەت هانیی..!
بەڵام ئێستەش گیانی خانی
وەکوو ئەوسا هەر زامدارە
له زستانی ساڵا.. ئەژی.

-بەڵام من ووتم: بەهارە
ئەوە نێرگز کەنیشانەی،
زەردەخەنەی کردگارە..
ئەوە گەڵا.. کە پۆیلانەی،
بووکی نەورۆزی نازدارە
تۆ گوێ بگرە.. ئەوە هاژەی
سەر قەڵبەزەی
خوڕەی پێکەنینی ئاوە.
تۆ گوێ بگرە: ئەوە دەنگی
قریوەی سەرچۆپیی لاوە.
ئەوە " زین " ە گوڵ ئەچنێ.
ئەوە "مەم " تێی ئاڵاوە.
-بەڵام ژیان بێ هەتاوە..
دڵ بێ خۆرە.
"مەرگەوەڕی ".. شەڕ هەر ماوە
-گوێی بیستنم زرەنگەی دێ
خانی دەروێشی جوانی بوو
چۆن وا ئەڵێ!
-بەهار جوانە.. بەڵام کاتێ
زەوی دایکی.. سەرفراز بێ
ئاوی ئازاد بوونی.. باتێ!
دەسی دڕكو داڵ.. نەیگاتێ

چاو بەرەو ژێری "بن" نەبێ
بۆ ئاسمانی سەر بڕوانێ.
من ئەمەوێ جوانی بەهار
لە هەڵپەڕکێی کوردستانا
دەستی ئازادیی کورد بگرێ
لەناو نەورۆزی ژیانا.
ئەو نێرگزەم ناوێ دەستی
کوردی کۆیلە.. بۆم بچێنێ
ئەم جەژنەم ناوێ.. ژێر دەستیی
پێ بە پەڕەی یادیا بنێ!
-کەواتە چەپکە نێرگزی
دیاریی جەژنم لێ وەرناگری
ماندوویەتی بوو.. بە خەڵاتم
بەڕێی گەڕانەوەی دوورا
بڕۆمەوە.. وەك چۆن هاتم!
-مەرگەوەڕی.. شەڕ بکوژن
خۆری گیراو.. بەرەڵاکەن
ئەوسا.. بیکەن
بەهەڵپەڕکێو بەزمی جەژن
ئەوسا بڵێن: ئەم نێرگزە
شایەنی ڕۆژی نەورۆزە!.

دیدەنیی

بۆ هاوڕێی شاعیرم ع. پەشێو

خانزاد:

هاتووم.. لەگەڵ سێبەری پەڵە هەوری سەر،
-گۆیژە-ی بێ بارانا هاتووم.
هاتووم.. لەگەڵ مەلی دەنگی برینداری
هەڵبەستی گۆرانا هاتووم.
لەگەڵ ڕەشەبای ئازاری،
مێژووی ئەرخەوانا هاتووم.
هاتووم.. هاتووم بۆ دیدەنیی چاوی،
شەو تێزاوی..
بۆ لای قژی ناو خەزانی ئاڵۆزکاوی،
-خانزاد- هاتووم.
ماچێ.. لەو فرمێسکەی پێئەکەنێ.. ماچێ
ماچێ.. لەو گۆنەی خەزانەی،
خونچە ئەپشکوێنێ ماچێ.
ماچێ لەبەفراو بۆ گڕی وشەی تینووم
هاتووم لەگەڵ سێبەری پەڵە هەوری سەر،

گۆیژەی بێ بارانا هاتووم.

هاتووم.. بۆ ئەو ماچە هاتووم.

قەڵا:

لەدامێنا کاتێ ئەسپی مێژووم ڕاگرت.

بەسەر پەیژەی تەماشاما.. دڵم سەرخست!

کەوتە گەڕان.. کەوتە پرسیار

کەوتە هاوار!

بەدوای موغێکی زەردەشتا کە بیدوێنێ

کە بەگڕی چاوی قەڵا ئەهرەمەنی،

ناو شەوەزەنگ بسوتێنێ!

موغێ.. دەروونی ئاوارەی زۆری وەك من

بەچرای ڕۆحی ئاویستە بگەیەنێ.

موغێ.. بەئازاری وەرزی ژیانەوەم بناسێنێ!

موغێ.. لەبەرگی ڕەشی سەدەی بیستەما

لەبەری سەدەی نەفرەتا،

ئەم بەرگی-عارە-بدرێنێ!

هاوار خنکا.. موغ دیار نەبوو.

گڕی چاوی قەڵا کوانێ؟

دەنگی بارانو ڕەهێڵەی

قەڵا کوانێ؟

کوانێ چاوی خانزاد کوانێ؟

کوا هەتاوی.. سنگی کوانێ؟

وەرام.. نەبوو

وەرام.. نەبوو

وەرام.. نەبوو!

وەرزی پێنجەم

تاوان.. تاوان!
کاتێ بێشەی چڕی تاوان،
دەس ئەنێتە بینی ژیان.
چنگ ئەخاتە.. جەرگی ئاسۆی
بەرەبەیان.
دەریای.. ئاگر
بەرئەداتە خەرمانی ڕەنج
سامال.. ئەمرێ.
گەنم.. گیانی هەڵئەقرچێ
زەمین.. بۆ تنۆکێ باران
بۆ.. دڵۆپێ
شەپۆڕ.. ئەکا
ئاسایش چاوی کوێر ئەبێ
شەڕ.. تینویەتی بە خوێن ئەشکێ.
ماری سەرشانی سەدەی نوێ
لەمێشکی هیوا تێر ئەبێ.

کاتێ.. ئاسمان

کاتێ.. هەموو فریشتەکان

ئاژەڵ.. باڵدار

بەرگی یاخی بوونی ئازار.. لەبەرئەکەن

ڕوو وەرئەگێڕن لە یەزدان.

کاتێ.. گۆرانیی شارەکەم،

ئەبێ بە لاوکی گریان.

کاتێ.. لەشی داربەڕۆکەم

ئەبێ بە سووتووی وێرانە.

درەختی شەو..

پەلی تاریکیی ئەهاوێ.

کاتێ ئەهرەمەنی نوستوو

لەدەنگی وشەی دیل کراو

لەهاواری.. ڕووناکی ناو،

خۆری زیندان.. ڕائەچڵەکێ!

دەس ئەداتە.. خەنجەری خوێن

هەتاوی دڵ زامدار ئەکا

هەنگاوی مەزدە ئەپێکێ.

کاتێ.. کە ساڵ

هەرچوار وەرزەکەی ئەوەرێ

دەنگیان.. ئەمرێ

ڕەنگیان.. ئەمرێ

بەر.. بە تەنیا هێشوی مەرگی،

سەرجەم ئەگرێ.

کاتێ.. ئەهرەمەن بۆ ئەنجام

بۆ کۆتایی.. پێئەکەنێ!

لەو کاتەدا.. دیسانەوە

جارێکی تر

وەرزێکی تر

وەرزی.. پێنجەم

بۆ.. زەردەشتێکی کەی دووەم

بۆ مرۆڤی وەك فریشتە..

دێتەوە.. ناو

جارێکی.. تر

-مەزدەی-ژیان، مەزدەی هەتاو

ئەژێتەوە..

ئەژێتەوە..

ئەژێتەوە..

بەرێزینە

پەنجەی ئاگری هۆنراوە.. درێژ ئەکەم،
بۆ چاوی سەربەرەوژێری ناو شارەکەم.
بۆ چاوی دیلی شەوەزەنگ..
چاوی بێ سپێنەی چنۆك
ئەو چاوانەی ڕووناکیی ناو دڵیان فرۆشت
ئەو چاوانەی دوای هەڵکۆڵین،
بۆ تاریکیی هاتنە سەرچۆك.
پەنجەی ئاگری هۆنراوە درێژ ئەکەم.
من بە ئاگر زامی ناسۆر سارێژ ئەکەم!
بەرێزەکان!
بەرێزە خانەدانەکان..
چیتان کرد بۆ وشەی برسیی
-قانع، بێکەس، دڵدار، گۆران؟-
چیتان کردە بەر زستانی،
ڕووتو قووتی ژینی ئەوان؟
چەپڵەی گەرمی بیرەوەری؟!

ناونیشانی شەقامەکان؟!

بەرێزینە!

لەناو گۆڕی ژیانا بوو،

بێکەس.. ووتی:

پەیکەری ئاڵتونی دوای خۆم

ئەدەم بە نانێکی ئێستا!

نان.. نان

هەر تەنیا نان

بەرێزەکان!.

هۆرەیەك

"لەنیوە ڕۆی دوێنێ شەوا"
لەو جێیەدا کە مەهابادی شەهیدی.. لێهەڵخرا.
کە "تاران"ی بێ بارانی.. خستە گریان.
لەسەر ئەو-بەردە- دانیشتم،
بەرلەچاوی من چاوی ئەو
چراکانی سەر سێدارەی تەڕ کردبوو.
ئەو پەنجەرەی یادگارەم بەرامبەر بوو:
لێواری ئاخی.. ئەکرۆشتم
ئەو کێڵگانەم بەدی ئەکرد
کەبۆ-گەنم-، چینەیان لەناو کەلاوەی،
مەرگا.. ئەکرد!
لق و پۆپی درەختێکم بەچاو ئەژمارد،
هێشوی بەفری لەسەر سەری بیرەوەری ڕا گرتبوو
لرفەی گڕی وەکوو ئاڵا هەڵکردبوو.
لەو جێیەدا جوتیارێ بووە هاوڕێم.. بێ زەویی بوو
هۆرەی دەنگی.. دیل کراوبوو

بڕیارمان دا.. لەیەك كاتا،

ئەو دروشمانەی.. ئاوەژوو

كراونەتە بەر زامەكانی تەمەنمان.. بیسوتێنین.

ئەو گلێنەی چاوانە بهێنینەوە

كەبۆ چاوەزار كراون بەسەر دەرگای،

كۆشكی بەرزا!.

ئەو سەعاتانە.. بشكێنن،

یاخی نابن، لەمەچەكێ، پێشكەوتنیان پێ ئەكوژرێ!

یاخی نابن، لەوەستانێ، سەربەستییان پێ ئەكوژرێ!

ملیۆنەهاو بەڵام..!

گسکی زمانی درێژمان
دەمی گەرمی خۆ هەڵکێشمان
چەنەی شل کرد!
لە جێگەی پیس، پاکی ماڵیی
خۆی سڵ نەکرد.
شەرمی.. شکا
ئابڕوی.. تکا
بو بە پەنگی پسانی گشت
بەڵام دەستی چەقاوەسوی
لەبێ عاریی
شەرمەزاریی
هەر.. هەڵنەگرت!
⋆
وەکوو دڵی پڕ لە ڕشکمان
کرمیش دایە چاوی مێشکمان.
وەکوو دەزوو

دەماری هەستمان.. قرچۆك بوو
کەوتە.. ڕزین.
گیانمان چڵێس.. چاو چنۆك بوو
کەوتە.. دزین.
کەچی ئەوساش هەر نەکەوتین
لەخۆ هەڵدان!
لەخۆی.. درۆی بەزل زانین!.

★

بەدەستی یەك.. پیاوەتیمان
سڕکرد.. خەسان!
هەتا.. کەوتین
تا بۆی نوستین،
بووین بە ژنی داگیرکەران
ئۆباڵیشمان خستە ملی،
دوور.. لەخۆمان!.
کەچی هێشتا گسکی زمان
-گسکی نۆکەریی‌و تەفرەدان-
هەر درێژە
درێژترە لەهی جاران.
هاتن ووتیان: با بنووسین
خوێندەوارانە بنووسین
کورد چەند ئەبێ؟ چەند ملیۆنین؟

ئەویان ووتی: دابەشی کەین
لێشی دەرکەین
هێشتا بیستین
ئەوی ترمان شارەزابوو
مامۆستا بوو..
تۆماری گەورەی خوێندنی
دوای ئەوروپای
لە باخەڵو لە دەستا بوو
"خۆی گرژ کرد ووتی: چۆن کورد
بیست ملیۆنە.. ئەگەر نەبین
شەستیش ئەبین
بۆچی دۆمین.. بۆ ئێمە چین؟!"
هێنای بردی.. کۆی کردەوە
کۆشی حسابی خەیاڵی،
بۆ گرتەوە.. تا بووین بە "سی"
دوای منجەمنج.. کردی بە چل
ووتی: هەق نابەمە ژێر گڵ
ئاوی درۆ ناخۆمەوە..
ئەی کوردی هیندو پاکستان
ئەرمەنستان.. بلوجستان!
چۆن چۆنی لەبیر بەرمەوە
لەم لاوە.. دوو

لەولاوە.. هەشت
تا خەیاڵی سەرخۆش‌و مەست
ژمارەکەی کردین بە شەست!

★

بیست ملیۆنین
بەڵام داخەکەم نانوێنین،
"سفر" ئەنوێنین!
ملیۆنەهاین! بەڵام بەردێ
بەیەکەوە نابزوێنین!
ملیۆنەهاین!
بەڵام وەك ئاردی ناو دڕکی،
بەر ڕەشەباین.
ملیۆنەهاین..
بەڵام-دوو-مان
بەیەکتڕەوە نەلکاین.
ملیۆنەهاین..
بەڵام خاوەنی ملیۆنێ
دڵ‌و ڕێگاین.
ملیۆنەهاین..
بەڵام هەموو.. هەر سەرکردەو
قارەمان‌و زاناو ئازاین.
ملیۆنەهاین..

بەڵام ئەوەتەی ئێمە هەین
دیلو ڕیسواین!.
ملیۆنەها.. ملیۆنەها..
بەڵام داخەکەم مامۆستا
هەتا.. ئێستا
بێ جێو ڕێگاین.. لەیەك ونین
ملیۆنەهاینو مژدەبێ
کەچی هیچ نین!.

*لەکاتی خوێندنەوەدا، لەهەندێ شوێندا دان بەپیتی (کافەکان)دا نانرێت.

هەنگاوی سەرنجم

لەگەڵ هەنگاوی سەرنجا، بەسەر شەقامی دێڕی ناو،
تۆماری شاری مێژوودا..
بەناو کەلاوەی لاپەڕەی
چۆڵ و هۆڵی ڕابووردووا..
لەگەڵ ئەسپی بێ جڵەوی، سوار مردوودا
گەڕامەوە بەرەو دواوە بۆ دوور ڕۆشتم
بە پەیژەی خەوا سەرکەوتم..
تا بە پەیکەری تارمایی، ژێر سێبەری
شانازیی نەخۆش.. گەیشتم:
-سەلاحەدین..
ئەو خەنجەرەی لەهەڵمەتی داوەشانا
لەسەر دڵی کێلانەکەی خۆی هەڵچەقی
گۆی مەمکی دایکی خۆی بڕیی
ئەو هەڵۆیەی لەسەرابی.. لما.. خنکا
ئەو بەیاخەی ڕەنگی سوری:
بەسەر ڕوو زەردییا.. تکا

-سەڵاحەدین..

ئاگرێ بوو لەسەر لوتکە کرایەوەو

لەزەریادا کوژایەوە.

هەتاوێ بوو. لەسەر بەفر لەدایك بوو

بەڵام لەناو چنگی گڕەی

سەحرای دۆزەخا توایەوە!.

وێنەیەك

نەك هەر خۆمان
بگرە هەتاكو سروشتی
ئاوی، شاخی، تا.. درەختی
ناو نیشتمان
ئێمە چۆنین لەگەڵ یەكا
ئەوانیش وان!

★

ڕووبارەكان..
كاتێ بە دەریاو گۆم ئەگەن
تف لەسەرچاوەی خۆ ئەكەن!
درەختەكان
فەرشی سێبەر: بۆ دڕكو داڵ
بۆ چقڵی ناحەز.. ڕائەخەن

★

شاخیش: سەری گردەكانی
بنارو یاڵ نزمەكانی..

بەردەمی خۆی پڕ خوێن ئەکا.

داسی گردیش: دارستانی

ڕەنجی تەنیشت.. دروێن ئەکا.

★

هەور ڕقی لە هەتاوە..

هەتاویش: سێبەری بچوک ئەسوتێنێ

ئاویش.. لەئاوا خنکاوە!

بۆ نەورۆزی 1970

ئەی فریشتەی ناو کەژاوەی
باوەڕی پیرۆز!.
چەپکێ شیعرت، پێشکەش ئەکەم
بۆ یادی نەورۆز.
لەجێی نێرگز
لەجێی گوڵی،
کوردستانەکەم
وشەی سۆزو خۆشەویستیی بە قژتا ئەکەم.
بە هۆنراوەی ڕەنگاوڕەنگی،
دەروون و هەستم
پرچی بووکی، ئاهەنگەکەی
ئێستات ئەبەستم.
بە هاواری
تۆقێنەری کاوەی ناو دەنگم،
لەگەڵ ماری ئەژدەهاکی ژینتا،
ئەجەنگم.

به پریشکی پشکۆی بیرو
تینی ناو خوێنم:
ئاگری جەژنی بیرەوەریت دائەگیرسێنم.
به نووسینی وەك گزنگی،
ئاسۆی بەیانیی
بۆت ئەچنم.. تارای سەری
ڕەنگ ئەرخەوانیی.
به تریفەی مانگەشەوی ئاسمانی تاسەم
ماچی گۆنەی گوڵاڵەکەی
کەژانت ئەکەم.
به "مەم"ی ناو وتەی ئەشقی
پەڵکە زێڕینەم
دەس لە ملی "زین"ی شۆخی،
کێوانت ئەکەم.
لە بەفراوی ناو خەیاڵی،
ڕنۆی لوتکەما
تنۆك.. تنۆك قومی خۆزگەت
ئەکەم به دەما.
لە شەونمی خونچەی دڵی
گەشاوەی تازەم،
لە شەماڵی شنەی گیانو چۆپی ئاوازەم،
لەهەڵپەڕکێی،

ڕەشبەڵەکی بەستەی دەس گرتووم،
کامەرانییم بۆ هێناوی
بۆ لای تۆ هاتووم
ئەی فریشتەی ئاسایش‌و مژدەی سەرکەوتن
منی بولبول،
بۆت ئەخوێنم هەتاکو مردن!

★

ئەی فریشتە تا دوێنێ بوو
هەڵبەستەکانم:
دڵیان تەنگ بوو.. وەکوو گەرووی
پڕ لەگریانم،
لە قەفەزی تاریکییا خامۆش‌و مات بوون
دوور لە خۆزگەی،
بەهارێکی نیازو ئاوات بوون.
بە دیار شەوی درێژەوە چیچکەیان ئەبەست
تەرمی خەمی مردووی دڵیان
ئەخستە سەر دەست.
وەکوو ساوای شیر لێ بڕاو،
شەوگار نەنوستوو
دەمی وشکیان ئەگێڕا بۆ
گۆی مەمکی مردوو.
وەکو بێچوی چۆلەکەی ناو:

هێلانەی جێماو
باڵەفڕێی هیوایان بوو.. بۆ،
تنۆکێ ئاو.
وشەی چڵێیان.. وەکوو گەڵای
پایز ئەوەریی
هەوری چاویان. ڕێی لە خۆری
پێکەنین ئەبڕیی،
تریفەکەی مانگی بیریان تەماوی‌و لێڵ بوو
بەرەبەیان بە دوای شەوی،
تاریکا وێڵ بوو!
کەشتیی بەختیان ڕوو لە گێژی
سەختی گەرداو بوو!
وەرزی ساڵیان دنیایەکی بەبێ هەتاو بوو
تادوێنێ بوو.. نەورۆزەکەت:
دیلی زستان بوو.
چەپکە نێرگز.. جێگەی ژێر پێی ڕق‌و تاوان بوو.
تا دوێنێ بوو.. زەردەخەنەت:
نوقمی گریان بوو.
کۆڕی ماڵان
بۆ پرچ ڕنین.. بۆ سنگ کوتان بوو.
بەهارەکەت خڵتانی خوێن
جەستەی زامدار بوو

چرپای ئارام: پەیکوڵی خەم.. دڕکی ئازار بوو!

★

بەڵام پەری

ئەی فریشتەی ئازادیی ژیان!

خۆت ئەزانی فرمێسکی چاو.. هەنسکی گریان

چەند بڕژێن.. چەندە قوڵپی،

ناسۆر هەڵبدەن

ئەنجام ئەبێ سەر بۆ شادیی بەهار:

شۆڕبکەن

ئەبێ تیشکی خۆری هیوا

چاوی هەڵبێنێ

بولبولی ناو باخی نەورۆز بەستەی بخوێنێ.

ئەبێ لە جێی:

خوێنی ڕژاو. لە جێی قوربانیی

گوڵ سەر دەرکا، بشنێتەوە، بۆ کوردستانی.

ئەبێ لە جێی زرەی کۆتو..

زنجیری زیندان

زەنگی مژدەی ئازادی گەل،

دەس کا بە لێدان!.

ئەبێ لە جێی

دەغڵی سووتاو.. لە جێی وێرانیی

خەرمانی ژین، بەرزبێتەوە، بۆ کامەرانیی.

ئەبێ لە شوێن:
بۆردوومانی هەر زەوی کێڵێ
کانییەکی سەرفرازیی بۆ کورد هەڵقوڵێ.
دە ئەی گیانی..
شەهیدانی نەورۆزی زیندوو
سووتەمەنی ڕاستەقینەی نۆ ساڵی ڕۆشتو
ئەی ئەوانەی،
لەگەڵ مردن، لەگەڵ ئازارا
لەگەڵ سوپای شەوەزەنگی تاریکو تارا
لەگەڵ ساڵی برسێتییا
لەگەڵ تۆفانا..
لەگەڵ ئاگر، لەگەڵ بەفر، لەگەڵ زەمانا
کەوتنە جەنگین..
هەتا نەوەی ئەم کوردە شاد بێ
مەلی هیوای لە قەفەزی
دیلیی ئازاد بێ!
مردن.. هەتا خاکی کاوە..
بەری سەوز بێ!
سەری ڕۆڵەی وەکوو شاخی سەرکەش بەرز بێ!.
دە ئەی گیانی،
شەهیدانی ئەو ڕێ پیرۆزە
ئێوەن گڕی بیرەوەری ئا ئەم نەورۆزە

ئێوەن بزەی ئەم ڕۆژەتان

خستە سەر لێومان

ئێوەن مافی چەپکە گوڵتان بەخشیوە پێمان!

بۆیە کوردیش:

پشت لە دوای پشت وەك سوێندو بەڵێن

جێگەی یادتان لەناو چاوو دڵا دائەنێن!

ئەی فریشتەی

ناو کەژاوەی سایەقەو ساماڵ

پێبکەنە بۆ ئاهەنگی نەورۆزی ئەمساڵ

قژی زەردی،

دوای مژدانەی خۆشیی داهێنە

لە ئاوێنەی ناو سروشتا جوانیت بنوێنە

با گوێی دڵم

بە تریفەی پێکەنینی تۆ

بەگۆرانیی پڕ لە بەستەو هەڵپەڕینی تۆ

با دەروونم..

ناخی هەستم.. قوڵایی گیانم

بەری چاوم، ئاسۆی بیرم، وەرزی ژیانم

وەك بەهاری سەرفرازیت

وەك هەردی ڕەنگین

وەك قەدپاڵی کەژی چڕی دارستان بەرین

وەکوو وردە شەپۆلی ناو کانیی بن بنار

وەك خوێندنی
کەوی لوتکەی "هەزار بەهەزار"!
وەکوو مێرگی
بەر گزنگی.. خۆری هەڵهاتوو
وەك پەپوولەی زەردو سوری تازە باڵ گرتوو
وەك شەماڵی،
پڕ گوڵاوی.. فێنکی هەوار
وەك بریسکەی سەر سەوزەگیای شەونمی بنار!
باوەش بکەن:
بە بەهاری شادیی ژیانا
لەگەڵ هەموو —خێزانێکی-ناو نیشتمانا
دەبا ئیتر ئەی فریشتەی
کەژاوەی شیرین
ئێمەش هەموو.. بۆ یەکێتیی یەکتری بژین
دەبا ئیتر گریانی چاو
خۆش بکاتەوە.
زەردەخەنەی هەتاوی ڕوو
شەوق بداتەوە!
دەبا ئیتر پەپووی شوومی شەڕ دەربەدەرکەین
کۆتری سپی خۆشەویستیی
سەرچاوو، سەرخەین
دەبا ئیتر چاوی کینەو

ناکۆکیی کوێرکەین!
ڕەش‌و ڕووتی ئاوارە بووی کورد پۆشتەو تێرکەین.
دەبا ئیتر چرای ژیان،
چرای زانیاری، ڕۆشنی کات
تاریکە ڕێی ناو کوردەواری.
دەبا ئیتر هەنگی کاری،
شانەی هەنگوین بین
پەپوولەی سەر گوڵەباخی گفتی شیرین بین.
دەبا ئیتر لاوانەوەی:
سك سووتاو بەس بێ
دەنگی قرچەی، جەرگی خوشکی
هەڵقرچاو.. بەس بێ
بەرگی ڕەشی پرسەی دایکی
کوڕ کوژراو.. بەس بێ
دەنگ‌و باسی جوانەمەرگی خوێن ڕژاو بەس بێ
خورپەی دڵ‌و ئاخی سینەی
مەینەتیی.. بەس بێ
-دەبا ئیتر برایەتی‌و یەکێتی کەس بێ-*
دەبا ئیتر ژیان هەمووی:
وەکوو.. بەهار بێ
گوڵاڵەکەی دڵنیایی پڕ لادێ‌و شار بێ
ئەی فریشتەی

ناو کەژاوەی باوەڕی پیرۆز
چەپکە شیعری، خۆم بۆ هێنای، بۆ یادی نەورۆز.
ئەی فریشتەی ئاسایش‌و مژدەی سەرکەوتن
منی بولبول
بۆت ئەخوێنم.. هەتاکو مردن.

*لەڕووی فۆرمی ئەم هەڵبەستەوە، ئەمجارەیان وام پەسەند کرد، کەکێش‌و ئاهەنگی تێکڕای هۆنراوەکە، بخەمە سەر شێوەی تازەو لەیەك دەقیی ڕزگاریان بکەم، هەر وەکو خۆی کێشەکان نەهێڵمەوەو ئاڵ‌و گۆڕێکیان پێ بکەم.

ش.ب

*ئەم بەیتەو بەیتەکانی پێشتریش، پەیوەندییان بە شەڕی براکوژی ناو کورد خۆیەوە هەیەو مەبەست یەکێتیی گشت دڵسۆزانی مەسەلەی نەتەوایەتیمانە.

بیرت ئەکەین

کاتێ پەپوولەی تەماشام، باڵەفڕێی لەناو باخی
وشەی ڕەنگاوڕەنگا ئەکرد.
لەسەر چڵی درەختی دێڕ، لێوی تاسەو، دەمی چاوی
بۆ کوڵمی هۆنراوە ئەبرد
کاتێ تازە، خامەی کۆرپەی زمان گرتووم،
ئاسۆی بیری چاو پشکوتوم،
لەناو تریفەی خەیاڵا
لەناو لانکەی دەسرازەی شینی.. ساماڵا،
پێڵوی حەزی بۆ جریوەی ئەستێرەی بەهرە ئەتروکان
کاتێ.. تازە، بەڕستەی پەلکەزێڕینەم
پرچی کیژی پیتەکانم ئەهۆنیەوە
مووروم.. لە ئاونگی بەیان،
لە تەرزەی فرمێسکی سپی، پەریی ئاسمان
بۆ ملوانکەی گەردنی ئەو
لەسەر پەڕەی نێرگزی خۆر.. ئەچنیەوە
کاتێ.. تازە، شەپۆلی ناو لەرەی دەنگم

باوەشی ئەکرد بە ڕۆحی تینووی گیانا
مەلی هەناسەی تەریوم وێڵ بوو بەدووی-
لقو پۆپی درەختێکی نوێی ژیانا
کۆتریی چاوم.. هەڵفڕی
پەپوولەی تەماشام.. گەڕا
گەڕا.. گەڕا
باخی وشەی ناو دیوانی گەلێ بڕی
بە سێبەرو هەتاوی ناو، وەرزی دڵی
گەلێ شاعیرا تێپەڕی
بەڵام هیچیان بە نەرمەبای خۆشەویستیی
فرمێسکی پشکۆی دەروونی.. ئەمیان نەسڕی
هیچیان.. شەوی، ناو بێشکەی تەنیاییو خەمی
ژووری ئەمیان.. ڕانەژەنی
هیچیان.. لە پرشنگی شەبەق، گوڵێکی نوێی
نەبینراویان.. بۆ نەچنی
هیچیان.. لەناو گرمەی هەوری وشەی کوردا
دەنگێکی تریان.. بە گوێچکەی
ئەو نەناسی!
هیچیان بە ڕەنگی تازەتر.. وێنەیەکیان
بەژووری چاوو سەرنجیا، هەڵنەواسی
تا گەیشتە.. ئەو بەهەشتەی لە کەژاوەی
بەر تاڤگەی یادگارا

گوڵی وشەی نوێی هەڵبەستی
ئەکرد بە قژی بەهارا..
تا گەیشتە.. ناو ئەو خەوە ڕەنگاوڕەنگەی
سروشت بەشانەی سەوزە گیا
بەپرشنگی بریسکەی سەر بەفری چیا،
سەری کچی، هۆنراوەی نوێی، دائەهێنا
تا گەیشتە.. ئەو فرمێسکەی لەناو پێڵوی
ـ ئاوازی ماتی هونەرا ـ
بەشوێن بزەی هەتاوی ڕووی وشەی سەربەستا.. ئەگەڕا.
تا گەیشتە.. لای ئاهەنگی ئەو دەنگانەی:
کە نابیسرێن..
تا گەیشتە.. لای گوڵزاری ئەو ڕەنگانەی:
کە نابینرێن..
تا گەیشتە سەر ڕوانگەی چاوی-گۆران-
چاوی وشە، چاوی ژیان.

★

بیرت ئەکەین.. لەگەڵ فرمێسکی لاوکی
چاوی شمشاڵی "دەروێشا".. بیرت ئەکەین.
یادت ئەکەین.. لەگەڵ هاواری خوێنی ناو:
تۆڵەی گەرووی هەڵۆ بەگا.. یادت ئەکەین.
لەگەڵ "پەپوولەی نیازی گفتو گۆی"..
سەر لێوی قژ زەردی شۆخا..

تاسەت ئەکەین.
لەگەڵ بۆی مەمکی ناو درزی،
سوخمەی نازداری گوڵ ڕەنگا،
لەگەڵ "بووکی تانجەرۆی ناو،
دۆشەکی سەوزی" سروشتا.. بیرت ئەکەین.
لەگەڵ "ماسیی ڕۆحی" چاوی
بنی گۆمی مەنگو شینا..
لەگەڵ " هێرۆی سەر لق ئاڵی
زاڵ بەسەر دڕکی زەمینا" یادت ئەکەین
لەگەڵ دەنگی " کنالەیل" و داروبەردی
هەورامانا..
لەگەڵ "بەفری بەرهەتاوو" ئۆرکستراکەی
مۆسکۆی جوانا..
بەیەکەوە.. لەگەڵ گازی کەلەبچەی دەستی سەربەستی
ڕێی.. زیندانا
بەیەکەوە.. لەگەڵ گڕی هەزار ساڵەی
سەر کێوانا..
بەیەکەوە لەگەڵ کانیی بەر تریفەی
مانگەشەوی هاوینانا.. تاسەت ئەکەین
بەیەکەوە لەگەڵ پەریی.. قژ پەشێوی
ژوور سەری گۆڕی بێکەسا..
یادت ئەکەین.. تاسەت ئەکەین.. بیرت ئەکەین.

*ئەم شیعرە لەو کۆڕەدا خوێندرایەوە، کە یەکێتیی نووسەرانی کورد لەبەغدا، پێکی هێنابوو، بۆ یادو بیرەوەریی شاعیری نەمر گۆران .

دوو گۆرانی تەواو نەکراو

-1-

ئەشێ گەڵای وشەکانم، کاڵ بنەوە

ڕەنگیان تێك چێ

زەرد هەڵگەڕێن.. یان بشوەرێن.

ئەشێ.. لقی سەوزی بەر ڕەشەبای شیعرەکانم

بەسەر خەما بچەمنەوە،

ئەشێ.. بشکێن

ئەشێ.. بکرێن:

بە هەوێنی گڕی زۆردار

ئەشێ.. لە کوورەی مردنا

ببن بە کۆتەرەی ئازار

بە قرچەی ئێش..

لە کۆتاییشا.. بەچنگێ

لە خۆڵەمێش..

ئەشێ.. ئەشێ

بەڵام ئەوەی بە ڕەشەبای دورگە ناکرێ

ئەوەی ناشێ:

ڕەگو ڕیشەی بیرەکانمە..

-2-

ڕەنگە جریوەی ئەستێرەی چاوی لاوییم

لە چنگی هەوری گریانا

لە لمی.. تینووی ئاسمانا

ببێ بە تنۆکێ ئازار.. بتوێتەوە

لە بیری شەوی دڵداریم بچێتەوە

ڕەنگە.. کەژاوەی تریفەی

مانگی زیوین

بووکی دێرین

لەبەر شەپۆلی گەرداوا

چرای بینایی بخنکێ .

بەرەو بنی نائومێدیی هەڵخلیسکێ

ڕەنگە ئیتر.. ئەشێ ئیتر

جارێکیتر..

بەفراوی شاخ.. نەخواتەوە

دەرگا لە خەیاڵی وشەی،

نیوەشەوم نەکاتەوە

ئەشێ.. ئەشێ

بەڵام ئەوەی نە بە گەرداو

نە بە هەوری ڕەشی دورگەی

بیابانی کینە هەستاو

نە بە هەزاران بێژنگی،

تەفرەی دەسیاو..

هەرگیز.. ناکرێ

ئەوەی ناشێ:

تیشکی خۆری ڕاپەڕینمە..

بابە گوڕ گوڕ

هەڵبەستەکانم.. جۆگەن.

چاوەکانت..

سەرچاوەن.

دەستم

پەلو پۆو لقە.

ژیانت.. ڕەگو ڕیشەن.

★

بۆ ئالآی.. بڵێسەکەت

مەچەکی لاوی

مێژووم.

بۆ ئاسۆی.. سەنگەرەکەت

خۆری خوێنی

هەڵهاتووم.

★

بە پێشمەرگەی.. ڕەشەبام،

کوورەت.. ئەگەشێنمەوە.

بە بروسكەی

هەوری زام

شەوت.. ئەڕەوێنمەوە.

★

دەنگم..

لەناو دڵتایە.

ناوم..

وا لە شێوەتا.

هەناسەم.. لەسنگتایە

هەنگاوم

لە ڕێگەتا.

ئاوڕدانەوەیەك بەرەو منالّیی

-1-

لەكاتێكدا كە مندالّ بووم

دەستی چەپم حەزی ئەكرد

وەك دەستی مندالّی پۆشتەی

دراوسێمان

سەعاتێكی تیابێ ئەویش.

وڕكم ئەگرت

دایكم ناچار گازی ئەگرت

لەمەچەكم

بەجێگەی-دان-

سەعاتێكی بۆ ئەكردم

ئای.. كەدڵخۆشی ئەكردم!.

-2-

لەكاتێكدا كەمندالّ بووم

واتەی كامەرانیی لای من

لەوەدابوو: لەحەماما

بەسەر پەشتەماڵی جاما
فوو بەکەفی سابووناکەم
گلۆپێکی سەوزو سووری،
لێ دروست کەم!.

-3-

لەکاتێکدا کەمنداڵ بووم
لەزستانا لەبەر تینی ئاگردانا
دائەنیشتم
سەرنجم ئەدا لەپشکۆی،
گەشاوەو ئاڵ
وام حەز ئەکرد، منی منداڵ
بچمە ناو پشکۆکانەوە..
دابنیشم.. بیکەم بەماڵ!

-4-

کەمنداڵ بووم.. زۆر ئێوارە
ئەیان ناردم..
-لە ماڵی پوورە مەنیجە-
ترشیات بکڕم
کام تام لەو تامە خۆشتر بوو
لەدوای ئاوڕ،

لەپێچی تەنگی کۆلانا
کاتێ یەك دوو قوومی خێرام
ئەدا لە ترشیاتی ناو جام!

-5-

لەکاتێکدا کەمندالّ بووم
خۆشەویستیی لام ئەوە بوو:
شەوی جەژن
تابەیانیی.. چاو هەڵدێنم
لەگەڵ خۆما.. دەس لەملان
پێڵاوی تازە بنوێنم!

-6-

کەگەورە بووم دەستی چەپم
زۆر سەعاتی ڕاستەقینەی،
جوانی.. بینیی
بەڵام هیچیان وەك سەعاتی
جێگەدانی، دایکم.. لەسەر قۆڵو دەستم
وەها دڵخۆشیان نەکردم.
کەگەورە بووم
هیچ چل چراو گڵۆپێکی ژوورەکانم
وەك گڵۆپی کەفی سابوون

پێکەنینیان.. پێ نەگرتم.
کەگەورە بووم
هیچ گرێکی زۆپای ئێستام
نەکردە ماڵو تیا بژیم.
کەگەورە بووم هیچ خواردنێ
تامی ئەو قومە ترشیاتەی پێ نەبەخشیم.
کە گەورە بووم
هیچ کراسو بۆینباخو قاتێکی نوێم
نەهێنایەوە ژێر جێگەوە
وەکوو پێڵاوەکەی جەژن
تا بەیانیی چاو هەڵدێنم
لەگەڵ خۆما بیان نوێنم
هیچیان.. هیچیان!

چوار تێبینی:

1–ئەو هۆنراوانەی لەم بەرگەدا کۆبوونەتەوە، زۆربەی ئەو بەرهەمانەن کە لەدوای–کەژاوەی گریان–ەوە نووسیومنو بڵاوم کردوونەتەوە، واتە: لەکۆتایی "1969"وە تا ئەیلولی 1973، هەروەك لەزنجیرە ڕیزکردنێکی پێچەوانەدا– لەئێستاوە بۆ ئەوسا– هەر کۆمەڵە شیعرەی بە پێی لەدایك بوونیان، ئەوانەی بینراونو ئەوانەی نەشبینراون، دەستنیشان کراون.

2–لەبەرئەوەی هەر هۆنراوەیەك، لەم هۆنراوانە، بەزادەی بیرو هەستو هۆشی خۆمیان ئەزانمو پەیوەندیەکی بنەڕەتیان بەچۆنیەتی پێشکەوتنو ڕێڕەوی

هونەریمەوە هەیە، لای خۆمەوە، وام پەسەندکرد، تەنانەت ئەو ـ هەندە ـ هۆنراوانەی کەڕەنگە ئەمڕۆ لەبەر دڵی ئەدەبیم گران بنو خۆشیشم نەوێن، نەیان خەمە پشت گوێ.

3–لەکاتی دووبارە نووسینەوەی چەند هۆنراوەیەکدا، لەم لاو لەولا، کەمێك دەست کاریم کردوونەوە، چ بەلابردنو چ بەسەرخستنو بەجۆرێك کە لەسەمتی هونەری خۆیان دەرنەچن، هەروا ئەو بەرهەمانەی لەژێر ناونیشانی "پەخشانی نوێ"دا نووسیومنو لەکاتی خۆیدا، هەندێکیانم بڵاوکردۆتەوە، وام بەچاك زانی کە لەدوارۆژدا، لەبەرگێکی تایبەتیدا چاپیان بکەم.

4–لەشیعری "وێنەیەك" رووبارەکان کاتێ بەدەریاو گۆم ئەگەن تف لەسەرچاوەی..." بەپێویستی ئەزانم لێرەدا دەست نیشانی ئەوە بکەم کە ئەم وێنەیە، جێ پەنجەی وێنەیەکی شیعری "حمید سعید"ی پێوە دیارە، لە لەیەکچوونێکی ئاوەژودا، هەروەکو چۆن ئەم جۆرە لێکچوونانە لە "سێ وێنەی" هەرسێ هۆنراوەی "مامە خەمە"و "بێ کۆتایی"دا لەکەشی ئوسلوبی هونەری "ئەدۆنیس"و "بروسکەیەکی زامدار"دا لەهی "مەحمود دەرویش" نزیکمان ئەخاتەوە، هەروەکو لە کاتی خۆشیدا، لە چاوپێکەوتنێکا لەگەڵ ڕۆژنامەی هاوکاری ئەمەم ڕوون کردبۆوە.

ش. بێکەس
1974

خەونەکانی "ئەستێ" گیانتان
بۆ ناگێڕمەوە*

سەرەتا
لە ڕۆژدا بوو
دەست بازیم لەگەڵ تیشکا کرد
کە شەو داهات
پەنجەکانم داگیرسان و
ئەم شیعرانەم بۆ "ئەستێ" گیان
لەبەر دانان:

1-نهێنیی خەونەکان

*ئەو خەونانەی تۆ لەسەرما ئەیانبینیی:
بۆ بەیانیی ئەبنە درەخت و لەکەنار
شیعرێکی تازەما ئەڕوێن.
ئیتر ئەوسا پەنجەکانم
خۆیان لەلەپی هەردوو دەست ئەکەنەوەو
لەسەر چڵۆکی تەماشات ئەنیشنەوە.

ئەی "ئەستێ" گیان خەونەکانت بۆ هیچ کەسێ ناگێڕمەوە
ئەو شەوانەی ئەمبزڕکاند
ژوورەکەم پڕ بوون لە تووتی
هەرچیم ئەوت ئەوان دوای من
بەدەنووك هەڵیان دەگرتو
ڕویان ئەکردە بەردەمی "شێخاڵە" [1]وە.
ئەی ئەستێ گیان
خەونەکانت بۆ هیچ کەسێ ناگێڕمەوە
لەنهێنیی خەونەکانتا من باڵندەی "باران بڕە" [2]م
تا بەتاوتر ببارێیتو هەتا خوڕتر دابکەیتە
سەر زەمینی ئەشقی ئاگرگرتووی سەرم
چاکتر باڵم پێ ئەگریتو.. تیژتر چاوم
پێ ئەبڕێتە کازیوەی [3] گۆی مەمکەکانت
"باران بڕە"م حەزم وا لە ڕەهێڵەیە
ڕەهێڵە .. دژی وەنەوزی کێڵگەکانەو
ڕێگە بۆ ڕەگ شۆڕبوونەوە ئەکاتەوە
ڕەهێڵە .. چنگی چەخماخەو بروسکەیە
کاولاشەکان [4].. ڕائەماڵێو پۆستەبەری
نامەی هەموو ڕووبارێکە.
منی "فەرخ"ی بەفر سواری زۆزان بم یان
"قەیس"ی دۆرگە سواری عەرەب.
بۆ بێ دەنگی؟ من پێم وتی:

خەونەکانت بۆ هیچ کەسێ ناگێڕمەوە
زمانی ئەو وشانەشم چزاندووە بە پەنگردا (5)
کەنهێنیی هەورەکانیان
لەلای ڕەشەبا ئەدرکان.
خاتوون ئەستێ، خاتوونێ گیان!
داربەڕووەکان
هێشتا لەزگی کەژدا بوون
حەزیان لە بەفرو با ئەکرد.
بەفروبا.. نەیان ئەزانی!.
کارێزەکان هێشتا لەزگی تاریکیو
غەیبدا بوون
حەزیان لەتریفەی مانگو هەتاو ئەکرد
نەتریفەو نەهەتاو نەیان ئەزانی.
شمشاڵ هێشتا.. قامیشێکی،
نێو قامیشەڵانی.. بێ گەروو بوو وەختێ:
حەزی لە "حەیران" ێ ئەکرد
حەیران بۆ خۆی نەی ئەزانی
منی "فەرخ" یش لەناو زگی دایکمدا بووم
حەزم لە "ئەستێ" گیان دەکرد
ئەستێ بۆ خۆی نەی ئەزانی!
"کاتێ دایکم ڕائەکشاو.. بێ دەنگ ئەبوو
لەناو زگیدا.. من هەر بیرم

لەئەستێ خان ئەکردەوە
هەدادانم [6].. پەپولەی ناو
شوشە بەندێکی گیراو بوو
تلم ئەداو.. ئەبوو بەگینگڵی دایکم
من ئەو ژانە پچووکە بووم.. هەرچی ژانی
گەورە گەورەی ئەستێ خانە:
لەخۆمدا جێم ئەکردنەوەو
ئەستێ خانیش.. نەی ئەزانی".

2-نیزا

لەهێلانەی کونە شاخی سوێسکەکانا
زەڕنەقوتەی هێلکەیەکی هەڵ نەهاتوو
ئەی وت:
"زرێبار" ئاگای لێ نییەو من دڵداریم
جگە لە خۆم، بێتو شووکات بەکەسی تر
پەڕوو باڵم لێ نارِوێنو تووتڕکەکان
ئەئاڵێنە خەوەکانم
کە تێم ئاڵان-شەوکوێر-ئەبم
ئەی وتەوە:
"زرێبار" ئاگای لێ نیەو
من لەناو ئەشقی بەرینیا
ئەو مەندییەم، هەرچی ماسی بنی هەیە

قوولایی ژانەکانی من ئەخوێننەوە.
هەرچی درەختی کەناری سەر ئەو هەیە
لەئێستەوە-هەڵفڕین-م، ئەنووسنەوە.
ئەی وتەوە:
هەر ئەوەندەی سەرم جووقا
نیزا ئەبەمە لای ئاسمان:
باوکم بمرێ.. دایکم بمرێ
ئەوسا ئیتر، ئەگریم.. ئەگریم
زێی بچووك دێ.. بەڵام ژیرم ناکاتەوە.
زێی گەورە دێ.. ئەویش ژیرم ناکاتەوە.
جۆگە.. جۆگە.. ئەستێرك.. ئەستێرك
گۆم بەگۆمو ڕوبار.. ڕوبار
ئەمگەڕێنن.
*کێ بێ ژیری بکاتەوە؟!
*کەزرێبار لە باوەشی سەوزی خۆیدا،
هەڵیگرتم..
کەدەمم نا بەسنگیەوە.. بێ دەنگ ئەبم
ژیر دەبمەوە.. ئەوسا ئیتر
زرێبار هەر بۆ خۆم دەبێو
کەس نایخوازێ!
*ئەی هەرچی "شیرین"و "لەیلا" و
"جولێت" ەکانی دنیایە..

(خاتوون ئەستێ نازانێ ئەمن حەزی لێ دەکەم
مێردی بکا ئەمن ئاوارە دەبم
بەڵام نیزایە دەکەم، ئەوشەوە دایکم بمرێ
سبحەینێ بابم بمرێ
کەس نەبێ بەخێوم بکا
ئیلا.. خاتوون ئەستێ نەبێ
تا نەیەڵم کەس بیخوازێ)
⋆ئەی ئەستێ گیان بۆ بێ دەنگی؟
جارێکی تر خەونەکانت ناگێڕمەوە..
بۆ بێ دەنگی؟
ئامۆزا گیان.. دەڕامژەنە
گەواڵەی هەوری.. ناو لانکەی سەری ماندووی
من ڕاژەنە!
دە ڕامژەنە ئامۆزا گیان
دەڕامژەنە!

3-**ئەوین.. ئەوین**

شەو بوو کرمێکی ئاوریشمین
ئەی وت:
خۆزگەم وایە: هەرچی پێی ئەوترێ درەخت
خەو گران بن
هەر تەنیا دار هەنار نەبێ

من ناتوانم چیتر لەناو قۆزاخەم دا

ئارام بگرم

دێمە دەرێو ئەچمە پاڵ"هەنار" خانەوە

باڵندەکان نیزام بگرن:

خەو بباری.

کە خەو باریی

خۆی لەقۆزاخە دەرهێنا

بەچنگە کرێ.. هەڵگەڕا.. هەر هەڵگەڕا

چقڵەکانی چەواشە کرد

هەتا چووە ناو مەمکۆڵەی "هەنار"ەوە

هەنار وتی:

کرمە گەڕە ئێ وا هاتی

چیت لەدەست دێ؟

وتی: بۆچی وائەزانی بەکەڵەگەتیو بەرزیە!

وتی: ئەی بە چیە؟

وتی: بە "ئەوین"ە ئەوین!.

وتی: فڕێت دەمە خواری!

وتی: ئەتەوێ بەقەد تۆ کەڵەگەت بم؟

وتی: ئەگەر درۆ ناکەی.. کوا؟

وتی: وەرە ئەوین وەرە

ئەوین.. ئەوین

هەر کە کرمی ئاوریشمینی عاشق کشا

به چەند قەدێك ئالآیە باڵای هەنارو

تێشی پەڕان

تا سوورە چنار باوەشی پێدا کردوو

تێر ماچی کرد

★بۆ بێ دەنگی؟ ئەی ئەستێ گیان،

بۆ بێ دەنگی؟

ئەو خەونانەی تۆ لە، سەرما، ئەیانبینی:

بۆ بەیانیی:

ئەبنە درەختو لە ڕۆخی

شیعرێکی تازەما ئەڕوێن

ئیتر ئەوسا پەنجەکانم:

خۆیان لە لەپی هەردوو دەست ئەکەنەوە،

لەسەر چڵۆکی تەماشات ئەنیشنەوە

ئەی ئەستێ گیان خەونەکانت ناگێڕمەوە

بۆ بێ دەنگی؟!

بۆ بێ دەنگی؟!

1975

تێبینی :

*ئەم شیعرە بۆ یەکەم جار لەژمارەیەکی تایبەتیی دیوانی هەڵبژاردەی گۆڤاری "ڕۆژی کوردستان" داو لە ساڵی 1975دا بڵاوکرایەوە، لەبەرئەوەی لەکاتی چاپکردنی بەرگی یەکەمی ئەم دیوانەدا شیعرەکەم لانەبوو بۆ ئەوەی لەدیوانی "ڕەنگاڵە"دا ڕیزی خۆی بگرێ بۆیە لەم بەرگەدا سەربەخۆ چاپکردنەوەیەم بەپێویست زانی.

ش. ب. 1991

*ئـەم قەسـیدەیە لەناوەڕۆکـدا بـە "بـەیت"ی "شـێخ فـەرەج و خـاتوون ئەستێ"ی فۆلکلۆری موتووربـە کـراوەو، لەکلاورۆژنـەی ئـەوەوە تیـشکی وەرگرتووە، بڕوانە "تحفەی مظفرية" بەزمانی کـوردی مـوکریی کردگـاری ئۆسکارمان، بەشی دووەم، 1975.

(1) شێخاڵە: ناحەزو دڕکـی خۆشەویـستیی نێـوان" فـەرەج و ئەسـتێ" ، بڕوانە سەرچاوەی پێشوو.

(2) بـاران بـڕە: باڵندەیەکـە لەپەڕەسـێلکە گـەورەترو لـەکاتی شەسـتە بارانا حەز بەفڕین ئەکا.

(3) کازیوە: تاریکو ڕوونی بەیانیان.

(4) کاولاش: وێرانە، کەلاوە.

(5) پەنگر: پشکۆ.

(6) هەدادان: ئارام گرتن.

مـن لێـرەدا" ئەسـتێ"م بـە (یـا)ی کـراوە بـەکار هێنـاوە، بـەو جـۆرەی لەناوچەی سلێمانیدا ئەوترێ.